

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

LÜBNAN, ÜRDÜN VE TUNUS'TAKİ MÜZİK TERAPİ EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ

Bahar GÜNGÖR KARAMAN

Tez Danışman

Prof. Dr. Burçin UÇANER ÇİFDALÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK MÜZİĞİ ANABİLİM DALI

ARALIK 2023

**LÜBNAN, ÜRDÜN VE TUNUS'TAKİ MÜZİK TERAPİ EĞİTİMİNİN
İNCELENMESİ**

Bahar GÜNGÖR KARAMAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK MÜZİĞİ ANABİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

ARALIK 2023

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Bahar GÜNGÖR KARAMAN
21/12/2023

TEZ ONAY SAYFASI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Bahar GÜNGÖR KARAMAN tarafından hazırlanan “Lübnan, Ürdün ve Tunus’taki Müzik Terapi Eğitiminin İncelenmesi” başlıklı tez çalışması, 21/12/2023 tarih ve 10:00 saatinde yapılan tez savunması sınavında aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak **KABUL** edilmiştir.

	Kabul	Ret
Başkan:	☒	☐
Doç. Dr. Bilgehan EREN		
Danışman:	☒	☐
Prof. Dr. Burçin UÇANER ÇİFDALÖZ		
Üye:	☒	☐
Dr. Öğr. Üyesi Barış GÜRKAN		

LÜBNAN, ÜRDÜN VE TUNUS'TAKİ MÜZİK TERAPİ EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Bahar Güngör KARAMAN

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Aralık 2023

ÖZET

Bu çalışma, Lübnan, Tunus ve Ürdün'de müzik terapi eğitiminin incelenmesi üzerine odaklanmaktadır. Müzik terapi eğitiminin dünyada hızla yaygınlaştığı bir dönemde, bu ülkelerin müzik terapi eğitim programlarının uluslararası standartlarla uygunluğunu değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında, uzman görüşlerinden elde edilen veriler yapılandırılmış bir görüş formu aracılığıyla toplanmıştır. Toplam 18 katılımcıdan alınan görüşler betimsel analizle değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, Lübnan'da lisans ve yüksek lisans, Ürdün'de lisans ve Tunus'ta yüksek lisans düzeyinde müzik terapi eğitimi verildiği belirlenmiştir. Ancak, bu ülkelerde müzik terapi eğitim programlarının uluslararası standartlara tam anlamıyla uymadığı vurgulanmıştır. Her üç ülkede de müzik terapi eğitimi için müzikal yeterliliğin bir önkoşul olduğu, ancak müzik terapistlerin istihdam süreçlerinde hala yasal düzenlemelerin yapılmadığı ve mesleğin yasal statüsünün tanınmadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, müzik terapistlerinin özel eğitim kurumları gibi farklı alanlarda çalışabildiği belirlenmiştir. Eğitim sürecinde stajın zorunlu olduğu, ancak süpervizyon süreçlerinin isteğe bağlı olduğu tespit edilmiştir. Bu süreçte, Tunus dışında Lübnan ve Ürdün'deki müzik terapi eğitimlerinin Bologna sürecine dahil olmadığı ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak, Lübnan, Tunus ve Ürdün'de müzik terapi eğitimi verildiği, ancak bu eğitimlerin uluslararası standartlara tam olarak uymadığı ve Amerika ile Avrupa'daki akredite müzik terapi eğitimleriyle aynı düzeyde olmadığı belirtilmiştir. Bu durum, bu ülkelerde müzik terapi eğitiminin gelişim aşamasında olduğunu göstermektedir. Bir bilim disiplini olarak müzik terapinin ulusüstü ilkeleri, standartları, donanımı ve karşılıklı ağ yapılanması bakımından değerlendirilerek bu ülkelerin eksikliklerine vurgu yapılmıştır.

Bilim Kodu : 40106
Anahtar Kelimeler : Müzik Terapi, Lübnan, Ürdün, Tunus, Müzik Terapi Eğitimi
Sayfa Adedi : 139
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Burçin UÇANER ÇİFDALÖZ

AN EXAMINATION OF MUSIC THERAPY EDUCATION IN LEBANON, JORDAN,
AND TUNISIA
(Master's Thesis)

Bahar GÜNGÖR KARAMAN

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

December 2023

ABSTRACT

This study focuses on the examination of music therapy education in Lebanon, Tunisia, and Jordan. At a time when music therapy education is rapidly spreading worldwide, this study aims to evaluate the conformity of these countries' music therapy education programs with international standards. Within the research scope, data obtained from expert opinions were collected through a structured interview form. Opinions from a total of 18 participants were evaluated using descriptive analysis. The results determined that Lebanon offers undergraduate and graduate-level music therapy education, Jordan at the undergraduate level, and Tunisia at the graduate level. However, it has been emphasized that the music therapy education programs in these countries do not fully comply with international standards. It was observed that musical competence is a prerequisite for music therapy education in all three countries, but legal regulations for the employment processes of music therapists have not yet been established, and the profession's legal status remains unrecognized. Additionally, it has been identified that music therapists can work in various fields, such as special education institutions. The study found that internships are mandatory in the educational process, but supervision processes are optional. It was revealed that, except for Tunisia, music therapy education in Lebanon and Jordan is not part of the Bologna Process. In conclusion, it is stated that while music therapy education is provided in Lebanon, Tunisia, and Jordan, these educations do not fully meet international standards and are not on the same level as accredited music therapy educations in America and Europe. This indicates that music therapy education is still in a developmental stage in these countries. The study emphasizes the shortcomings of these countries by evaluating the transnational principles, standards, equipment, and mutual network structure of music therapy as a scientific discipline.

Science Code : 40106
Key Words : Music Therapy, Lebanon, Jordan, Tunisia, Music Therapy Education
Page Number : 139
Supervisor : Prof. Dr. Burçin UÇANER ÇİFDALÖZ

TEŞEKKÜR

İlk günden itibaren aynı konuya olan heyecanımı ve merakımı paylaşan, farklı fikirlerini, çözüm odaklı bakış açısını ve değerli vaktini esirgemedi sunan, tıkanığım her durumda bilginin yanı sıra psikolojik olarak da destek olan, sonsuz sabrı ve yol göstericiliği için değerli hocam Prof. Dr. Burçin UÇANER ÇİFDALÖZ'e,

Çalışmalarımın başından itibaren aldığım yolda desteklerini sunan, ayrıntılı yorumlar yaparak eksiklerimi tamamlayan, alanım dışında olan araştırma yöntemlerini, analiz etme becerisini kazandıran ve çalışma sürecim boyunca hep bir gözü üzerimde olan değerli arkadaşım Dr. Yıldız YILDIRIM'a,

Tezim için çalışmalarımı geliştirirken fikir ve önerilerini aldığım, süreç boyunca olası sorularımda kendisine ulaştığımda zaman ayırarak geri bildirimleri ile bana yeni görüşler kazandıran değerli uzman müzik terapisti Özgür SALUR hocama,

Tezimi sunmam sürecinde olumlu geri dönütler ile tezimi daha iyi versiyonuna ulaştırmamda bana yol göstererek ışık olan, alandaki eksiklerimi kaynaklar ile destekleyerek ve olumlu yönlendirmeleri sayesinde çalışmama yön vermemi sağlayan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Barış GÜRKAN'a,

Tez kontrollerimde olumlu dönüşleri ve yapıcı eleştirileri ile gelişimime faydalar sunan değerli hocam Doç. Dr. Bilgehan EREN hocama,

Eğitim yaşamım süresince bana desteklerini esirgemedi veren, tükendiğimi hissettiğim anda duygularımı paylaşarak beni yenileyen, bana olan inançlarını ve umutlarını her anda hissettirerek güç toplamama yardımcı olan annem Refiat GÜNGÖR'e, ablalarım Leyla KARAKAŞ'a, Çiğdem GÜNGÖR'e ve abilerim Şakir GÜNGÖR, Ahmet GÜNGÖR'e,

Hayatımı paylaştığım, tanıştığımız günden itibaren aldığım her karara saygı duyarak destekleyen ve istediğim bu yolda da yürümemde anlayış ve desteklerini esirgemeyen değerli eşim Dr. Çağrı Hasan KARAMAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLoların LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR	xiii
1. GİRİŞ	1
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	7
2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	9
3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	13
3.1. Bilim Kapsamında Disiplin.....	13
3.2. Disiplinlerarasılık.....	16
4. MÜZİK TERAPİ EĞİTİMİNİN TARİHSEL ARKA PLANI.....	23
4.1. Dünyada Müzik Terapi Eğitimi	30
5. YÖNTEM	35
5.1. Araştırmanın Modeli	35
5.2. Çalışma Grubu	35
5.3. Veri Toplama Teknikleri.....	40
5.3.1. Yapılandırılmış görüş formu.....	40
5.3.2. Doküman analizi	41
5.4. Verilerin Analizi.....	41
5.4.1. Nitel Veri	41
5.4.2. Betimsel Analiz.....	42

6. BULGULAR, YORUM VE TARTIŞMA	45
6.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	45
6.1.1. Müzik Terapi Eğitimi Düzeyleri	45
6.1.2. Üniversite Düzeyinden Önce Lübnan’da Müzik Terapi Eğitimi Veren Kurumlar	46
6.1.3. Müzik Terapi Eğitimi Veren Kurumlar	47
6.1.4. Müzik Terapi Öğrencilerinde Aranılan Ön Gereksinim ve Yetkinlikler	48
6.1.5. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Süresi.....	50
6.1.6. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Öğrenci Kontenjanları.....	53
6.1.7. Müzik Terapi Eğitiminde Branşlaşma	54
6.1.8. Müzik Terapi Eğitiminin Bulunduğu Fakülte/Enstitü	55
6.1.9. Müzik Terapistlerin Görev Yaptığı Kurumlar	56
6.1.10. Zorunlu Olarak Müzik Terapist İstihdam Eden Kurumlar	56
6.1.11. Müzik Terapistlerin Süpervizyon Süreçleri	57
6.1.12. Müzik Terapi Programlarında Verilen Dersler	58
6.1.13. Müzik Terapi Öğretim Programının Bologna Sürecine Uygunluğu... ..	63
6.1.14. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Toplam Kredisi	63
6.1.15. Müzik Terapi Diploması, Akreditasyon ve Yurt Dışından Müzik Terapistlerin Lübnan’da Çalışma Durumu	64
6.1.16. Müzik Terapi Eğitiminde Staj Zorunluluğu.....	65
6.1.17. Müzik Terapi Eğitiminde Yararlanılan Yazılı Kaynaklar	66
6.1.18. Kurumların Fiziki Koşulları.....	67
6.1.19. Diğer Konular	67
6.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	67
6.2.1. Üniversitenizde Müzik Terapi Eğitimi Düzeyleri.....	68
6.2.2. Üniversite Düzeyinden Önce Ürdün’de Müzik Terapi Eğitimi Veren Kurumlar	69

6.2.3. Ürdün’de Müzik Terapi Eğitimi Veren Kurumlar	70
6.2.4. Müzik Terapi Öğrencilerinde Aranılan Ön Gereksinim ve Yetkinlikler	71
6.2.5. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Süresi.....	72
6.2.6. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Öğrenci Kontenjanları.....	73
6.2.7. Müzik Terapi Eğitiminde Branşlaşma	74
6.2.8. Müzik Terapi Eğitiminin Bulunduğu Fakülte/Enstitü	74
6.2.9. Müzik Terapistlerin Görev Yaptığı Kurumlar	75
6.2.10. Zorunlu Olarak Müzik Terapist İstihdam Eden Kurumlar	76
6.2.11. Müzik Terapistlerin Süpervizyon Süreçleri	76
6.2.12. Müzik Terapi Programlarında Verilen Dersler	77
6.2.13. Müzik Terapi Öğretim Programının Bologna Sürecine Uygunluğu...	80
6.2.14. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Toplam Kredisi	80
6.2.15. Müzik Terapi Diploması, Akreditasyon ve Yurt Dışından Müzik Terapistlerin Ürdün’de Çalışma Durumu	80
6.2.16. Müzik Terapi Eğitiminde Staj Zorunluluğu.....	81
6.2.17. Müzik Terapi Eğitiminde Yararlanılan Yazılı Kaynaklar	82
6.2.18. Kurumların Fiziki Koşulları.....	83
6.2.19. Diğer Konular	84
6.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	84
6.3.1. Üniversitenizde Müzik Terapi Eğitimi Düzeyleri.....	85
6.3.2. Üniversite Düzeyinden Önce Tunus’ta Müzik Terapi Eğitimi Veren Kurumlar	86
6.3.3. Tunus’ta Müzik Terapi Eğitimi Veren Kurumlar	86
6.3.4. Müzik Terapi Öğrencilerinde Aranılan Ön Gereksinim ve Yetkinlikler	88
6.3.5. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Süresi.....	88
6.3.6. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Öğrenci Kontenjanları.....	89

6.3.7. Müzik Terapi Eğitiminde Branşlaşma	89
6.3.8. Müzik Terapi Eğitiminin Bulunduğu Fakülte/Enstitü	90
6.3.9. Müzik Terapistlerin Görev Yaptığı Kurumlar	91
6.3.10. Zorunlu Olarak Müzik Terapist İstihdam Eden Kurumlar	91
6.3.11 Müzik Terapistlerin Süpervizyon Alma Durumu	92
6.3.12. Müzik Terapi Programlarında Verilen Dersler	92
6.3.13. Müzik Terapi Öğretim Programının Bologna Sürecine Uygunluğu...	93
6.3.14. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Toplam Kredisi	97
6.3.15. Müzik Terapi Diploması, Akreditasyon ve Yurt Dışından Müzik Terapistlerin Tunus'ta Çalışma Durumu	98
6.3.16. Müzik Terapi Eğitiminde Staj Zorunluluğu.....	98
6.3.17. Müzik Terapi Eğitiminde Yararlanılan Yazılı Kaynaklar	99
6.3.18. Kurumların Fiziki Koşulları.....	99
6.3.19. Diğer Konular	99
7. SONUÇ VE ÖNERİLER	101
7.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	101
7.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	103
7.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	105
KAYNAKÇA.....	109
EKLER.....	113
Ek-1. Görüş Formu.....	113
Ek-2 İngilizce Görüş Formu.....	121
Ek-3 LMT1'in Paylaştığı Kaynaklar.....	130
Ek-4. Insieme Derneği Euterpe Yöntemi Sertifika Programı	138
ÖZGEÇMİŞ	139

TABLoların LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 5.1. Lübnan'daki katılımcıların demografik bilgileri	37
Tablo 5.2. Ürdün'deki katılımcıların demografik bilgileri	38
Tablo 5.3. Tunus'taki katılımcıların demografik bilgileri (1/2).....	39
Tablo 5.4. Tunus'taki katılımcıların demografik bilgileri (2/2).....	40
Tablo 6.1. Lübnan'da Müzik Terapi Eğitim Düzeyleri.....	45
Tablo 6.2. Lübnan'da Üniversite Düzeyinde Müzik Terapi Eğitimleri Başlamadan Önce Müzik Terapi Eğitimi Verilme Durumu.....	46
Tablo 6.3. Müzik terapi eğitimi veren kurumlara ilişkin müzik terapistlerin verdiği bilgiler.....	47
Tablo 6.4. Lübnan'da müzik terapi eğitim programlarının süresi	50
Tablo 6.5. Lübnan'da müzik terapi eğitim programlarının öğrenci kontenjanı	53
Tablo 6.6. Alanda branşlaşma eğitimi verilme durumu	54
Tablo 6.7. Lübnan'da müzik terapi eğitiminin verildiği fakülte/enstitü	55
Tablo 6.8. Lübnan'da zorunlu olarak müzik terapist istihdam eden kurumlar	57
Tablo 6.9. Müzik terapi öğretim programının Bologna sürecine uygunluğu.....	63
Tablo 6.10. Müzik Terapi Eğitiminde Staj Zorunluluğu	65
Tablo 6.11.Ürdün'de Müzik Terapi Eğitim Düzeyleri.....	68
Tablo 6.12. Üniversite Düzeyinde Müzik Terapi Eğitimleri Başlamadan Önce Müzik Terapi Eğitimi Verilme Durumu	69
Tablo 6.13. Ürdün'de şu anda müzik terapi eğitimi veren kurumlar	70
Tablo 6.14. Ürdün'de müzik terapi eğitim programlarının süresi	72
Tablo 6.15. Ürdün'de müzik terapi eğitim programlarının kontenjanları.....	73
Tablo 6.16. Alanda branşlaşma eğitimi durumu	74
Tablo 6.17. Terapi eğitiminin verildiği fakülte/enstitü	75
Tablo 6.18. Ürdün'de zorunlu olarak müzik terapist istihdam eden kurumlar	76

Tablo	Sayfa
Tablo 6.19. Ürdün Yamouk Üniversitesi'nin Ulusal Müzik Konservatuvarı ile işbirliğinde verilen lisans ders listesi	79
Tablo 6.20. Müzik terapi öğretim programının Bologna sürecine uygunluğu.....	80
Tablo 6.21. Müzik Terapi Eğitiminde Staj Zorunluluğu	81
Tablo 6.22. Tunus'ta Müzik Terapi Eğitim Düzeyleri.....	85
Tablo 6.23. Üniversite Düzeyinde Müzik Terapi Eğitimleri Başlamadan Önce Müzik Terapi Eğitimi Verilme Durumu	86
Tablo 6.24. Tunus'ta müzik terapi eğitimi veren kurumlar	87
Tablo 6.25. Tunus'ta müzik terapi eğitim programlarının süresi.....	88
Tablo 6.26. Tunus'ta müzik terapi yüksek lisans eğitim programlarının öğrenci kontenjanı	89
Tablo 6.27. Alanda branşlaşmaya yönelik ders verilip verilmeme durumu	89
Tablo 6.28. Tunus'ta müzik terapi eğitiminin verildiği fakülte/enstitü	90
Tablo 6.29. Tunus'ta zorunlu olarak müzik terapist istihdam eden kurumlar	91
Tablo 6.30. Tunus'ta müzik terapistlerin süpervizyon alma zorunluluğu durumu	92
Tablo 6.31. Müzik terapi öğretim programının Bologna sürecine uygunluğu.....	93
Tablo 6.32. Sousse 1. Yarıyıl yüksek lisans dersleri	95
Tablo 6.33. Sousse 2. Yarıyıl yüksek lisans dersleri	96
Tablo 6.34. Sousse 3. Yarıyıl yüksek lisans dersleri	97
Tablo 6.35. Sousse 4. Yarıyıl yüksek lisans dersleri	97
Tablo 6.36. Müzik terapi eğitiminde staj zorunluluğu.....	98

KISALTMALAR

Bu bölümde çalışmamızda yer alan simge ve kısaltmalar açıklamalarıyla birlikte verilmiştir.

Simgeler

Açıklamalar

Akt

Aktaran

AMTA

Amerika Müzik Terapi Derneği

EMTC

Avrupa Müzik Terapi Federasyonu

GIM

Guided Imagery and Music

LMT

Lübnan Müzik Terapi Katılımcısını temsil eder.

TMT

Tunus Müzik Terapi Katılımcısını temsil eder.

ÜMT

Ürdün Müzik Terapi Katılımcısını temsil eder.

WFMT

Dünya Müzik Terapi Federasyonu

1. GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz çağ bir bütün olarak bilimin sorgulandığı bir çağ olma özelliği taşımaktadır. Diğer bir ifadeyle bugün anlamını bildiğimiz şekli ile modernitenin bir ürünü olarak ortaya çıkan bilim İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde yeni doğrular ve ilkeler doğrultusunda sorgulanır bir nitelik kazanmış olan bir olgudur. Söz konusu sorgulama epistemik yönelimden bilimin amacına, yöntemlerden toplum ve akademik kurumların ilişkisine kadar her alanda sürekli güncellenen bir sürecin normal işleyişi kapsamında değerlendirilebilir. Tüm bu değişime yönelik seyirle birlikte modernite kapsamında ortaya çıkan modern bilimin çoğu temel ilkesi de bir süreklilik sergilemektedir. Bilimsel disiplinlerin ulusüstü bir nitelik sergilemesi ve - her ne kadar belirli çekim merkezlerinin etkisi kaçınılmaz olsa da- dünya genelinde ilgili disiplin kapsamında çalışan araştırmacıların meslektaş olarak kendilerini ülkeleriyle sınırlamamaları, modern bilimin bu niteliğinin küreselleşme çağında da önemini artırarak devam ettiği duruma bir örnektir. Bu karşılıklı bağıntılılık hali ve ilişkilennmeler ağı, bir bilim disiplininin ilkelerinin, doğrularının, yanlışlarının, beklentilerinin ve motivasyonunun dünya genelinde ortak bir eğilimle uzlaşa oluşturacak şekilde dönüşmesine olanak tanır. Bu aynı zamanda hem araştırmacıların aynı disiplin kapsamında meslektaşlarının çalışma alanlarına getirdiği yenilikleri öğrenmelerine hem kendi çalışmalarını paylaşarak disiplin içindeki görünürlük ve etkilerini artırmalarına, hem de birlikte çalışmalar yapmalarına imkân sağlamaktadır. Dolayısıyla bu durum, bir disiplin içindeki araştırmacının kendi çalışma alanıyla ilgili dünya genelinde hangi ülkede hangi kurumların ne şekilde bilimsel çalışmalar yaptığını bilme ve takip etme ihtiyacı duymaları anlamına gelmektedir.

Bir bilim disiplini olarak müzik terapi alanı da 1940'lı yıllardan itibaren dünyada akademik kurumlarla temsil edilen, dünyanın her kıtasında 300'den fazla kurumda lisans ve lisansüstü düzeyde eğitiminin verildiği, ulusüstü kurumsal yapılarla bilimsel etkinliklerin ve yayınların bilgi, insan ve ideoloji dolaşımını mümkün kıldığı bir nitelik sergilemektedir. Dolayısıyla yukarıda vurgulandığı şekilde müzik terapi alanında çalışan araştırmacılar hem dünyadaki gelişmeleri takip etmek hem de kendi çalışmalarını bu disiplinin veri ve yöntem havuzuna eklemek amacıyla meslektaşlarının dünyanın farklı yerlerindeki etkinlikleri hakkında bilgi ve fikir sahibi olma ihtiyacı hissetmektedirler. Bu durumda ulusüstü nitelik sergileyen müzik terapi

disiplininin karşılıklı bağıntılılık halinde bulunan söz konusu ağında dünyadaki hemen tüm lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim veren kurumların yer alması ve paylaşımında bulunması ideal olanıdır. Ortadoğu ülkelerinde lisans ve lisansüstü düzeyde müzik terapi eğitimi verilen ülkeler İsrail, Lübnan, Tunus ve Ürdün'dür. Bu ülkeler içinde İsrail söz konusu ağda kurumları, çalışanları ve yapılan çalışmalarla yer alırken, Lübnan, Tunus ve Ürdün'deki kurumlar bu sistem içinde yeterince görünür değildir. Dolayısıyla bu ülkelerde yapılan müzik terapi eğitiminin niteliğinin, yapılan çalışmaların ve araştırmacıların yönelimlerinin dünya genelinde ulusüstü bir konsensüsle şekillenmiş olan yazısız kuralları ve teamülleri bulunan müzik terapi disiplinin ilkeleri ve beklentileriyle ne derecede örtüştüğü veya farklılık sergilediği gibi soruların yanıtı belirsizdir.

Bu soruların yanıtları üzerine odaklanan bu çalışma müzik terapi üzerine dünya standartlarında verilen eğitimleri referans alıp bu üç ülkedeki eğitimleri analiz ederek mevcut durumu netleştirmeyi amaç edinmektedir. Buradan hareketle geliştirilen ölçek formu ülkelerde alanla ilgili ulaşılabilen kişilere gönderilmiş, formların cevapları analiz edilerek orada yapılan mevcut eğitim hakkında bilgi edinilmiştir. Daha açık bir ifadeyle, görüş formları ve online görüşmelerle söz konusu ülkelerdeki müzik terapi eğitim programlarından okulun fiziki durumuna, ders içeriklerinden uluslararası akreditasyon sistemleriyle ilişkileneceklerine, saha çalışmalarından devletin müzik terapi mesleği ve eğitimini tanıyıp tanıyamalarına, öğretim yöntemlerinden araştırmacılarına kadar, bu ülkelerdeki lisans ve lisansüstü müzik terapi eğitimi kapsamlı şekilde anlamaya çalışılmaktadır. Bu çalışma, Tunus, Lübnan ve Ürdün'deki müzik terapi eğitiminin ve disiplininin küresel bağlamdaki konumunu daha iyi anlamamıza yardımcı olacak ve bu ülkelerdeki müzik terapistlerin müzik terapinin ulusüstü mevcut durumuna katılımının genel bir görünümü sunacaktır.

Problem Durumu

Bu araştırma, müzik terapi alanındaki güncel çalışmalara dair sınırlı erişimine odaklanarak, Orta Doğu'da özellikle Lübnan, Ürdün ve Tunus'ta müzik terapi eğitiminin mevcut durumunu anlamayı hedeflemektedir. İsrail gibi bazı Orta Doğu ülkelerinin müzik terapi çalışmalarının geniş bir akademik platformda tanıtılmış olmasına rağmen, bu ülkelerdeki müzik terapi eğitiminin içeriği, yöntemleri ve akademik etkinlikleri hakkında sınırlı bilgi bulunmaktadır.

Bu ülkelerdeki müzik terapi eğitimi programlarının, fiziki altyapıdan ders içeriklerine, uluslararası akreditasyon sistemleriyle olan ilişkilenmelerinden devletin müzik terapi mesleğini tanıma düzeyine kadar geniş bir perspektifle incelenmesi, müzik terapistlerinin küresel düzeyde etkileşimlerini ve disiplin içindeki konumlarını daha iyi anlamamıza yönelik temel bir sorun oluşturmaktadır. Çalışma, söz konusu ülkelerdeki müzik terapi eğitiminin güçlü ve zayıf yönlerini belirleyerek, uluslararası düzeyde daha etkin bir entegrasyonun sağlanmasına katkıda bulunacaktır. Bu bağlamda, araştırmanın problem durumu, belirtilen ülkelerde müzik terapi eğitiminin niteliğini ve uluslararası düzeydeki bağlamını değerlendirerek bu alandaki bilgi eksikliğini gidermeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda alt problemler aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Alt Problemler

1. Lübnan’da müzik terapi eğitimi nasıldır?
2. Ürdün’de müzik terapi eğitimi nasıldır?
3. Tunus’ta müzik terapi eğitimi nasıldır?

olarak belirlenmiştir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, Tunus, Lübnan ve Ürdün'deki müzik terapi eğitimi dünya standartlarını referans alarak detaylı bir şekilde analiz etmek ve bu ülkelerdeki müzik terapi disiplininin küresel düzeydeki konumunu anlamaktır. Aynı zamanda, müzik terapi disiplindeki uluslararası gelişmeleri takip eden araştırmacıların ihtiyaçlarına odaklanarak, bu alandaki bilgi eksikliklerini gidermeyi ve disiplinin genel gelişimine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Önem

Bu çalışma, müzik terapi disiplini içindeki uluslararası etkileşimi ve eğitim standartlarını değerlendirerek, Tunus, Lübnan ve Ürdün'deki müzik terapi eğitiminin dünya genelindeki konumunu belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu, söz konusu ülkelerdeki müzik terapistlerinin uluslararası topluluklarla etkileşimlerini artırarak, küresel müzik terapi disiplini içinde daha etkin bir rol oynamalarına olanak tanıyabilir. Ayrıca, bu çalışmanın sonuçları, müzik terapi eğitimi alan genç profesyonellerin uluslararası

standartlara daha uygun bir şekilde yetişmelerini sağlamak için eğitim programlarının iyileştirilmesine yönelik önerilere katkıda bulunabilir. Bu nedenle, çalışma, mzık terapi disiplininde uluslararası bağlantıların güçlendirilmesi ve eğitim kalitesinin artırılması açısından önemli bir katkı sağlamaktadır.

Varsayımlar

Belirlenen ülkelerde görüş formu yapılan kişilerin mzık terapi alanında verdiği bilgilerin güvenilir ve doğru bilgiler olduğu varsayımından hareket edilmiştir.

Sınırlılık

Orta Doğu lkelerinden Lübnan, Tunus ve Ürdün'deki mzık terapi eğitimleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Mzık terapinin dünyada geçerli tek bir tanımı bulunmamaktadır. Aşağıda mzık terapi alanında çalışan bilim insanları, dernek ve federasyonların yapmış olduğu tanımlardan bazı örnekler verilmiştir.

Dünya Mzık Terapi Federasyonu: “Mzık terapi, bir kişi veya grubun yaşam kalitelerini artırmak ve fiziksel, sosyal, iletişimsel, duygusal, entelektüel ve spiritüel sağlıklarını ve refahlarını geliştirmek isteyen kişilerle tıbbi, eğitimsel ve gündelik ortamlarında müziğin ve öğelerinin müdahale olarak kullanılmasıdır” (Bruscia, 2016).

Amerika Mzık Terapi Derneği: “Mzık terapi, klinik ve kanıta dayalı olarak mzık müdahalelerinin, akredite edilmiş mzık terapi programını tamamlamış bir uzman tarafından yürütüldüğü terapötik bir ilişki içinde bireyselleştirilmiş hedeflere ulaşmak için kullanılmasıdır. Mzık terapi müdahaleleri, sağlık ve eğitim alanında çeşitli hedeflere yönelik olarak uygulanabilir ve birçok kişi mzık terapi hizmetlerinden fayda görebilir. Mzık terapi araştırmalarındaki temel kanıtlar oldukça kapsamlı ve güçlüdür” (American Music Therapy Association, 2023).

Alman Mzık Terapi Derneği: “Mzık terapi, zihinsel ve fiziksel sağlığın yeniden kazanılması, korunması ve iyileştirilmesi amacıyla sistematik olarak müzikten yararlanılmasıdır. Mzık terapi, başta tıp, sosyal bilimler, psikoloji, terapiloji ve

pedagoji olmak üzere farklı disiplinler ile etkileşim halinde olan uygulama odaklı bir bilimsel disiplindir” (MÜZTED, 2012).

Norveç Müzik Terapi Derneği: “Müzik terapi, terapist ve danışan arasında müzikal ve kişilerarası ilişki vasıtasıyla gelişim ve değişim olanakları sunar. Süreç genellikle kaynak odaklıdır ve sağlığın teşviği, tedaviyi, rehabilitasyon ve bakım alanlarında belirlenmiş özel hedeflere yoğunlaşır. Müzik, iletişim ve kişisel ifade için ve sosyal meseleler üzerinde çalışmak için yeni olanaklar sunabilir. Bir çalışma alanı olarak, müzik terapi müzik ve sağlık arasındaki ilişkinin çalışması olarak anlaşılır. Müzik terapiden kim yararlanabilir? Sağlık sorunları olan, gelişim zorlukları ve öğrenme bozuklukları olan çocuklar, gençler, yetişkinler ve yaşlılar; bunama, parkinson hastalığı ve inme gibi yaş ile ilgili problemleri olan kişiler, madde bağımlılığı, beyin hasarı, fiziksel engelli olan insanlar” (Bruscia, 2016).

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Işıldak (2022) tarafından hazırlanan “IX.-XIX. Yüzyıl Edvârlarında Müzik-Sağlık Konusuna İlişkin Bir Literatür Analizi” isimli doktora tezinde Türk-İslam coğrafyasında müzik ve sağlık ilişkilerine edvarlarında yer veren otuz iki yazar, iki anonim eser ve İhvân-ı Safâ Topluluğunun kaleme aldığı bir musiki risalesi olmak üzere toplam kırk bir esere yer verilmiştir. Eserler analiz edildiğinde eserlerde; öncelikle insanların mizaçları ve bu mizaçların oluşumları üzerine çalışmalara ağırlık verildiği, insan hastalıklarını engellemek için dört unsur (toprak, hava, ateş, su) ve dört nitelik (sıcak, soğuk, kuru, nemli) üzerine çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Yapılan analizler ile konunun “Mizaç Teorisi, Kozmoloji ve Nümeroloji” açısından bağları tespit edilmiş ve çıkarımlarda bulunulmuştur. Son olarak yine bu söylem analizleri üzerinden edvarlar arası kanonik yapı ve anakronizm olgusu üzerine açıklamalar yapılmıştır.

Canural Salıcı (2022) tarihli yüksek lisans tezi, müzik terapinin bilişsel-davranışçı, Orff ve Nordoff & Robbins yaklaşımları üzerindeki etkilerini incelemektedir. Tezde bu üç yaklaşımla ilgili çalışmaların genellikle "Music Therapy Perspectives," "Journal of Music Therapy," ve "The Arts in Psychotherapy" dergilerinde yayımlandığı tespit edilmiştir. Çalışmada yaklaşımların hangi disiplinlerden etkilendikleri belirlenmiş ve danışanlar açısından bilişsel-davranışçı müzik terapinin diğer yaklaşımlara göre daha geniş bir kitleye hitap ettiği ortaya çıkmıştır. Bilişsel-davranışçı müzik terapide kaygı bozukluklarına odaklanılırken, Orff müzik terapi ve Nordoff & Robbins müzik terapide daha çok nörolojik durumlar ve bozukluklar üzerine çalışmalar yapılmıştır. Uygulamaların yapıldığı ortamlar konusunda, danışanların ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler yapıldığı gözlemlenmiştir. Bu üç yaklaşımda en çok kullanılan teknikler arasında dinleme, söyleme, çalma ve doğaçlama/yaratıcılık bulunurken; araştırma modelleri, veri toplama araçları ve veri analizleri konusunda bilişsel-davranışçı müzik terapi ve Orff müzik terapide daha çok nicel yöntemlerin tercih edildiği, Nordoff & Robbins müzik terapide ise nitel yöntemlerin daha yaygın olduğu saptanmıştır.

Kayım (2017) tarafından hazırlanan “Dünya’da Müzik Terapi Tarihi ve Eğitimi” isimli yüksek lisans tezinde dünyada müzik terapinin günümüze kadar gelen

süreci ve gelişimi; ülkelerin müzik terapi tarihi ve eğitimi incelenmiştir. Buna göre; Avrupa, Amerika, Asya, Afrika ve Okyanusya olmak üzere Dünya’da müzik terapi eğitiminin verildiği ülkeler ve eğitim kurumlarının sayıları şöyledir;

- Avrupa’da: Batı’da 9, Doğu’da 4, Kuzey’de 7 ve Güney’de 6 olmak üzere toplam 26 ülkede;
- Asya’da: 9 ülkede;
- Amerika’da: Güney’de 9, Kuzey’de 6 olmak üzere toplam 15 ülkede;
- Okyanusya’da 2 ülkede;
- Afrika’da ise sadece Güney Afrika da olmak üzere toplam 53 ülke bulunmaktadır.”

Araştırma sonucunda, müzik terapinin, Dünya’da en çok Amerika, Avrupa ve Okyanusya kıtalarında gelişim gösterdiği tespit edilmiştir.

Uçaner ve Jelen (2015) tarafından hazırlanan “Müzik Terapi Uygulamaları ve Bazı Ülkelerdeki Eğitimi” isimli makalede dünyada müzik terapi eğitimi veren okullar ve müzik terapi dernekleri tanıtılmıştır. Makalede Avrupa, Amerika ve Güney Amerika ülkelerinde lisans ve yüksek lisans düzeyinde müzik terapi eğitimi verildiği, dernekler kurulduğu, bilimsel konferans ve kongreler düzenlendiği, bu ülkelerde müzik terapinin önemli bir meslek olarak kabul edildiği, terapistlerin pek çok farklı kurum ve kuruluşlarda görev yaptığı aktarılmıştır.

Ergeshov (2011) tarafından hazırlanan “Kırgız Türklerinin Kültüründe Müzik Terapi Uygulamaları ve Maneviyat İlişkisi” isimli yüksek lisans tezinde Kırgız Türklerinin Kültüründeki müzik, müzik terapi ve maneviyat arasındaki ilişki üzerinde önemle durulmuştur. Araştırmada bilgi, Kırgız müziğinin esasını oluşturan Komuz’un insan maneviyatının gelişmesinde sağlayacağı faydaları belirlemek ve insanı rahatsız eden hastalıkları iyileştirmede ne ölçüde faydası olduğunu ve günümüz şartlarında bu koşullardan hangi düzeyde yararlanabileceğinin tespitini yapmak olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak Kırgızlar, Baksıcılık uygulamaları ile modern dünyanın müzik terapi anlayışını uyumlu bir kıvamda geliştirme yollarını bulmaları gerektiği ve son yirmi yıl içerisinde Kırgızistan kurumlarında meydana gelen değişiklik ve yeniliklerden dolayı

unutulmaya başlayan mânevi değer ve kültürel zenginliklerin tekrar canlandırılması ve ilmî denge içerisinde değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Giray (2008) tarafından hazırlanan “Çağlar boyu müzikle tedavi ve uygulandığı hastalıklar” isimli yüksek lisans tezinde, müzikle tedavinin ilkel kabilelerden bu yana, toplumların yaşayışındaki önemi ve uygulamaları incelenmiştir. Çalışma içerisinde müzikle tedavinin tarihsel süreci, bu metotların uygulanış biçimleriyle kullanılan enstrümanlar incelenmiştir.

2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Kim (2021) tarafından hazırlanan “Analitik müzik terapi eğitiminin gelişimi üzerine tarihsel ve çağdaş perspektifler” isimli makalede müzik terapi alanında analitik müzik terapi eğitiminin gelişimi hem tarihsel açıdan hem de günümüzdeki perspektiflerden bakılarak değerlendirilmiştir. Müzik terapinin analitik yaklaşımı, psikanalitik teorilerle müziğin terapötik süreçteki etkileşimini incelemeyi ve anlamlandırmayı içerir. Tarihsel açıdan bakıldığında, analitik müzik terapi eğitimi, psikanalitik düşüncenin gelişimiyle paralel olarak şekillenmiştir. Sigmund Freud’un psikanalitik teorileri, müziğin insan bilincine ve duygusal dünyasına olan etkilerini anlamada temel bir referans noktası olmuştur. Bu dönemde, müzik terapi eğitiminde psikanalitik yaklaşımların önemi vurgulanmış ve analitik müzik terapi eğitimi belirli bir disiplin olarak ortaya çıkmıştır.

Wilczkowska (2019) tarafından hazırlanan "Müzik Terapi'nin Kuruluşu ve Tarihsel Gelişimi " başlıklı makalenin temel hedefi, müzik terapinin, hastalıkların önlenmesi ve tedavisinde bir yöntem olarak kuruluş ve gelişim sürecinin tarihini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda, müziğin tıp, felsefi düşünce ve psikoloji alanlarındaki tarihsel kaynakları ve literatürü üzerinde odaklanılarak, bu disiplinler arasındaki etkileşimi irdelenmiştir. Makalede, müziğin çeşitli hastalıkların tedavisinde kullanımının binlerce yıllık bir geçmişi olduğu vurgulanmaktadır. Eski Çin, Japonya, Hindistan ve Yunanistan gibi ülkelerde tıp alanında belirli ulusal sistemlerin oluşturulduğu ve bu deneyimlerin sonraki dönemlerde hastaların tedavisinde etkili olduğu belirtilmektedir. Günümüzde müzik terapinin dünya genelinde iyileştirme pratiğinde geniş bir kabul gördüğüne dikkat çekilmektedir. Bu kabulün, müzik terapi alanında eğitim, bilimsel çalışma programlarının geliştirilmesi, ses ve görüntü teknolojisinin yaygınlaştırılması ve birçok ülkenin sağlık bakanlıklarının tıbbi ve

rehabilitasyon kurumlarında müzik terapiyi benimsemesi gibi faktörlerle teşvik edildiği belirtilmektedir.

Thram (2012) tarafından hazırlanan “Müziğin Terapötik Etkinliğini Anlamak: Müzik Eğitimi için İmlar” başlıklı makale, müziğin terapötik etkilerini Avrupa'da 12. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar olan döneme ait müzik ve terapötik etkilerine yönelik tutumları tarihsel bir perspektifle ele alınmıştır. Özellikle Hildegard von Bingen ve Marcilio Ficino'nun çalışmaları, müziğin terapötik boyutlarına dair örneklerle detaylı bir şekilde incelenmiştir. Çalışma, müzik algısının evrimine odaklanarak modern/postmodern "müzik kültürel bir olgudur" paradigmasına geçişi incelemiştir. Ayrıca, Afrika'da yapılan alan araştırmalarından elde edilen bulgular, grup katılımıyla gerçekleşen müzik pratiğinin ritüellerde, sosyal sorunların iyileştirilmesinde ve sosyal uyumu teşvik etmede nasıl bir güç oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Tartışma bölümünde, müziğin terapötik etkinliğinin insanların duygusal durumlarında nasıl değişikliklere neden olduğu ve bu etkinin biyolojik temellerinin insanların duysal ve nörolojik yeteneklerinde yattığı savunulmaktadır. Makale, müziğin terapötik potansiyelinin tarih boyunca nasıl anlaşıldığını ve günümüzde nasıl evrimleştiğini ele alarak, bu alandaki önemli tarihsel ve kültürel bağlamları ortaya koymaktadır.

Ruud (2000) tarafından hazırlanan “Müzik terapi – Tarih ve Kültürel Bağlamlar” isimli makale tarihsel süreç içerisinde müzik terapinin gelişimi ve farklı kaynaklardaki bağlantılarını inceleyen bir araştırmadır. Araştırmada belirlenmiş başlıklar altında genel çerçevede bilgiler verilmiştir. Örneğin; müzik terapiyi kim yapar, müzik terapi nerede ve nasıl konumlanır, Pisagor'dan Bruscia'ya müzik terapinin konumu, süreçleri ve gelişimleri nasıldır konularına yer verilmiştir.

Heller (1987) tarafından hazırlanan “Fikirler, Girişimler ve Uygulamalar: Amerika'da Müzik Terapi, 1789-1848.” isimli makale Amerika Birleşik Devletleri'nde müzik terapinin erken prensipleri ve uygulamalarının tarihini ele almaktadır. Kanıtlar, müziğin tıp alanında bir tamamlayıcı olarak kullanması fikrinin, 18. yüzyılın sonlarında halk basını tarafından ortaya atıldığını göstermektedir. Bu durumu, Pennsylvania Üniversitesi tıp öğrencileri tarafından müzik terapiyi destekleyen bilimsel kitaplar izlemiştir. Dönem, görme engelli ve işitme engelli öğrenciler için kurumlarında düzenlenen müzikle ilgili etkinliklerin uygulanması ve müzik terapinin yeniden savunulmasıyla sona ermiştir. Çalışmanın birincil kaynakları, döneme ait

makaleler ve tezler ile çağdaş anlatılar ve raporlardan oluşmaktadır. Çalışma, müzik terapinin yavaş ancak istikrarlı bir hızda büyüdüğünü ve mesleğin sağlam bir temel üzerinde geliştiğini ortaya koymaktadır.

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Bilim Kapsamında Disiplin

Tarihsel ve toplumsal olaylar bilim anlayışını yönlendirmede etkili olduğu gibi, bilimlerin oluşmasında da tetikleyici olmuştur. İnsanlar var olduğundan beri ihtiyaç duydukları doğrultuda bilgiye ulaşma çabası içerisinde olmuşlardır. Çünkü insan, doğası gereği ilgisi ve ihtiyaçları nedeniyle bilinçli ya da tamamen deneyimsel olarak, farkında olmadan bilgilenir (Şan, 2014, s.11). Bilimsel düşünme ve bulma çabasının kökeninde iki temel ihtiyaç yatar. Bunlardan biri yaşamı güvenilir ve rahat kılma, diğeri ise dünyayı anlamadır.

İ.Ö. 7. y.y. da Antik Yunan'da yaşayan bazı düşünürler, doğa ve evren üzerine düşünceler geliştirmiş, bu yolla matematik, astronomi ve müzik teorisi gibi belirli alanların gelişmesine de katkı sağlamışlardır. Antik Çağ'daki düşünürlerin amacı doğayı denetlemek değil, anlamak olmuştur. Bu dönemde gerçekleştiği belirlenen gözlemsel verilerle ussal düşünmenin birleşmesinin bilimsel yöntem açısından önemli bir adım olduğu belirtilmektedir. Bu anlatımlardan hareketle bilimsel bilgiye ilişkin ilk izlerin Antik Çağ'da ortaya çıktığı söylenebilir (Şan, 2014, s.13).

İskenderiye'nin düşünsel etkinliklerin merkezi haline geldiği Helenistik dönemde, İskender'in düzenlediği seferler sonucunda Mezopotamya ve Mısır kültürüyle karşılaşan Yunan düşüncesi, spekülatif bilimden ampirik bilime geçmiş, bir başka deyişle felsefe, yerini bilim ve teknolojiye bırakmıştır (Demez, 2014, s.16).

M.S. 8. ile 12. y.y. arasında Doğu, Yunanca ve Latince'den yapılan çeviriler aracılığıyla Batı'nın temel kaynaklarını okuma ve bunlar üzerinde bilimsel faaliyet sürdürme fırsatını elde etmiştir. İslam dünyasında bilimin kutsal inançları zayıflatması ve bu nedenle dine aykırı olduğu görüşü yaygınlaşmaya başladıktan sonra, bilimin merkezi tekrar Doğu'dan Batı'ya (İspanya'ya) kaymıştır. Medrese ve kütüphanelerde bulunan Arapça yapıtlar Latince'ye ve yerel dillere çevrilmiştir (Şan, 2014, s.14). Yıldırım'a göre 13. y.y. da Batı'da öğretim merkezlerinin oluşmasıyla bilimsel anlamda bir canlanma olmuştur. Bu merkezler zaman içerisinde üniversitelere dönüşmüştür (Yıldırım, 1999, s.72).

Modern bilimin doğuşuyla ilgili olarak özellikle Galilei Galileo'nun 16. y.y. daki çalışmaları anılmaktadır. Rönesans'ın en önemli düşünürlerinden biri olan

Galileo'nun üç fikrin yaratıcısı olduğunu belirten Forti'ye göre bunlardan ilki, doğanın kesin yasalara uyan olgularla dolu olduğu görüşü ve ikincisinin ise, astronomideki gibi, devasa boyuttaki bir mekanizmanın aşına olduğumuz sıradan nesnelerin hareketlerinden çıkarsanmış yasalar temel alınarak yorumlanabileceği fikridir. Bu bağlamda zekâmızın doğal olayların iç gerçekliğini kavrayabileceği söylenebilir. Üçüncü ve son olarak, bu hakikatin özünde matematiksel olan yasalar yoluyla ifade edildiği göz önünde bulundurulduğunda, aynen geometri gibi hesaplama da aklın ideal modelini oluşturmaktır (Forti & Mayor, 2004, s.29). Bu bağlamda özetleyecek olursak, modern bilimin doğduğu dönemde felsefe merkeze oturmuş ve bulunduğu noktadan bilimsel çalışmalar yürütmeye başlamıştır. Bu çalışmaların artarak başarı göstermesi, doğa bilimlerinin de yolunu açmıştır. 17. y.y. itibariyle bu alanda araştırma yapanlar, doğa felsefecileri olarak anılmaktadır. Nihayet, 19. y.y. başında bilimin üstünlüğü dilde de tescil edilmiştir. Tanımlayıcı bir sıfat taşımadan kullanıldığında bilim, öncelikle (hatta sadece) doğa bilimi anlamında kullanılır olmuştur. Bu olgu, doğa biliminin felsefe denilen başka bir bilgi biçiminden tamamen farklı, hatta ona karşıt olarak sosyal-entelektüel meşruiyete tek başına sahip çıkma çabasının doruk noktasını oluşturur (Şan, 2014, s.15-16).

Gulbenkian Komisyonu, 19. y.y. in entelektüel tarihine her şeyden önce, bilginin disiplinlere ayrılması ve meslekleşmesi, yani yeni bilgi üretmek ve bilgi üretenleri yeniden üretmek üzere devamlılık gösteren kurumsal yapıların oluşturulması sürecinin damgasını vurduğunu belirtmektedir. Farklı disiplinlerin kurulma sürecinin ardında yatan varsayımın, sistemli araştırmanın gerçekliğin farklı alanlarında uzmanlaşmayı gerektirdiği yolundaki inanç olduğunu ve gerçekliğin rasyonel olarak farklı bilgi kümelerine ayrıştırıldığını aktaran Komisyon, bu tür rasyonel bölümlenimin, etkin, yani entelektüel olarak üretken olma vaadi taşıdığının altını çizmektedir (Gulbenkian Komisyonu, 2008, s.16).

Bu aşamada ilginç olan, 19. y.y. boyunca üniversiteleri canlandırmak için en çok çaba harcayanların, doğa bilimciler değil de üniversiteyi akademik çalışmaları için devlet desteği sağlamak amacıyla kullanan tarihçiler, klasik dilciler ve ulusal edebiyat uzmanlarının olmasıdır. Doğa bilimcilerini filizlenen üniversite yapılarına çekenler de doğa bilimlerinin olumlu izleniminden yararlanmak isteyen bu akademisyenlerdir. Ama bunun sonucu, üniversitenin, o tarihten sonra artık birbirlerinden çok farklı

şekilde tanımlanan ve kimine göre birbirlerine zıt öğrenme yolları olan sanatlarla (insan bilimleri) bilimler arasında süregelen gerilimin başlıca alanı haline gelmesi olmuştur (Gulbenkian Komisyonu, 2008, s.17).

Yukarıda vurgulandığı üzere 19. y.y.’da modern dünyada ve bilimde yaşanan disiplinler ayrışma, meslekleşme ve disiplinler sınırlar içinde hem bilimle hem de meslekle ilgili aktörlerin üretilmesi, disiplinler sınırların bir kapalılığı ifade edecek şekilde yetkinin de sınırlandırılması anlamını taşır. Bu da disiplin kavramının tarihsel ifade dönüşümlerinde görebileceğimiz bir özelliğidir. Belirli bir anlamda katılığı ve kapalılığı ifade eden disiplin terimi Frank tarafından “paslanmaz çelik bir sandıkta” korunmuşluğu ifade edecek şekilde tanımlanır (Frank 1998’den akt. Değirmenci, 2011, s.73). Disiplin ayrıca cezalandırmak anlamını da taşır ve eğitmek ve terbiye etmek anlamını daha sonra kazanır (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, 2019, s.7). Buradaki ifadelerden yola çıkacak olursak bir bilim disiplini, o disiplin kapsamında bilginin ve o bilgiyi üreteceklerin nasıl üretileceğine karar verme yetkisini kendisinde saklı tutan bir oluşumdur. Modernite kapsamında 19. y.y.’ın başında Almanya’da kurulan Humbolt Üniversitesi ile günümüzdeki niteliğini kazanan modern bilim üretilen üniversite yapısında konumlanan disiplinler (Saklı ve Akdoğan Akbulut, 2017, s.17), modern paradigma kapsamında alanı üzerinde yalnızca kendisinin yetkisi olması konusunda katı kuralları olmakla birlikte, başka disiplinlerin sınırlarını çiğnememeye de özen gösteren bir nitelik sergilerler. Zira modernitenin temel nitelikleri içinde homojenite ve standartlaşma önemli bir yere sahiptir (Gürkan, 2016, s.52) ve modernist bilim anlayışı kapsamında bir disiplindeki araştırmacıların eğitiminden araştırmalarda kullanılan yöntemle, konu seçiminden bilgilerin sunumuna kadar hemen her bileşenin standart bir yolla şekillenmesi ve homojen bir görünüm sergileyecek şekilde yapılanması dönemin doğruları ve ilkelerinin gereğidir.

Yukarıda vurgulandığı üzere disiplin bir bilginin ve o bilgiyi üretenin nasıl üretileceğine karar verir. Bu ifade Hüsamettin Arslan’ın *Epistemik Cemaat* isimli çalışmasından yapılan bir çıkarımdır ve bu çalışma referans alınarak verilmiştir (Arslan, 2007). Söz konusu kaynakta geçen ifadelere atıfla söylemek gerekirse bilgi ile ilgili bir topluluk olan epistemik cemaatin onayı olmayan hiçbir unsur bilimsel bir bilgi olarak kabul edilemez (Arslan, 2007: 122). Bu durumda söz konusu topluluk, ulusüstü bir nitelikle ilgili disiplinin faaliyetlerinde belirleyici konumdadır.

Arslan'ın söz konusu kolektiviteye topluluk/cemaat demesinin öncelikli nedeninin, cemaat kavramının nitelikleriyle ilgili olduğu açıktır (Dever, 2012, s.205). Cemaat ve cemiyet kavramlarını bir analitik araç olarak sosyoloji disiplinde tartışmaya açan Tönnies'tir. Cemaat kavramı, niceliksel büyüklüğü ve ilişkilenebilirliğiyle cemiyetten ayrılır. Cemaat, “organik bir iradeye sahip olan bireylerin birleşmesidir. Bu birleşimde dayanışma, aynı kandan olmanın getirdiği akrabalık sisteminden doğar. Cemaatte egemen olan unsurlar; kan bağı, komşuluk, arkadaşlık ve akrabalıktır” (Tönnies'ten akt. Dever, 2012, s.205). Tönnies'in ifadesinde kırsal alandaki kısıtlı nüfusa sahip, karşılıklı ilişkilerin belirleyici olduğu bir yapılanma olan cemaat, zamanla şehirleşme ve kalabalık nüfusla birlikte cemiyete dönüşür ve bu insan grubunun ilişkilenebilirliğinde belirleyici olan karşılıklı ilişkiler değil yazılı hukuk kurallarıdır, insanlar arası ilişkiler çok daha resmi ve uzaktır. Fakat Arslan sosyolojideki genel kabulün aksine modern toplum yapısında da söz konusu insan topluluğunun cemaat olarak kaldığı fakat geleneksel dönemde geleneksel cemaatin, bu yeni yaşam şeklinde modern cemaat olarak tanımlanması gerektiğini iddia eder (akt. Dever, 2012, s.2015). Buradan hareketle modern bilim kapsamında, karşılıklı insan ilişkilerinin belirleyici olduğu ve çıkarların bireysel değil toplumsal nitelik sergilediği bir kolektivite olarak epistemik cemaatlerin varlığından bahseder. Buradan yola çıkarak yapabileceğimiz çıkarımla, -karşılıklı bağıntılılığın teknolojik ve iktisadi yeni durumun hazırladığı zeminle çok daha kolay ve olası yaşandığı günümüzde-disiplinlerin epistemik cemaatler olarak çağın ruhuyla da ilişkili şekilde kendi bilgi ve bilim insanı/meslektaş üretim süreçleri üzerindeki beklentileri ve ilkeleri belirlediği söylenebilir.

3.2. Disiplinlerarasılık

Önceki başlık altında disiplin kavramının vurgulanan iki odağından ilki disiplinin bir cemaat ilişkilenebilirliği yapısı sergileyen karakteri, diğeri ise içinde şekillendiği modern bilim anlayışında ayrışma yaşanmasının ardından oluşan kalın duvarlar ve disiplinlerin içindeki homojenite beklentisidir. Disipliner ayrışmanın bu denli kuvvetli olmasının öncelikli sebebinin ise modern paradigmanın gereği ve temel niteliklerinden biri olduğundan bahsedilmişti. Nitekim İkinci Dünya Savaşı'nın ardından moderniteye bir tepki olarak doğan ve ABD'nin dünya ekonomisinde, bilim dünyasında ve dünya siyasetindeki merkez rolünü üstlenmesinin ardından dünya

geneline yayılan postmodernizm, yeni bir paradigma olarak bilim dünyasında disiplinlerin kalın duvarlarının ve disiplin içindeki homojen yapının da sorgulanmasına sebep oldu. Bu durumun epistemolojik olarak bir paradigma değişikliğiyle ilgisi olduğu gibi yeni dengeler doğrultusunda yeniden kurulan toplumsal ve siyasi ilişkilenmeler ağının gerekliliklerinin de etkisi olduğu açıktır.

1920’lerde bilim dünyasında ortaya çıkan bir kavram olarak disiplinlerarasılığın Avrupa’nın ve ABD’nin içinde bulunduğu bunalım döneminde bilim dünyasında ses getirmiş olsa da (Abbott, 2013, s.167) dünya genelinde hem fen bilimlerinde hem de sosyal bilimlerde etkisini göstermesi 1950’ler ve sonrasında gerçekleşecektir. Zira bu büyük dönüşümün öncelikli zemin hazırlayıcısı Batı’da İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa’nın ekonominin, siyasetin ve bilimin merkezinden çekilmesi ve yerini ABD’nin doldurmasıdır.

Özellikle İkinci Dünya Savaşı’ndan sonraki süreçte bilim dünyasında farklı birkaç yönelim dikkat çekmektedir. 1960’lardan sonra sosyal bilimlerde farklı disiplinler arasında entelektüel sınırlar netliğini kaybetmekte ve belirsizleşmektedir, ancak kurumsal anlamda bu alanlar arasındaki belirsizleşmeye karşı direnç olduğu farkedilmektedir (Wallerstein, 2004, s.23). Diğer bir nokta ise, disiplinler arası ayrımın belirsizleşmesinde kültürün bir inceleme alanı olarak giderek daha belirleyici bir rol kazanmasıdır. Yerinde bir tanımla “önceden sosyal bilimlerin çeperinde bulunan alanlardan gelen yeni kuramsal etkiler” olarak tariflenen ‘kültürel dönemeç’ kavramıyla beraber “kültürel süreçlerin ve anlamlandırma süreçlerinin nedensel ve sosyal olarak oluşturuç rolünü” (Steinmetz, 1999, s.1-2) vurgulayan kültür çalışmalarının disiplinler sınırların giderek belirsizleşmesinde önemli bir rolü olduğunu vurgulamak gerekir (Değirmenci, 2011, s.75).

İkinci Dünya Savaşını takip eden yirmi beş yıl içerisinde, daha önceki yüzyıl boyunca yerli yerine oturtulmaya çalışılan sosyal bilimlerin yapısını derinden etkileyen üç gelişme olduğu ifade edilmektedir. Bu gelişmeler, dünyanın siyasal yapısının değişmesi, 1945’i izleyen yirmi beş yılda nüfusun ve üretim kapasitesinin o güne kadar görülmemiş boyutta artması ve üniversite sisteminin dünyanın her yanında gelişme göstermesi olarak sıralanmaktadır (Gulbenkian Komisyonu, 2008, s.37).

İki gelişmenin Amerikan üniversitelerindeki disiplinlerin muhafazakâr yapısını aşındırdığı söylenebilir: 1) Federal hükümetin ve sivil toplum kuruluşlarının fonladığı

bölge araştırmalarının (Asya, Ortadoğu, vb.), ülkenin siyasi ve ekonomik çıkarları doğrultusunda güçlenmesi; 2) Soğuk Savaş'ın sona ermesi. Bunlardan ilki, araştırma nesnesi ve amacı gereği farklı disiplinlerin bir araya geldiği yeni alanlar açarak klasik disiplinlere alternatif yaratmış, ikincisi ise ayaklarının altındaki zemini sarsarak onları sınırlarını sorgulamaya, yeniden çizmeye, kısacası daha köklü bir dönüşüme zorlamış ve böylece disiplinlerarasılık üniversitelerin gündemine girmiştir (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, 2019, s.10).

Anglo-Sakson dünyadan böylece yayılan “disiplinlerarasılık” kavramı, İngilizce literatürdeki şu kavramlarla ilişki içerisinde düşünülebilir: interdisciplinary, cross-disciplinary, multidisciplinary, transdisciplinary, post-disciplinary, anti-disciplinary, interdepartmental program, joint-degree program. Söz konusu kavramlar içerisinde en yaygın kullanılan ve görünür olanı “interdisciplinary” ve türevleri olup, buradaki “-inter” ön eki bir muğlaklığa neden olmaktadır. Zira bu ön ek hem birleştirme (örneğin international’da olduğu gibi) hem de ayırma (örneğin interval’da olduğu gibi) anlamlarını vermektedir. Her halükârda, “disiplinlerarasılık, iki ya da daha fazla disiplin arasındaki diyalog ve etkileşimi ima etmektedir” kabulünden hareket etmek mümkündür (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, 2019, s.12).

Bilinen insanlık tarihi süresince müziğin, insanların duygusal, zihinsel ve fiziksel sağlıkları üzerinde olumlu etkileri olduğuna dair birçok kanıt bulunmaktadır. Bu etkiler, farklı kültürlerde ve dönemlerde çeşitli şekillerde ortaya çıkmıştır, insanların sevinç, acı, törenler ve ibadet gibi çeşitli durumlarda farklı işlevlerle kendini göstermiştir. Tarih öncesi dönemlerde müziğin şifa ve terapide kullanımı hakkında sadece spekülasyon yapabiliriz, ancak bugün veya yakın geçmişte var olan okuma yazma bilmeyen toplumların incelenmesi, tarih öncesi toplumlarda müziğin sağlık ile nasıl bağlantılı olduğu konusunda bir fikir edinmemize yardımcı olabilir. Ayrıca, sağlık bağlamında müzikten faydalanma pratiği her dönemde farklı yöntemlerle kendini göstermiştir.

Eski Yunan’da *paignon* denilen müzikal parçaların bir avuntu ve ilaç olarak hastalıktan ve dertlerden kurtulmada etkili olduğuna inanılırdı. M. Ö. 585-500 yıllarında yaşayan Pythagoras, mutsuzluk ve çabuk öfkelenmeyi melodilerle tedavi edebilmenin yollarını aramıştır. Hatta hastalıkları müzikle tedavi etme fikrinin içinde bulunduğu kültürde ilk kez Pythagoras tarafından ortaya atıldığı söylenir. Eski Çin’de

Lo isimli bir gongun, kötü cinleri ve ruhları hastanın yanından kaçırdığı inancı vardı. Ünlü filozof Konfüçyüs müziğin kişilerarası ilişkileri düzelten, gözlere parlaklık veren, kulakları keskinleştiren, kanın hareket ve dolanımını rahatlatan bir değer olduğunu belirtir. Neşeli seslerin ince ve yavaş olduğunu, ruha rahatlık verdiğini söyler (Çoban, 2020, s.32-33).

Müziğin arkeolojik kanıtlarını bulmak, yontulmuş nesneler ya da resimlerden daha zordur. Müziğin fiziksel temeli, titreşen hava molekülleri tarafından insan işitme sistemine iletilen rezonans cisimlerine sahip titreşen nesneler tarafından yaratılan zamansal ses kalıplarından oluşur. Bu nedenle, antik müziğin varlığı ve olası ses mimarisi hakkında yalnızca müzik aletlerine ait eserlerden çıkarım yapılabilir. Müzik ile tıp ve terapi arasındaki ilişkiyi şekillendiren kültür, toplumsal değerler, teknoloji, sanatsal işlevler, manevi inançlar, hastalık kavramları ve insan zihni ve bedeni hakkındaki bilgiler gibi pek çok karmaşık değişken göz önünde bulundurulduğunda, kapsamlı bir müzik terapi tarihinin sistematik olarak araştırılmamış ve oluşturulmamış olması şaşırtıcı değildir (Thaut, 2015, s. 144-145).

Müzik ve sağlık arasındaki ilişkiye dair bulunmuş bir yazılı kaynak olmamasına rağmen bu ilişkinin paleolitik çağa (M.Ö. 2 milyon) kadar dayandığı tahmin edilmektedir. İlkel topluluklardan başlayarak müziğin insan sağlığı üzerindeki etkileri görülmektedir. Buna örnek olarak şamanlar müziğin olumlu etkisi ile insanları ritüeller eşliğinde tedavi etmeye çalışmışlardır. Tedavi etme çalışmalarında ritim, müzik ve dansın etkisini iyileştirmede kullanmışlardır. Asıl amacı insan bedenindeki kötü ruhları çıkarma işlemi olarak başladıkları müzikten yararlanarak yapılan tedavi yöntemi sonrasında hastalıkları iyileştirme alanında da kullanılmıştır (Gömeç, 1998, s.27).

İlkel kabilelerde müzik ilahi bir lütuf olarak değerlendirilmiştir. Şamanlar bir güç sembolü olup, kabilede tanrılarla insanlar arasında aracılık rolü üstlenebilen, kabilenin korku ve ümitsizlik gibi olumsuz duygularını giderebilen o dönemde ruh hekimi sıfatını alabilecek kişiler olarak değerlendirilmiştir. Şamanlar kabile üyelerini ritim, müzik ve dans yolu ile hipnotize ederek onlara yön vermişlerdir. Bunun yanı sıra ilkel kabilelerde insanların davul sesi veya başka sesler aracılığı ile ruhlara ulaşabileceklerine inandıkları ve tıp doktorlarının da onlara ek olarak müzik ve dans yolu ile insanları tedavi etmeye çalıştıkları bilinmektedir. Ayrıca, kötü varlıkların

kontrol altına alınmasında da müzik, dans, ritim ve şarkılardan yararlanıldığı ve yine aynı şekilde ruhlar ile ve gizli varlıklar ile haberleşmede ses ve müzik kullanıldığı bilinmektedir (Sezer, 2011; akt. Ülgen, 2022, s.5).

Müzik, antik zamanlardan beri sağlık için, zihin ve beden üzerindeki iyileştirici etkisi için kullanılmıştır. Genel olarak, müziğin, doğanın öngörülemeyen ve açıklanamayan güçlerini kontrol etmek, tanrı veya şeytanlar gibi metafizik güçleri sakinleştirmek veya tatmin etmek, hastalık ve ölümle mücadele etmek için büyü ritüellerin bir parçası olarak sıklıkla kullanıldığını söyleyebiliriz. Arkeolojik bulgular, ilkel insanın “tanrıları yatıştırmak” için bir yol olarak müziği kullandığını göstermektedir. Müziğin insan sağlığını nasıl etkilediği tarih boyunca pek çok toplumda merak konusu olmuştur. Müziğin sağlık alanında kullanımı var olan tüm bilimsel disiplinlerin en eskilerinden biridir. Konuya olan ilgi, zihinsel sorgulamaların en erken dönemlerine dek uzanmaktadır (Uçaner Çifdalöz, 2019, s.17).

Müzik ve sağlık uygulamalarının tarihine baktığımızda en eski uygulamalardan biri olan şamanizm ritüelleri arasında bulunan kam ya da baksı törenleri göze çarpmaktadır. Daha sonra ise Antik Yunan mitleri, Yunan filozoflarının düşünceleri ve kaleme aldıkları felsefe kitapları içindeki müzik ve sağlık uygulamaları daha somut olarak bizi aydınlatmaktadır. Bu aşamadan sonra ise müzik ve sağlık uygulamaları orta çağ başlangıcından itibaren Türk-İslam coğrafyasında kendine yer edinmiş ve yüzyıllar sürecektir olan gelişimine başlamıştır. İslam filozoflarının Beytü'l-Hikme gibi çeviri hizmetleri sayesinde Yunan düşünürlerden edindikleri bilgileri geliştirmesi ve irdemesi ile müzik ve sağlık literatürüne birçok yeni kaynak eklenmiş ve yeni uygulamalar yapılmıştır. Bu kaynakların yanı sıra “bimaristan” adı verilen birçok hastane ile bu uygulamalar desteklenmiştir (Giray 2008: 34).

Türk-İslam Medeniyetinde de birçok farklı görüşü barındıran müzik ve insan sağlığı literatürü, Hint-Çin-Yunan ekseninde oldukça farklı görüşlere yer veren bir literatür olarak karşımıza çıkmaktadır. Binlerce yıllık bilgilerle harmanlanan müzik ve insan sağlığı ilişkisi Türk-İslam coğrafyasında IX. yüzyıldan itibaren yazılmaya başlanmıştır. Bu yazılı kültür ise Osmanlı devletinin var olan yazılı ilmi başarılı bir şekilde kendine intibak ettirmesi ile sonuçlanmıştır. İlk defa Safiyyudîn'nin bir makam ismi vererek literatüre katkıda bulunduğu bu ilim, Osmanlı topraklarında âvâze (ses, sedâ) ve şubelere kadar indirgenen bir geleneğin oluşmasına sebep olmuştur. Osmanlı Devleti'nde ilk defa Musa bin Hamun'un kaleme aldığı müstakil tıp eserinin ardından Şuûri Hasan Efendi'nin ilk müstakil müzik ve insan sağlığı edvarını kaleme almasına sebep olmuştur (Işıldak, 2022, s.246).

Antik Çağ'da Mısır, Anadolu, Yunanistan ve Roma'daki bilimsel ve felsefik gelişmeler; Orta Çağ Avrupası'nda Hristiyanlık etkisi ile skolastik düşünceye dönüşmüş ve bu dönem Avrupa'da karanlık dönem başlangıcı sayılmıştır. Karanlık dönemde Avrupa'daki müzik terapi örnekleri sınırlı durumdadır. Bu örneklerden biri şöyledir: Serras tarafından kaleme alınan ve 1742 senesinde yayımlanan bir kitapta; 15. Yüzyılda tarantula cinsinden bir örümceğin ısırmasına bağlı olarak ortaya çıkan tarantizm, İtalya'da müzikle ve dansla tedavi edilmiştir. Kaynaklardaki bilgilere göre bu hastalığa sahip kişiler, müzik olmazsa ölünceye kadar büyük bir dehşet yaşamaktaydılar. Müziği duydukları zamansa, yorulana kadar dans edip terlerler ve sonunda uykuya dalarak iyileşirlerdi. Bu tedavinin uygulanması için iyileştirici, özel besteler yapılmıştır. Bu besteler, tarantizm dışındaki böcek zehirlenmelerinde de uygulanmıştır. Bu tarz yapılan iyileştirici uygulamalar; 2-3 gün süren ve yorgunluk hali ile sonlanan bir “katharsis” diğer adıyla temizlenme olarak adlandırılmıştır (Birkan, 2014).

1800'lü yıllarda müziğin sağlık alanında terapötik kullanımıyla ilgili bazı yazılar yayınlanmış olmasına rağmen, İngiltere ve Amerika'da müzik terapinin yeterlilik standartlarına bağlı bir meslek olarak geliştirilmesi, eğitim ve yönetim organlarının ivme kazanmaya başlaması 20. yüzyılın başlarını bulmuştur. Savaş yaralarını tedavi edebilecek ve daha fazla askerin eve dönmelerini sağlayacak tıbbi olanakların ve hemşirelik yeteneklerinin gelişmesi, savaşın fizyolojik ve psikolojik travmalarına maruz kalmış bu insanların rehabilite edilmeleri ve yeniden sivil hayata katılmaları ihtiyacını daha da artırmıştır (Edwards, 2008 akt. Uçaner Çifdalöz, 2019, s.49).

4. MÜZİK TERAPİ EĞİTİMİNİN TARİHSEL ARKA PLANI

Yazılı olmayan kültürlerde, müzik, dans ve büyü, iyileştirme ritüellerinin ayrılmaz birer parçalarıydı ve tıbbi uygulamaların ruhani bir parçası olarak görülüyordu. İnsanlar, kötü ruhların yaşamlarını kontrol ettiğine ve kötülüklere karşı korunmak için kabile üyelerinin geliştirdiği ve katıldığı ritüellerle savaşması gerektiğine inanıyordu. Ritüellerde müziğin, ritimler, şarkılar ve ilahilerle, kutsal bir güç olarak görüldüğü ve kabile şifacısına tıbbi uygulamalarda yardımcı olmak için kullanıldığı düşünülüyordu. Hastalığın, kabile tanrısına karşı işlenen günahlar için bir ceza olarak görüldüğü kültürlerde, iyileşme için müzik kullanılırdı. İyileştirme gerçekleşebilmesi için, hastanın kötü ruhtan arındırılması gerekiyordu. Müzik, iyileştirme ritüellerinin aktif bileşeni olarak hizmet etmiştir (Weldin ve Eagle, 1991). Botswana, Namibya ve Güney Afrika'nın kuzeybatısında, mağara resimleri ve süslemelerde çok sayıda ritüel tasvir edilmiştir. Bunlar, Güney Afrika'daki tarih öncesi sanatın en yaygın formlarından bazılarını ve iyileştirme ritüellerinde kullanılan tarih öncesi müzik aletlerini göstermektedir (Page, 2001, s.25).

Antik dönemlerden itibaren, müziğin insan zihnini ve bedenini olumlu yönde etkilediğine dair inançlara pek çok kültürde rastlanmaktadır. Hatta bugün, müzik, dünya genelinde kabile iyileştirme uygulamalarında aktif bir rol oynamaktadır. Şamanik iyileştirme uygulamalarında, şaman değişmiş bir bilinç durumuna girer. Davul çalma, şamanın bu değişmiş duruma ulaşmasına ve böylece ruhlar ve iyileştirme ruhları arasında yeniden bir bağlantı kurmasına yardımcı olmak için yapılır. Şaman, kişi ile iyileştirme ruhları arasındaki bu bağlantıyı yeniden kurduktan sonra, kişinin hastalığını atmak için ilahi şarkılar söyler. Uygun şarkı olmadan, tedavi gerçekleştirilemez (Weldin ve Eagle, 1991; akt. Page, 2001, s.27). Tsumkwe'de (kuzey Botswana sınırındaki Kalahari), inanışa göre, talihsizlikler, ölüm veya hastalıklar bir kişiye oklarla atılan ruhlar tarafından yönlendirilir. Müzik ve dans ruhları etkileyip olumsuzlukları durdurmak ve kötülüklerin gerçekleşmesini engellemek için şifacılar tarafından kullanılır (Page, 2001). Tsumkuba iyileştirme uygulamalarında (Kuzey Malavi), şifacı, hasta ve ruhun “yapısal kavşakta” bulunduğu deneysel deneyimlerden yararlanır (Page, 2001, s.14). Songhai toplumunda (Nijer Cumhuriyeti), tek telli keman türü bir enstrüman olan goge, uzun süredir kutsal bir enstrüman olarak kabul edilmiştir. Örneğin, antik Yunan'da Pythagoras'ın müzik teorileri ve Platon'un müziğin

duygusal durumları düzenleme potansiyeli üzerine düşünceleri, bu kavramın erken dönemdeki temellerini oluşturmuştur. Müziğin terapötik kullanımı, Orta Doğu ve Asya kültürlerinde de önemli bir rol oynamıştır. İslam dünyasında tıp ve müziğin entegrasyonu, bu alanlarda çalışan bilginlerin müziğin şifalı etkileri üzerine yazdığı eserlerle desteklenmiştir.

Modern müzik terapi disiplini ise, 20. yüzyılın ortalarında özellikle savaş sonrası dönemde, müziğin rehabilitasyon süreçlerindeki etkilerini inceleyen çalışmaların artmasıyla şekillenmiştir.

Amerikan Müzik Terapi Derneği (American Music Therapy Association-AMTA)'ne göre (2005) müzik terapi: “Onaylanmış bir müzik terapi programını tamamlamış yetkin bir profesyonel tarafından terapötik ilişki içinde, kişiselleştirilmiş hedeflere ulaşmak için müzik müdahalelerinin klinik ve kanıta dayalı kullanımıdır”(Özgenel, 2018).

Müzik terapi, müziği klinik ve terapötik bir bağlamda kullanarak bireylerin fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal ihtiyaçlarına yanıt vermeyi amaçlayan bilimsel bir disiplindir. Bu alanda çalışan profesyoneller, müziği tedavi süreçlerine entegre ederek bireylerin sağlık ve iyilik hallerini desteklemeyi hedeflerler. Müzik terapi, bilimsel bir disiplin olma niteliklerini taşıyan çeşitli özelliklere sahiptir. Bu özellikler;

1. Sistematik ve Bilimsel Araştırmalara Dayalı: Müzik terapi, bilimsel yöntemlere dayalı olarak kanıt temelli, sistemli araştırmalar yapar.
2. Teorik Temellere Sahip: Müzik terapi, psikoterapiden temel alan kendi teorik temellerine sahip bir disiplindir. Örneğin, Nordoff-Robbins, rehberli imgelem ve müzik (GIM), Analitik müzik terapi gibi farklı müzik terapi yaklaşımları, kendi teorik çerçevelerini oluşturmuşlardır.
3. Eğitim ve Sertifikasyon: Müzik terapistler, genellikle belirli bir eğitim ve sertifikasyon sürecinden geçerler. Bu süreç, müzik terapi alanındaki teorik bilgileri, uygulama becerilerini ve etik standartları içerir. Bu şekilde, müzik terapistleri belirli bir standart ve yeterlilik düzeyine ulaşmış olurlar.
4. Standart Profesyonel Uygulama: Müzik terapi, belirli standartlara ve etik kurallara dayalı bir profesyonel uygulama alanıdır. Müzik terapistler,

danışan gizliliği, dürüstlük ve güvenilirlik gibi etik prensiplere bağlı kalarak çalışırlar.

5. Araştırma ve Geliştirme: Müzik terapi, sürekli olarak yeni bilgiler ve bulgular üretmeye yönelik bir araştırma ve geliştirme süreci içerir. Bu, disiplinin sürekli olarak kendini yenilemesine ve geliştirmesine olanak tanır (Uçaner Çıfdalöz B. Ders Notları, 2024).

Her tıbbi meslek, tüm etik kaygıların en temelinde, “Her şeyden önce zarar vermeme” ilkesine yanıt vermek için klinik uygulamasının limitlerini veya hudutlarını tespit etmek zorundadır. Sağlıkçılar danışanlarla çalışmalarında yetkinliklerinin, uzmanlıklarının veya yasal sınırlarının ötesine geçtiklerinde veya meslekleri için saptanmış olan uygulama kapsamının ötesine geçtiklerinde, danışanlarının sağlığını ve sıhhatini tehlikeye atma riskiyle karşı karşıya kalırlar. Sözgelimi, müzik terapistleri eğitim almadıkları veya uygulama için yeterli görülmedikleri yöntemleri kullandıklarında (örn. Rehberli İmgelem ve Müzik, Nörolojik Müzik Terapi, Analitik Müzik Terapi), danışana zarar verme olasılığı önemli ölçüde artar; bir müzik terapist bir konuşma veya fizyoterapistin, bir psikoterapistin veya bir tıp mensubunun hizmetlerini sunmaya veya tedavi protokollerini kullanmaya çalıştığında, doğrudan danışanın sağlığını ve sıhhatini tehlikeye atar. Herhangi bir sağlık uygulamasının etik olması için net sınırlara sahip olması zorunludur (Bruscia, 2016, s.16).

Müzik terapi tüm bu özellikleriyle bir bilim dalıdır. Müzik terapistler, müziği etkili bir şekilde kullanarak bireylerin duygusal ifade, iletişim, problem çözme ve stresle başa çıkma vb. becerilerini geliştirmelerine yardımcı olurlar. Müzik terapi, tıpkı diğer bilimsel disiplinler gibi, sağlık alanında önemli bir rol oynamaktadır (Uçaner Çıfdalöz B. Ders Notları 2024).

Müzik terapi, sadece tıbbi kurumlar içinde değil, aynı zamanda tıbbi olmayan birçok farklı bağlamda da uygulanmaktadır. Dünya genelinde müzik terapi hizmeti sunan ülkelerde, müzik terapistler çeşitli ortamlarda görev yapabilmektedirler. Bunlar arasında özel müzik terapi klinikleri, genel hastaneler, özel klinikler, eğitim kurumları, ruh sağlığı merkezleri, yaşlı bakım evleri, cezaevleri ve evde sağlık hizmetleri yer almaktadır. Ayrıca terapistler, toplumun sosyokültürel ihtiyaçlarına hizmet etmek amacıyla farklı topluluklarda da çalışabilmektedirler. Müzik terapi seanslarının hedefleri, bireyin ihtiyacına göre fiziksel iyileştirmeden psikolojik desteğe, bilişsel gelişimden sosyal becerilerin artırılmasına kadar geniş bir yelpazede değişebilir ve her yaş grubuna uygun müdahaleler içerebilir. Bu geniş uygulama yelpazesi, müzik terapinin çok yönlü bir disiplin olarak kabul edilmesine ve bireyin bütüncül iyiliğine

katkıda bulunacak şekilde hizmet vermesine olanak tanımaktadır (Işıldak ve Uçaner, 2023). Danışan popülasyonu arasında otizmlili ve duygusal açıdan yıpranmış çocuklar, psikiyatrik bozuklukları olan yetişkinler, zihinsel engelli çocuklar ve yetişkinler, görme, işitme, konuşma veya motor bozuklukları olan kişiler, öğrenme güçlüğü çeken çocuklar, mahkûmlar, madde bağımlıları, medikal hastalar, yaşlılar; hastalığı son dönemde olan çocuklar ve yetişkinler, nevrotik yetişkinler, travma geçirmiş gruplar ve topluluklar vb. her yaşta bireyler yer almaktadır (Uçaner ve Heiderscheit, 2016, s.13).

Müzik terapi, her şeyden önce bir uygulama öğretisidir. Uygulama, teori ve araştırma sonucu elde edilen bilginin asıl kaynağı, amacı ve kullanımıdır. Uygulama olarak müzik terapinin odak noktası müzik terapistlerin, müzik deneyimlerini ve ilişkilerini kullanarak danışanın sağlığını mümkün olan en iyi seviyeye getirme sürecidir. Profesyonel bir uygulama alanı olarak müzik terapi, nitelikli terapistin danışanı ile yaptığı resmi ya da resmi olmayan bir anlaşma sonucu karşılık alacağını belirtmek kaydıyla sağlayabileceği hizmetler ile sınırlandırılmıştır. Disiplin, müziğin fayda amaçlı günlük kullanımını, müziğin eğitimsiz bireyler tarafından tedavi amaçlı kullanımını ya da müzik terapistlerinin danışan-terapist ilişkisi dışına çıkarak eğlence veya toplum hizmeti olarak kullanılmasını kapsamamaktadır. Bu, müziğin yarar amaçlı kullanımını sağlayan alternatif yöntemlerin değerini asla azaltmaz (Bruscia, 2016, s.43).

Farklı ülke ve kültürlerde onlarca çeşit deneyim olmasına rağmen kimi yaklaşımlar uluslararası düzeyde daha çok kabul görmüş ve gerek uygulamada gerek araştırmalarda bu yaklaşımlara ağırlık verilmesine olan yönelimi artırmıştır. Bu doğrultudaki en önemli adımlardan biri 1999 yılında Washington’da düzenlenen 9. Dünya Müzik Terapi Kongresi’ndeki uluslararası alanda kabul gören beş önemli müzik terapi yaklaşımının/modelinin açıklanması sayılabilir. Bu yaklaşımlar sırasıyla; Madsen, Cotter ve Madsen’in 1968 yılında tanımladığı “Davranışçı Müzik Terapi (Behavioral Music Therapy-BMT)”, bir diğeri 1981 yılında ortaya çıkan ve Benenzon’un kendi adını taşıdığı “Benenzon Müzik Terapi (Benenzon Model to Music Therapy-BMMT)”dir. Bunları takiben Helen Bonny’nin ortaya koyduğu ve Goldberg’in 1995 yılında tanımladığı “Rehberli İmgelem ve Müzik (Guided Imagery and Music-GIM)” ve yine aynı dönemlerde İngiltere’de Paul Nordoff ve Clive Robbins tarafından oluşturulan “Nordoff Robbins -Yaratıcı- Müzik Terapi (Nordoff ve Robbins (Creative) Music Therapy-NRMT)” dir. Son olarak bir diğeri yaklaşım ise Mary Priestley’in geliştirdiği “Analitik Müzik Terapi (Analytical Music Therapy-AMT)”dir (Smith ve Patey, 2021; Yılma, 2014).

Davranışçı Müzik Terapi (Behavioral Music Therapy-BMT) Modeli: İkinci Dünya Savaşı sonrası Amerikalı gazilerle yürütülen terapötik çalışmalar, davranışçı prensiplere dayanmaktaydı. Davranışçı müzik terapi modelinin kurucularından biri Clifford Madsen'dir. 1996 yılında Madsen ve ark. yayınladıkları bir makalede davranışçı müzik terapiyi; müzik kullanarak bilişsel-davranışsal değişimi oluşturma olarak tanımlamışlardır. Bu model "...müziğin, olumsal pekiştirme ya da uyarıcı olarak uyumlayıcı davranışların geliştirilmesinde ve uyumsuz davranışların ortadan kaldırılmasında kullanılması" olarak tanımlanmaktadır. Diğer taraftan nörolojik müzik terapi eğitimini tasarlayan Michael Thaut da nörolojik müzik terapiyi davranışçı müzik terapi prensiplerine dayanarak tasarlamıştır. Davranışçı psikoloji, normal ve normal dışı bütün davranışların öğrenme ürünü olduğunu ileri sürmektedir. Davranış, gözlenebilen, kaydedilebilen ve ölçülebilen eylem, hareket ya da yanıtlardır. Davranışçı kuramlar öğrenmenin uyarıcı ile davranış arasında bir bağ kurularak geliştiğini ve pekiştirme yoluyla davranış değiştirmenin gerçekleştiğini kabul eder. Watson'un ortaya koyduğu klasik koşullanma paradigması insan davranışlarını anlama açısından çok sınırlı bir açıklama getirebilirken Skinner'ın "edimsel koşullanma ve pekiştirme" kuramı, davranışçı kuramı neredeyse bütün insan davranışlarını davranışçı ilkelerle açıklayabilecek bir konuma getirmiştir (Uçaner Cifdalöz ve Salur, 2019, s.67).

Benenzon Müzik Terapi Modeli (Benenzon Model to Music Therapy-BMMT): 1966 yılında psikanalitik bir yaklaşımı temel alan ve Güney Amerika'da Arjantinli bir psikiyatrist, müzisyen, besteci ve heykeltıraş olan Rolando Benenzon tarafından geliştirilmiştir. Bu model, 1999 yılında düzenlenen 9. Dünya Müzik Terapi Kongresi'nde uluslararası alanda tanınmış beş terapi yöntemi arasına dahil edilmiştir. Eklektik bir yaklaşım sergileyen BMMT, müziği bir araç olarak kullanır. Bu süreçte psikoloji, psikoterapi, psikanaliz ve psikodrama gibi disiplinlerden yararlanır. Ayrıca, her bireyin eşsiz ve özgün bir 'sesli kimliğe' (Identidad Sonora - ISo) sahip olduğunu ve müziğin, müzik terapi alan kişilerin kendi içsel yaratıcı enerjilerini diğer bireylerle iletişim kurarken kullanmalarının önemini vurgulamaktadır (Benenzon, 2007).

Rehberli İmgelem ve Müzik (Guided Imagery and Music- GIM) Modeli: 1970'lerde müzisyen ve psikoterapist Helen Bonny tarafından geliştirilmiş bir müzik terapi modelidir. Bu model, Klasik Batı Müziği'nin eşliğinde kişilerin içsel deneyimlerini dinamik bir biçimde ifade etmelerine dayanır. GIM uygulamasında, bireyler uzanıp isterlerse gözlerini kapattıktan sonra, müzik eşliğinde zihinlerinden geçenleri terapistle anlatmaya başlarlar. Kullanılan müzikler, Beethoven, Brahms, Mozart, Debussy, Rachmaninov, Vivaldi gibi Klasik Batı Müziği bestecilerinin eserlerini içerir. Müzik terapisti, bireyin anlattığı hayali resimleri dinleyerek ve çeşitli yönlendirmelerle bireyin problem alanlarını saptar ve çözüme yönelik çalışmalar yapar. Problemler, bireyin anıları içinde veya terapistin yönelttiği basit sorulara verdiği tepkilerle belirlenebilir. Yaklaşık 25-30 dakikalık bir seans süresince, müzik sonlandığında gözlerini açan birey dış dünyaya dönüş yapar ve hayata daha olumlu bir bakış açısı kazanması amaçlanır. GIM'in , bireyin bilinçaltında yer alan kaygı, öfke gibi olumsuz duyguları hafifletmekte de etkili olduğu görülmektedir (Goldberg, 1995).

Nordoff Robbins -Yaratıcı- Müzik Terapi Modeli (Nordoff ve Robbins (Creative) Music Therapy-NRMT): Modelinin temelini, Amerikalı besteci-piyanist Paul Nordoff'un özel eğitime gereksinim duyan çocukların eğitim aldığı ve Clive Robbins'in bu çocuklara eğitim verdiği kimsesiz çocuklar bakım evine 1959 yılında resital için gelmesi ile atıldığı söylenebilir. Müziğin çocuklar üzerindeki etkisinden bahseden Nordoff, piyanist ve bestecilik kabiliyetlerini kullanarak sahnede doğaçlama yapmaya başlamıştır ve doğaçlama sırasında çocukların birliktelik içerisinde uyumlu davranışlar sergilediklerini, doğaçlamaya çeşitli mırıltılar ile eşlik ettiklerini gözlemlemiştir. Robbins bu sunumdan çok etkilenmiş ve Nordoff ile çalışmaya başlamıştır. Bunun sonucunda Nordoff Robbins Müzik Terapi modelinin doğduğu söylenmektedir. Bu terapi modeli psikolojik problemleri olan kişiler, öğrenme güçlüğü de dahil herhangi bir engel türüne sahip olan çocuk, genç, yaşlı bireyler için uygundur. Model birçok araştırmacı tarafından araştırma konusu olmuştur. Doğaçlama sırasında terapistin bireyin tepkilerini analiz edebilme becerisi çok önemlidir. Bu yolla terapist ile birey arasındaki iletişim müzik ile güçlenmiş olur. Birey kendisini müziğe bırakır ve dilediğinde duygularını ifade eder. Ayrıca, bu müzik terapi modeli, özellikle zihinsel engelli çocukların motor ve bilişsel gelişimlerinde olumlu katkılar sağlayabilmektedir (Nordoff ve Robbins, 1980).

Analitik Müzik Terapi (Analytical Music Therapy- AMT) Modeli: Psikanalitik prensiplere dayanan bir müzik terapi yaklaşımıdır. Mary Priestley tarafından 1960'ların sonlarında geliştirilen AMT, psikoanaliz kavramlarını müzik terapi uygulamalarıyla entegre eder. Priestley'in modeli, "Music Therapy in Action" (Priestley, 1975) adlı öncü çalışmasında ayrıntılı olarak anlatılmıştır. AMT, analitik bir yönelime sahiptir; burada hem terapist hem de hasta doğaçlama müzik yapma sürecine katılır. Bu doğaçlama, sadece bir yaratıcı çıkış yolu olmakla kalmaz, aynı zamanda bilinçaltı düşüncelerin ve duyguların ifade edilip keşfedilebileceği bir araçtır. Müzikal doğaçlamanın ardından, terapist ve hasta, müzikal ifadelerinin altında yatan psikolojik anlamları ve süreçleri anlamaya ve yorumlamaya çalışan, psikoanalitik tekniklere benzer bir sürece girer. AMT, müzik ve psikoanalitik tekniklerin benzersiz bir karışımı olup, duygusal ifade ve içgörüyü kolaylaştırmayı amaçlar. Bu yaklaşım, özellikle geleneksel sözel psikoterapiyle ifade edilmesi zor olan derinlemesine duygusal konulara erişim ve bunların işlenmesi açısından etkilidir (Eyre, 2007).

Eklektik müzik terapi, müzik terapistin, terapi süreci içerisinde, katılımcının ihtiyaçlarına göre farklı modellerden aldığı terapötik etkinlikleri bir araya getirdiği ya da farklı modeller veya terapi yaklaşımları arasında geçişler yaptığı bir yönelimdir. Aynı gruptaki katılımcılar aynı veya farklı sorunların farklı aşamalarını yaşıyor olabilirler. Ayrıca farklı terapötik etkinlikler, terapötik sürecin farklı aşamalarında farklı şekilde fayda sunabilirler. Diğer yandan katılımcılar, etkinliklerden ne kadar faydalananacaklarını etkileyebilecek farklı kişisel özelliklere de sahip olabilirler. Bu sebeplerle, tek bir terapi yöntemine, yaklaşımına veya modeline bağlı kalmak birçok grup çalışmasında ve bireysel çalışmada verimsiz kalabilir. Böyle bir çalışma yönteminde terapist hem her katılımcıyı yakından tanımaya ve gözlemlemeye çalışmakla yükümlüdür, hem de katılımcılara dönüşümü sağlayabilecek farklı model ve yaklaşımlardaki fikirleri, etkinlikleri, uygulamaları, ödevleri ve teçhizatı sağlamakla. Farklı modellerden farklı teknikler kullanmak, terapistin terapötik tutumunun da değişmesini sağlar. Terapist bir modelin veya yaklaşımın kurallarından ziyade katılımcının ihtiyacını en ön planda tutmaktadır, böylece süreç terapötik hedeflere doğru daha hızlı ve daha etkili bir şekilde yol kat edebilir (George ve Jerry, 2011; akt. Uçaner Çifdalöz ve Salur, 2019, s.67).

Müzikte 4 farklı deneyim söz konusudur: doğaçlama, yeniden yaratma (ya da performans), besteleme ve dinleme. Müzik deneyimlerinin her biri, kendine özgü niteliklere sahiptir. Ve her biri, kendi özel meşguliyet süreçleri tarafından tanımlanır. Tüm tipler farklı bir dizi duyumotor davranış içerir, farklı algısal ve bilişsel yetenekler gerektirir, farklı duygulara yol açar ve farklı kişiler arası süreçlere dâhil olur. Bu nedenle her biri, kendi terapötik potansiyeline ve uygulamalarına sahiptir. Bu yüzden,

örneğin müzik dinlemenin, doğaçlamadan farklı belirli başlı terapötik potansiyelleri ve uygulamaları vardır; aynı şekilde, doğaçlamanın da bestelenmiş bir eserin icra edilmesinden farklı potansiyelleri ve uygulamaları vardır (Gürkan, 2016, s.127).

Literatür incelendiğinde Amerika, Avrupa ülkeleri, Japonya, Çin vb. Asya ülkelerinde müzik terapi eğitimlerinin nasıl verildiği, çalışmalarını nasıl ilerlettikleri ve terapi süreçlerini nasıl yürüttükleri hakkında bilgiler bulunmaktadır. Diğer taraftan Orta Doğu ülkeleri içerisinde müzik terapi eğitimlerinin verildiği bilinen ancak literatürde konuyla ilgili bilgilere rastlanmayan ülkeler de bulunmaktadır. Bu sebeple Orta Doğu ülkelerinden Lübnan, Ürdün ve Tunus'ta müzik terapi eğitiminin nasıl verildiğini tespit ederek literatüre katkı sunmak önemlidir.

4.1. Dünyada Müzik Terapi Eğitimi

Dünyada müzik terapi çalışmalarının bilimsel olarak ortaya çıkışı Amerika'da 1. ve 2. Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan kayıplar, travmalar ve psikolojik çöküşlerden sonra olmuştur. Öncelikli olarak askerler için hastanelerde moral amaçlı eğlence günleri düzenlenmiş ve bu süreç doğrultusunda askerlerin hem psikolojik hem de fiziki olarak iyileşmeye olumlu etki gösterdikleri gözlemlenmiştir. Bu gözlem sonucunda görevlendirilen bir teğmen araştırmalara başlamış ve araştırma sonucunda bir teknik bülten yayınlamıştır. Öncelikle askerlerin bulunduğu hastanelerde uygulanan müzik uygulamaları daha sonra diğer hastanelerde de uygulanmaya ve yaygınlaşmaya devam etmiştir. Bu çalışmalardan sonra 1944'de Michigan State Üniversitesinde ilk lisans programı açılmıştır ve daha sonra birçok üniversitede de lisans programları açılmaya başlamıştır. Daha sonra Amerika'da 1950'de Ulusal Müzik Terapi Birliği ve 1977'de Amerikan Müzik Terapi Birliği kurulmuştur. Sonrasında bu iki birlik birleşmiş ve 1988'de Amerikan Müzik Terapi Birliği kurulmuştur. İngiltere'de de 1950'lerde müzisyenler, doktorlar, öğretmenler ve terapistler bir araya gelerek Müzik Terapi Derneğini kurmuşlardır. Daha sonra yaratıcı müzik üzerine kurulu bir model olan Nordoff-Robbins modeli geliştirilmiştir. Bu modelin ilk eğitimleri 1974 yılında İngiltere'de başlamıştır ve ilk okul ise 1982'de açılmıştır. Avrupa'da açılan tüm dernekler 1991'de bir araya gelerek Avrupa Müzik Terapi Konfederasyonunu kurmuşlardır. Türkiye'de ise 2014 yılında Ankara'da Müzik Terapi Derneği kurulmuştur. Dernek hem Avrupa Müzik Terapi Konfederasyonu asil üyesi hem de Dünya Müzik Terapi Federasyonu üyesidir (Uçaner Çifdalöz vd., 2020)

Amerika'da İç Savaş, I. Dünya Savaşı ve II. Dünya Savaşı boyunca savaş gazilerinin bulunduğu hastanelerde müzik; moral, eğlence amaçlı ve askerleri hem zihinsel hem de fiziksel olarak acı ve ıstıraptan uzaklaştırmak için kullanılmıştır (Akt. Spencer 2013). 1950'li yıllardan itibaren ABD, İngiltere, Kanada vb. pek çok ülkede müzik terapi dernekleri kurulmuş, müzik terapi yayınları yapan dergiler yayınlanmaya başlamış ve ardından da pek çok üniversitede müzik terapi bölümleri kurulmuştur. Bugün dünyada 50 ülkenin üniversitelerinde (Amerika, Arjantin, Brezilya, Avrupa Ülkeleri, Japonya, Çin,

Ürdün, İsrail vb.) 300'den fazla müzik terapi lisans, yüksek lisans ve doktora programları bulunmakta, binlerce müzik terapist özel müzik terapi klinikleri, hastane, okul, özel eğitim merkezi, bakımevi, cezaevi vb. kurumlarda görev yapmaktadır (E. Işıldak ve Uçaner, 2023, s.90).

Dünya genelinde Müzik Terapi alanında açılmış birçok klinik uygulama laboratuvarı, vakıf, dernek, üniversite, federasyon, konfederasyon, topluluk ve kurum ve kuruluş bulunmaktadır. Bu oluşumlar kıtalar ve ülkelere yayılmasına karşın, bu kurum ve kuruluşlar kendi aralarında da bölgesel olarak birbirlerini tanımaktadırlar. Avrupa'da ve Amerika'da yoğunluklu merkezleri olan bu kurum ve kuruluşların, Asya kıtası ülkelerinden olan Japonya, Çin gibi ülkelere de tanınan sertifikaları bulunmaktadır; fakat, bu sertifikaların geçerliliği bölge veya ülkelerin kendi içlerindeki politik ve hukuki nedenlerin yanı sıra; eğitim seviyelerinde oluşan farklılıklardan dolayı da geçerliliklerinin bulunmadığı durumlar bulunmaktadır. Ayrıca, bu kurum ve kuruluşların resmi olarak tanınması süreci her geçen gün ülkelerin politik veya siyasi adımlarına bağlı olarak da değişkenlik gösterebilir. Üstelik yıllara göre de değişkenlik gösteren bir durum söz konusudur. Örneğin; 1945'ten önce Japonya tarafından kabul gören Amerika kaynaklı herhangi bir sertifika, 2. Dünya savaşıdan sonra 40 sene boyunca kabul görmemiştir. Bu nedenle Japonya ve Amerika gibi birbirleriyle önceki dönemlerde savaşmış iki ülke arasında eğitim ve yetkin akademik kuruluş sertifikasyon süreçleri de birçok alanda olduğu gibi müzik terapi alanında da bir çıkmaza girmiştir (Çavlu, 2019, s.25).

Avrupa ve Amerika'da 1800 yılına gelindiğinde, hastalıkların teşhis ve tedavisinde bilimsel yöntemlerin daha önemli bir rol oynamaya başladığı ve ilaç kullanımı ve cerrahinin daha yaygın hale geldiği görülmüştür. Müzik terapideki gelişmeler, günümüzde kullanılan tekniklerin geliştirilmesine yol açmış, örneğin ruh halini iyileştirme (mood vectoring) ve hasta tarafından tercih edilen müziklerin seçimi gibi yöntemler ortaya çıkmıştır. 19. yüzyılın sonlarında, müzik terapi pratiğine dair raporlar ve özel pratikte kullanımı dahil olmak üzere ortaya çıkmaya başlamıştır. 20. yüzyıl, müzik terapi alanında modern gelişmelerin başlangıcını işaret etmektedir. Müzik terapi farklı ülkelerde farklı hızlarda profesyonel bir meslek olarak gelişmiştir, ancak yüzyılın ikinci yarısında dünya genelinde müzik terapi derneklerinin kurulması ve bu yeni mesleğin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla eğitim programları ve standartlar geliştirilmesi gibi önemli gelişmeler yaşanmıştır (Davis ve Hadley, 2015).

Avrupa'da müzik terapi eēitimi, yüksek standartlarda akademik eēitimle birlikte, klinik becerilerin ve uygulamalı deneyimlerinin yoēun bir Şekilde entegre edildiēi, disiplinlerarası bir yaklaşım sunmaktadır. Eēitim programları, ulusal akreditasyon kuruluşları ve mesleki dernekler tarafından sıkı bir Şekilde denetlenmekte ve sürekli olarak güncellenmektedir. Bu, müzik terapi eēitiminin kalitesini ve profesyonellik düzeyinin korunmasını saēlamaktadır. Avrupa'daki müzik terapi eēitimleri, kültürel çeşitlilik ve kapsayıcılık açısından da önem taşımaktadır, çünkü bu programlar, çeşitli kültürel arka planlara sahip bireylerin müzik terapi uygulamalarını ve terapötik yaklaşımlarını zenginleştirmelerine de olanak tanır (Ridder vd., 2015, s.14).

Avrupa'daki müzik terapi uygulamaları, psikodinamik ve psikoterapötik ilkelerle Şekillenmiş ve bu yönelimlerin teşvik ettiēi temeller üzerine inşa edilmiştir. Müzik terapi pratiklerinde, terapistler, hastaların kendi sorunlarının altında yatan gerçek nedenleri keşfetmelerine yardımcı olabilmek için, klinik doēalamayı bir araç olarak kullanmışlar ve hastalarla müzikal bir ilişki geliştirerek onları aktif müzik yapım sürecine dahil etmişlerdir. Bu aktif müzik terapi yaklaşımı, terapötik becerileri artırmayı amaçlayan ve uzmanlık gerektiren müzik terapi eēitim programlarının oluşumuna öncülük etmiştir. Müzik terapistlerin, etkin terapötik müdahalelerde bulunabilmek için, müzik unsurlarının terapötik potansiyelini anlama ve uygulama konusunda kapsamlı bir teorik ve pratik bilgi birikimine sahip olmaları gerekmektedir. Bu yaklaşım ve gereklilikler, müzik terapinin teorik ve metodolojik çerçevesini zenginleştirmiş ve disiplinin akademik olarak gelişmesine katkıda bulunmuştur (Wigram, 1999).

Amerika Birleşik Devletleri'nde müzik terapi eēitimi, geniş kapsamlı ve disiplinlerarası bir yaklaşımla gerçekleştirilmektedir. Amerika'daki müzik terapi programları lisans ve yüksek lisans düzeyinde sunulur ve bu programlar, Amerikan Müzik Terapi Derneēi (American Music Therapy Association, AMTA) tarafından akredite edilir. Lisans düzeyindeki müzik terapi programları, ērencilere müzik terapi teorisi, uygulama becerileri, müzik becerileri, psikoloji ve danışmanlık yöntemleri gibi çeşitli konularda kapsamlı bir eēitim sunar. Bu programlar, ērencilerin hem müzikal hem de terapötik beceriler kazanmalarını saēlar ve genellikle dört yıllık bir süreyi kapsar. ērenciler, programın bir parçası olarak çeşitli popülasyonlarla klinik deneyim yaparlar ve ayrıca staj zorunluluēu bulunmaktadır (Goodman, 2011, s.14).

Amerika'da müzik terapi eēitimi hem teorik hem de pratik yönleriyle dengeli bir Şekilde ele alınır. Programlar, ērencilere etik uygulamalar, kültürel yeterlilik ve çeŐitlilik konularında bilinç kazandırmayı hedefler. Ayrıca, Amerika'daki müzik terapi eēitiminde, sürekli deēiŐen saēlık hizmetleri ortamına uyum saēlayabilme ve çeşitli terapi ortamlarında etkin olabilme becerilerinin geliştirilmesine önem verilir. Müzik terapi programlarından mezun olan ērencilerin, profesyonel bir müzik terapist olabilmek için sertifikasyon sınavını geçmeleri gerekmektedir. Bu sertifika, Amerikan Müzik Terapi Sertifikasyon Kurulu (Certification Board for Music Therapists, CBMT) tarafından verilir ve ērencilerin yeterliliklerini ve mesleki standartları karŐıladıklarını gösterir. Genel olarak, Amerika'daki müzik terapi eēitimi, akademik mükemmellik, klinik yeterlilik ve sürekli profesyonel gelişimi destekleyen bir çerçevede sunulur. Bu programlar, ērencilere müzik terapi alanında etkili ve yetkin profesyoneller olmaları için gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırmayı hedefler (Goodman, 2011, s.15).

Yüksek lisans düzeyindeki programlar, ērencilere ileri düzeyde teorik bilgi ve klinik uygulama fırsatları sunar. Bu programlar, özellikle müzik terapi araştırmaları, ileri klinik uygulamalar ve özel popülasyonlarla çalışma konularında derinleŐir. Yüksek lisans programları genellikle iki yıl sürer ve bu süre içinde ērenciler, kendi araştırma projelerini geliŐtirir ve uygulurlar.

ABD'de müzik terapi alanında pek çok doktora programı bulunmaktadır. Program ieriēi geniş ölçüde bireyselleŐtirilmiŐtir; krediler, dersler ve tez çalışmalarını içerir ve Yüksek Lisansın ötesinde 45 ile 72 kredi arasında deēiŐiklik gösterir. Giriş Őartları programdan programa farklılık gösterse de genellikle üç veya beş yıl profesyonel müzik terapisti olarak çalıŐmıŐ olma Őartları bulunmaktadır (Goldman, 2011).

Avrupa'da müzik terapi eēitimi, ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, genellikle katı akademik ve klinik standartlara dayalı bir yapıda gerçekleŐmektedir. Bu eēitimler, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerinde sunulmakta olup, teorik bilginin yanı sıra, yoēun klinik uygulama ve deneyime de büyük önem verilmektedir. Lisans düzeyindeki müzik terapi programları, genellikle temel müzik becerileri, psikoloji ve terapi yöntemleri gibi konuları kapsar. ērenciler, müzik terapinin teorik temellerini ve uygulama tekniklerini ērenirler. Bazı ülkelerde, müzik terapi eēitimi saēlık bilimleri, sosyal bilimler veya eēitim fakülteleri bünyesinde sunulabilmektedir.

Yüksek lisans programları, daha ileri düzeyde teorik bilgi ve klinik becerilerin kazandırılmasına odaklanır. Bu programlar, öğrencilere müzik terapinin ileri seviye uygulamalarını, araştırma metodolojilerini ve etik konularını içeren dersler sunar. Ayrıca, öğrencilerin kendi klinik deneyimlerini geliştirmeleri için stajlar ve uygulama fırsatları sağlanır. Doktora düzeyindeki programlar, müzik terapi alanında araştırma yapmaya ve bu alanda yeni bilgi üretmeye yöneliktir. Bu programlar, genellikle akademik kariyer yapmayı veya müzik terapi alanında öncü bir uzman olmayı hedefleyen bireyler için tasarlanmıştır.

5. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve veri toplama tekniklerine yer verilmiştir.

5.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada; Lübnan, Ürdün ve Tunus'ta müzik terapi eğitimi veren akademisyen ve müzik terapistlere ulaşılarak ve geliştirilen yapılandırılmış görüş formu ile derinlemesine bilgiler elde edilerek ülkelerin müzik terapi konusunda var olan durumları betimlenmiştir. Bu nedenle araştırmanın modeli nitel araştırma modelidir. Nitel araştırmalar; doküman analizi, gözlem gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı bir araştırma yöntemidir. Bu yöntemde olay ve olguların doğal ortamında sistemli, bütüncül ve gerçekçi bir biçimde ortaya konması için nitel bir süreç izlenmektedir (Yıldırım, 1999).

Araştırmada yapılandırılmış görüş formu kullanımı, belge analizinin bir parçası olarak nitel araştırma yöntemleri içinde değerlendirilmektedir. Belge analizi, yazılı materyallerin, bu durumda yapılandırılmış görüş formlarının, içeriğinin sistematik olarak incelenmesi sürecidir. Bu yöntem, ilgi duyulan konuya ilişkin anlamların ve emperik bilgilerin elde edilmesi amacıyla uygulanır. Diğer nitel araştırma yöntemleri gibi, belge incelemesi de verilerin derinlemesine analiz edilmesini ve yorumlanmasını gerektirir. Bu süreç, araştırmacılara, katılımcıların düşünceleri, deneyimleri ve algıları hakkında ayrıntılı bilgi sağlayarak, konu hakkında kapsamlı bir anlayış geliştirmelerine olanak tanır (Corbin ve Strauss, 2008'den akt. Kırıl, 2020).

5.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu 3 ülkedeki müzik terapistler ve müzik terapi eğitimcilerinden araştırmaya katılmaya gönüllü olanlardan oluşmaktadır. Bu ülkeler Lübnan, Tunus ve Ürdün 'dür. Başka bir Ortadoğu ülkesi olan İsrail'de de müzik terapi eğitimi verildiği bilinmektedir ancak uluslararası literatürde ülkedeki müzik terapi çalışmalarına ilişkin kaynaklar kapsamlı bir şekilde yer almaktadır. Bu nedenle İsrail çalışma grubuna dahil edilmeyerek uluslararası literatürde sık rastlanmayan Lübnan, Ürdün ve Tunus çalışmaya dahil edilmiştir. Geliştirilen görüş formu bu ülkelerde müzik terapi eğitimi veren akademisyenlere ve müzik terapi eğitimi almış kişiler ile müzik terapistlere uygulanmıştır. Çalışma grubu kartopu örnekleme yöntemi ile

belirlenmiştir. Lübnan'dan 5 katılımcı, Ürdün'den 6 katılımcı ve Tunus'tan 7 katılımcı olmak üzere toplam 18 katılımcı çalışma grubunda yer almaktadır. Etik gerekçeler nedeniyle katılımcıların isimleri yerine katılımcı kodları kullanılmıştır. Bu kodlar;

Lübnan için; LMT1, LMT2, LMT3, LMT4, LMT5

Ürdün için; ÜMT1, ÜMT2, ÜMT3, ÜMT4, ÜMT5, ÜMT6

Tunus için; TMT1, TMT2, TMT3, TMT4, TMT5, TMT6, TMT7

Katılımcıların demografik bilgileri Lübnan, Ürdün ve Tunus için sırasıyla Tablo 5.1, Tablo 5.2 ve Tablo 5.3'te verilmiştir.

Katılımcılar	LMT1	LMT2	LMT3	LMT4	LMT5
Cinsiyet	Kadın	Erkek	Kadın	Kadın	Erkek
Yaş	36-40	41-45	46-50	31-35	56 & üstü
Müzik Terapi Deneyimi	Deneyim yok.	10 yıl.	11 yıl.	3 yıl.	Deneyim yok.
Lisans, Mezuniyet Yılı	----	Humanitas Üniversitesi, İnsan bilimleri, 2014.	Holy Spirit Üniversitesi, Müzik Fakültesi, Müzik Eğitimi, 2013.	----	Paris Descartes Üniversitesi / Sorbonne Üniversitesi, Tıp Fakültesi Necker Enfants Malades / Müzikoloji, 1979 / 1986.
Yüksek Lisans	Antonine Üniversitesi, Müzik Eğitimi, 2012.	----	Holy Spirit Üniversitesi, Müzik Fakültesi, 2023.	Antonine Üniversitesi, Müzik ve Müzikoloji, 2021.	Paris Descartes Üniversitesi, Tıp Fakültesi Necker Enfants Malades, 1983.
Doktora	Sorbonne Üniversitesi, Müzikoloji, Devam ediyor.	----	----	----	Paris Descartes Üniversitesi / Holy Spirit Üniversitesi, Kaslik, Lübnan, Tıp Fakültesi Necker Enfants Malades / Müzikoloji, 1989 / 2002.
Sertifika Programı	----	USA, Müzik Terapi, 2013.	Associazione Culturale Euterpe - İtalya. Atelier de Musicotherapie de Bordeaux (AmBx - Bordeaux Fransa), Euterpe Metodu - Çok Duyusal Uyarımda Ses Müzikoterapi, 2011 - 2019 (2016).	----	
Diploma	----	----	Daughters of the Sacred Heart hayır kurumu enstitüsü – Lübnan, Eğitim, 1993.	----	
Diğer	----	----	Eğitim ve Sanatın farklı alanlarında (müzik, ...) çeşitli eğitimler.	----	

Tablo 5.1. Lübnan'daki katılımcıların demografik bilgileri

Katılımcılar	ÜMT1	ÜMT2	ÜMT3	ÜMT4	MTÜ5	MTÜ6
Cinsiyet	Erkek	Erkek	Kadın	Kadın	Kadın	Erkek
Yaş	36-40	51-55	31-35	25-30	51-55	56 & üzeri
Müzik Terapi Deneyimi	10 yıl	13 yıl	4 yıl	2 yıl	3 yıl	Müzik terapi deneyimi yok.
Lisans	Ürdün Üniversitesi, Ulusal Müzik Konservatuarı (Amman/Ürdün). Hemşirelik, Müzik Terapi. 2009,2013.	Ürdün Müzik Akademisi, Müzikoloji, 1998.	Ulusal Müzik Konservatuarı, Müzik, Müzik Terapi, 2016.	Yarmouk Üniversitesi/Ulusal Müzik Konservatuarı, Müzik, Müzik Terapi, 2021.	Yarmouk Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Müzik, 1994.	Yarmouk Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Müzik, 1994.
Yüksek Lisans	New York Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Meslekleri, 2018.	Ürdün Üniversitesi, Eğitim, 2022.	Artez Sanat Üniversitesi, Müzik Terapi, 2022.	----	----	Kaslik Üniversitesi, Müzikoloji, Müzik, 1996.
Doktora	----	Ulusal Louis Üniversitesi (ABD), Engelliler ve Özel Eğitim, 2011.	----	----	----	Kaslik Üniversitesi, Müzikoloji, Müzik, 2006.
Sertifika Programı	----	DePaul Üniversitesi (ABD), Güzel Sanatlar, 2009.	----	----	----	----
Diploma	----	AlBalqa Uygulama Üniversitesi, Müzik Terapi, 2020.	----	Essex Üniversitesi Online, Psikoloji, 2021.	----	----
Diğer	----	AlBalqa Uygulama Üniversitesi, Sanat Terapi, 2020.	Artez Sanat Üniversitesi (Pre-master), Müzik terapi, 2020.	----	----	----

Tablo 5.2. Ürdün'deki katılımcıların demografik bilgileri

Katılımcılar	TMT1	TMT2	TMT3	TMT4
Cinsiyet	Erkek	Erkek	Kadın	Kadın
Yaş	31-35	41-45	36-40	31-35
Müzik Terapi Deneyimi	5 yıl	6 ay	15 yıl	10 yıl
Lisans	Tunus Uygulamalı Biyoloji Bilimleri Yüksek Enstitüsü, Biyoloji, 2013.	----	Imam Moslem Üniversitesi, Tunus, 2004.	Farhat Haced Lisesi, Lisans Deneyisel Bilimler, 2004/2011.
Yüksek Lisans	Sousse Üniversitesi Tıp Fakültesi, Müzik Terapi, 2022.	----	Müzikoloji / Müzik Terapi, Tunus / Paris, 2008 / 2014.	Sousse Yüksek Müzik Enstitüsü, Müzik ve müzikoloji: Müzik estetiği.
Doktora	----	Tıp, Sousse Üniversitesi Tıp Fakültesi, 2009.	----	----
Sertifika Programı	Porto Politeknik Üniversitesi, Portekiz, Sanat Terapi, 2022.	----	----	Afrika için Innove programı Havard Üniversitesi: NLP ustası Uygulayıcı ve yaşam koçu, Afrika'da müzik terapi, 2015-2017.
Diploma	----	KBB uzmanı, 2009.	----	Tunus müzik terapi derneği, 2014.
Diğer	----	----	----	Sousse Tıp Fakültesi ve Yüksek Müzik Enstitüsü, Psikiyatri, 2021.

Tablo 5.3. Tunus'taki katılımcıların demografik bilgileri (1/2)

Katılımcılar	TMT5	TMT6	TMT7
Cinsiyet	Kadın	Kadın	Erkek
Yaş	31-35	41-45	46-50
Müzik Terapi Deneyimi	7 yıl	10 yıl	>15 yıl
Lisans	Edebiyat, 2009.	----	Tunus Üniversitesi, Yüksek Müzik Enstitüsü, Müzikoloji, 1999.
Yüksek Lisans	Sousse Yüksek Müzik Enstitüsü / Sousse Tıp Fakültesi, Müzik ve müzikoloji / Müzik Terapi Uygulaması, 2016 / 2022-2023.	----	Sousse Üniversitesi, Yüksek Müzik Enstitüsü, Müzikoloji, 2006.
Doktora	----	Tunus Üniversitesi, Kültürel bilimler, 2014.	Tunus Üniversitesi, Yüksek Müzik Enstitüsü, Müzikoloji, 2017.
Sertifika Programı	Nantes müzik terapi enstitüsü / Tunus müzik terapi derneği, Müzik terapi farkındalığı / Müzik terapi ve disiplinler arası yaklaşım, 2017 / 2016.	----	----
Diploma	----	----	----
Diğer	----	----	Tunus Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji, 2015.

Tablo 5.4. Tunus'taki katılımcıların demografik bilgileri (2/2)

5.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırma kapsamında üç ülkedeki katılımcıların görüşlerine ilişkin veriler geliştirilen yapılandırılmış görüş formu ile elde edilmiştir. Her bir görüş formu bir doküman olarak ele alınmış ve doküman analizine tabi tutulmuştur.

5.3.1. Yapılandırılmış görüş formu

Seçilen 3 ülkeden ulaşılan kişilere ülkelerindeki müzik terapi eğitimi ile ilgili hazırlanan yapılandırılmış görüş formu gönderilmiştir. Bu uygulama, görüşü alınan kişilere oluşturulan form çerçevesinde, yapılandırılmış sorular ile gerçekleştirilmiştir. Belirlenmiş bir konu için her soru aynen yazıldığı gibi sorulmuş ve soru eklemesi yapılmamıştır (Bal, 2016). Bu doğrultuda geliştirilen görüş formu yapılandırılmış bir görüş formudur.

Araştırmada uygulanan yapılandırılmış görüş formunun hazırlanmasının ilk aşamasında soru havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan 40 soruluk soru havuzundan

araştırmanın amacına yönelik sorular müzik terapi alanında çalışmalar yapan bir müzikoloji alan uzmanıyla birlikte tespit edilmiştir. Böylelikle soru havuzunda 30 soru kalmıştır. Havuzun 30 soruluk hali de başka bir müzik terapist ile incelenmiş bazı sorular çıkarılmış ve sonuç olarak görüş formunda 24 soru kalmıştır. Formun 24 soruluk hali ölçme ve değerlendirme alan uzmanı tarafından da incelenmiştir ve nihai hali oluşturulmuştur. Formun bu nihai halinde 4 soru demografik bilgileri ölçmektedir. 19 soru ise ülkelerdeki müzik terapi eğitimine ilişkin sorulardır ve bu sorulardan birinin iki alt sorusu bulunmaktadır.

Formun nihai hali çevirmen iş birliğiyle en anlaşılır haline getirilerek İngilizceye çevrilmiştir. Formun İngilizce versiyonu üç ülkenin ulaşılması hedeflenen kişi ve kurumlarına araştırma hakkında ön açıklamalar yapılarak internet sayfaları üzerinden, LinkedIn uygulamasından ve e-posta aracılığı ile iletilmiştir. Ulaşılan kişilere görüş formu 30 Haziran 2022 tarihi itibari ile gönderilmeye başlanmıştır. Bu süreçte yeni ulaşılan katılımcılara da hazırlanan form gönderilmiş olup 2 haftada bir cevaplamaları konusunda hatırlatma yapılmıştır. Cevapların geç gelmesinde yaz tatilinin etkisi olduğu düşünülmektedir. Eylül 2022'den Mayıs 2023'e kadar veriler toplanmaya devam etmiştir ve eksikler varsa tekrar sorularak cevap alınmaya çalışılmıştır. Mayıs ayında gelen veriler analiz edilmeye başlanmış ve analizlerin yorumlanması Haziran 2023 tarihinde sonuçlanmıştır. 18 katılımcıdan elde edilen veriler betimsel analiz ile yorumlanmıştır.

5.3.2. Doküman analizi

Doküman incelemesi, araştırılacak olgu veya olgular hakkında bilgiler içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Nitel araştırmalarda doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

5.4. Verilerin Analizi

Nitel veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir.

5.4.1. Nitel Veri

Nitel araştırmalar psikolojik ölçümler ve sosyal olaylarla ilgili nicel araştırma yöntemlerine göre daha derinlemesine bilgi sağlarlar. Nitel araştırmalar, geleneksel araştırma yöntemleriyle ifade edilmesi zor olan sorulara cevap bulmak için gereklidir.

Nitel araştırmaların nicel araştırmalara göre daha bilimsel ya da daha iyi olduğu söylenemez. Her birinin kendi içinde avantajları ve dezavantajları, zayıf ve güçlü yönleri vardır. nemli olan doğru yöntemi seçmek ya da bu yöntemlerin her ikisini birden uygun şekilde kullanmaktır (Frankel ve Devers, 2000).

5.4.2. Betimsel Analiz

Araştırmada katılımcıların yapılandırılmış görüş formunu doldurması ile elde edilen dokümanlar betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz önceden belirlenmiş bir çerçeveye bağlı olarak nitel verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve tanımlanan bulguların yorumlanması adımlarını içeren analiz yaklaşımıdır. Daha önceden belirlenen kavramsal bir çerçevenin olmadığı durumlarda veri kaybına ve yanlış veri düzenlemeye neden olacağı için betimsel analizi kullanmak güç olabilir. Ancak bu araştırmada daha önceden belirlenmiş bir çerçeveye ait başlıklar bulunmaktadır ve geliştirilen görüş formu bu çerçeveyi yansıtmaktadır (Yıldırım ve şimşek, 2011). Buna dayalı olarak geliştirilen görüş formunun Lübnan, Tunus ve Ürdün'deki müzik terapi eğitiminin nasıl olduğunu ölçmeyi amaçlayan 19 maddelik sorulara katılımcılar tarafından verilen cevaplar betimsel analize tabi tutulmuştur. İlk olarak katılımcılardan gelen yanıtlar, bulguların raporlanmasında doğrudan alıntılar yapabilmek için her bir ülkeye ayrı ayrı Microsoft Excel dosyası oluşturularak kodlanmıştır. Sonrasında tüm Excel dosyalarında katılımcıların yanıtları analize tabi tutularak verinin yapısına göre “Var/Yok/Belirtilmemiş” olarak sınıflandırılarak frekansları ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Verinin yapısının bu sınıflandırmaya uygun olmadığı durumlarda maddenin içeriğindeki değişkenlere göre sınıflandırmalar yapılmıştır. Bu maddeler için de frekans ve yüzdeler hesaplanmıştır. Örneğin; müzik terapi eğitimi veren kurumları belirlemeyi amaçlayan maddede katılımcıların yanıtlarına göre “A Üniversitesi / B enstitüsü / C niversitesi” gibi sınıflandırma yapılmıştır. Belirtilen her iki duruma da uygun olmayan maddeler görüş formunda bulunmaktadır. Bu tür maddelerde ise tüm katılımcıların yanıtları tek tek raporlanmıştır. Örneğin; müzik terapi eğitim programlarının kontenjanlarını belirlemeyi amaçlayan maddede hemen hemen tüm katılımcılar birbirlerinden farklı yanıtlar verdikleri için tüm katılımcıların bireysel yanıtları “X kişi / Y-Z kişi / T kişi” şeklinde raporlanmıştır. Bu nedenle frekans ve yüzde bu tür maddelerde hesaplanmadan yorumlanmıştır. Tüm bu analizler sonucunda elde edilen frekans ve

yüzdelere ile katılımcı yanıtları doğrudan alıntılar yapılarak bulgular bölümünde raporlanmış ve yorumlanmıştır.

6. BULGULAR, YORUM VE TARTIŞMA

6.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Antonine Üniversitesi – Müzik Terapi Bölümü

Üniversitede Lisans ve Yüksek lisans programları bulunmaktadır. Müzik ve Müzikoloji Fakültesi'ne bağlı olan Müzikal Gelenekler Araştırma Merkezi (The Centre for Research on Musical Traditions - CRTM) Antonine Üniversitesi'ndeki (AU) araştırma birimidir. 2006 yılında, Antonine Üniversitesi'ndeki Yüksek Müzik Enstitüsü çerçevesinde Arabistan ve Akdeniz Dünyası Müzikal Gelenekler Merkezi adı altında kurulmuştur. Bu birim, 2016 Şubat ayından itibaren Yüksek Müzik Enstitüsü'nün Müzik ve Müzikoloji Fakültesi'ne dönüşmesiyle paralel olarak, Müzikal Gelenekler Araştırma Merkezi adını benimsemiştir.

Araştırmanın birinci alt probleminde “Lübnan’da müzik terapi eğitimi nasıldır?” sorunun cevabı aranmıştır. Katılımcılar ile yapılan görüş formları doğrultusunda görüş sorularına verilen cevaplar tek tek analiz edilmiştir.

Lübnan’da 12 kişiye görüş formu gönderilmiş ancak yalnızca beş kişiden cevap alınmıştır.

6.1.1. Müzik Terapi Eğitimi Düzeyleri

Lübnan’da müzik terapi eğitiminin verildiği kurumlarda eğitim düzeylerine ilişkin bilgiler Tablo 6.1’de sunulmuştur.

Eğitim Düzeyleri					
Lisans		Yüksek Lisans		Doktora	
Var	Yok	Var	Yok	Var	Yok
4	0	5	0	0	0

Tablo 6.1. Lübnan’da Müzik Terapi Eğitim Düzeyleri

Görüş sorularına verilen cevaplar incelendiğinde, 4 katılımcı lisans ve yüksek lisans düzeyinde eğitim programı olduğunu ifade etmiştir. Bu katılımcılardan biri Antonine Üniversitesi’nin Müzik ve Müzikoloji Fakültesi dekanıdır. Kendisinin dekan olması ve üniversitenin müzik terapi müfredatının oluşturulmasının başında yer alan kişi olduğunu belirtmesi bizi kendisinin tüm sorulara verdiği bilgilerin doğruluğuna yönlendirmektedir. Bu sebeple LMT5 katılımcısının verdiği cevabı paylaşmak gerekirse: “Müzik ve Müzikoloji Lisans Derecesi (The Bachelor of Arts in Music and

Musicology-BAMM) 2002'de başladı. BAMM'nin Yoğun Müzik Terapi (Music Therapy Concentration) 2017'de başladı. Müzik ve Müzikoloji Yüksek Lisans Programı (The Masters in Music and Musicology-MMM) 2005'te başladı. Yoğun Müzik Terapi Eğitimi 2017'de başladı” şeklindedir. LMT1, LMT2 ve LMT4 doktora programı yok cevabını vermişlerdir. Kurumların web sayfaları incelendiğinde Antonine Üniversitesi’nde Müzik Terapi Lisans programının ve Müzik Terapi Yüksek Lisans programının olduğu görülmüştür. Bu durum soruyu yanıtlayan katılımcıların hemfikir oldukları lisans ve yüksek lisans programının varlığını doğrulamaktadır. Ancak bir doktora programına rastlanmamıştır. Ayrıca lisans ve yüksek lisans programlarının 2017 yılında başladığı bilgisi üniversitenin web sitesinde de bulunmaktadır (Antonine Üniversitesi, 2023). Son olarak LMT3 katılımcısının Lübnan’da verilen eğitim düzeylerine ve başlangıç yıllarına dair yanıt vermediği görülmüştür. Ancak başka bir soruda Fathers Antonine Üniversitesi’nde bir yüksek lisans programının var olduğunu belirtmiştir.

6.1.2. Üniversite Düzeyinden Önce Lübnan’da Müzik Terapi Eğitimi Veren Kurumlar

Lübnan’da üniversite düzeyinde müzik terapi eğitimi başlamadan önce başka bir kurumda müzik terapi eğitimi verilip verilmediği sorulmuş ve bulgular Tablo 6.2’de verilmiştir.

Müzik Terapi Eğitimi Verilme Durumu	
Var	Yok
f	f
1	4

Tablo 6.2. Lübnan’da Üniversite Düzeyinde Müzik Terapi Eğitimleri Başlamadan Önce Müzik Terapi Eğitimi Verilme Durumu

Tablo 6.2’de görüldüğü üzere Lübnan’daki katılımcıların biri üniversite düzeyinde müzik terapi eğitimi verilmeden önce Lübnan’da müzik terapi eğitiminin verildiğini, diğerleri ise verilmediğini belirtmiştir. LMT1’in yanıtı şu şekildedir. “Hayır, Antonine Üniversitesi’ndeki Müzik ve Müzikoloji Fakültesi, Lübnan’da Müzik ve Müzikoloji - Müzik Terapi alanında lisans ve yüksek lisans sunan tek fakültedir.” Ancak LMT3 bunun aksine:

2011 yılında eğitime başladığımızda Insieme Derneği, İtalya Euterpe Derneği ile bir protokol imzaladı ve eğitmen Mo Tommaso Liuzzi (yöntemin yaratıcısı)

yılda 2-3 kez gelip bizi eğitti ve Lübnan'da yapılan çalışmaları izledi. Yöntem üç düzeyden oluşmaktadır ve düzeylerin her birinin üç zorluk derecesi bulunmaktadır. Yöntemin 40 saatlik çalışma ve ardından gözlem stajlarını takip etmeyi gerektiren özenle hazırlanmış ve ayrıntılı bir müfredatı vardır. INSIEME RC # 1067/2018 ile Lübnan Hükümeti tarafından tanınmaktadır. şeklinde ifade etmiştir.¹

LMT4;

Üniversitemizin müzik terapi programı kurulmadan önce müzik terapi alanında çeşitli dış formasyon seçenekleri ve online eğitimler mevcuttu. Ancak, üniversitede programımız başlamadan önce, yalnızca müzik terapiye yönelik özel bir eğitim veya kurs yoktu. Üniversite, profesyonel bir disiplin olarak müzik terapinin artan önemini ve talebini fark etti ve sonuç olarak bu ihtiyacı karşılamak için kapsamlı ve özel bir program uygulamaya karar verdi.

LMT5 ise; “Hayır. Antonine Üniversitesi, Lübnan'da müzik terapistleri yetiştiren ve mezun eden ilk kurumdur.”

Yukarıda görüldüğü gibi katılımcılardan LMT3 Antonine Üniversitesine ilişkin hiçbir bilgi vermemiştir. Ancak başka bir soruda Antonine Üniversite'ne değinmiştir. Verilen cevaplar incelendiğinde Lübnan'da yalnızca lisans ve yüksek lisans düzeyinde müzik terapi eğitimi verildiği anlaşılmaktadır.

6.1.3. Müzik Terapi Eğitimi Veren Kurumlar

Lübnan'da şu anda müzik terapi eğitimi veren kurumların durumuna ilişkin bilgiler Tablo 6.3'te verilmiştir.

Kurumlar	f	Katılımcılar
Antonine Üniversitesi	5	LMT1, LMT2, LMT3, LMT4, LMT5
Euterpe Derneği	2	LMT3, LMT4
Atelier de Musico ² therapie d ³ e Bordeaux	1	LMT3

Tablo 6.3. Müzik terapi eğitimi veren kurumlara ilişkin müzik terapistlerin verdiği bilgiler

Tablo 6.3'te görüldüğü üzere tüm katılımcılar Antonine Üniversite'sinde müzik terapi eğitimi verildiğini belirtmişlerdir. LMT4 “Şu anda Lübnan'da müzik terapi eğitimi veren bir kurum var, o da Beyrut'ta bulunan Antonine Üniversitesi. Bu üniversite, müzik terapi alanında hem lisans hem de yüksek lisans dereceleri

¹<https://insieme-lb.com/index.php/en/profile/who-are-we>

sunmaktadır. Program, Lübnanlı hekimlerin yanı sıra uluslararası profesyonellerden oluşan bir ekip tarafından yönetiliyor ve müzik terapide kariyer yapmak isteyen öğrenciler için çok yönlü ve çeşitli bir öğrenme deneyimi sağlıyor.” şeklinde cevap vermiştir. LMT5 “Bildiğim kadarıyla Lübnan'da müzik terapisti yetiştiren ve mezun eden tek kurum biziz.” şeklinde cevaplamıştır. Katılımcılardan ikisi Euterpe Derneği'nin müzik terapi eğitimi verdiğini, son olarak bir katılımcı ise diğer iki katılımcıdan farklı olarak Atelier de Musicotherapie de Bordeaux'da müzik terapi eğitiminin var olduğunu ifade etmiştir. Örneğin LMT3 Lübnan'da şu anda müzik terapi eğitimi veren kurumları “1- Ambx-Bordeaux (Atelier de Musicotherapie de Bordeaux) ile Eğitim, 2- Fathers Antonine Üniversitesi Müzik Fakültesi, Müzikoloji Bölümü'nde müzik terapi alanında bir yüksek lisans derecesi bulunmaktadır. 3- Insieme Derneği- Euterpe yöntemi eğitimi, staj ve halka açık atölyeler” şeklinde ifade etmiştir. Lübnan'da bulunan Insieme Derneği, Euterpe Beyond Language Method (Sound in Multisensory Stimulation) Orta Doğu'daki temsilcisidir. Atelier de Musicotherapie de Bordeaux ise Fransa'da eğitim veren bir kurumdur. Kurumdan eğitimciler Lübnan'a gelerek kısa süreli kurslar düzenlemektedirler. Bu kurumların web sayfaları incelendiğinde yalnızca Antonine Üniversitesi'nde üniversite düzeyinde eğitim verildiği diğer kurumlarda ise sertifika programları içerisinde müzik terapi derslerinin olduğu görülmüştür ⁴ (Antonine Üniversitesi, 2023; Atelier de Musicotherapie de Bordeaux, 2023 ve Insieme Derneği, 2023).

6.1.4. Müzik Terapi Öğrencilerinde Aranan Ön Gereksinim ve Yetkinlikler

LMT1 hem lisans hem de yüksek lisans derecesi gerektiğini belirtirken, ayrıca müzik terapi dahil dört bölüme kayıt olmak için müzikal teknik içeren lisans diplomasının tüm bölümlerde onaylanması ve batı müziği kulak eğitimi hazırlık düzeyinin doğrulanması gibi ek koşulların varlığından da söz etmiştir. LMT1 bu görüşlerini şu cümlelerle ifade etmiştir:

Müzik terapi, Antonine Üniversitesi Müzik ve Müzikoloji Fakültesi Müzik ve Müzikoloji - Müzik Terapi bölümünde lisans ve Müzik ve Müzikoloji - Müzik Terapi bölümünde yüksek lisansın bir parçası olarak öğretilir. Müzik terapist olmak için, öğrencinin müzik ve müzikoloji- Müzik terapi bölümünde lisans ve

⁴ <https://ua.edu.lb/en/fmm>
<https://ua.edu.lb/en/fmm/ba-in-music-and-musicology-music-therapy>
<https://ua.edu.lb/en/fmm/m1-in-music-and-musicology-music-therapy>

yüksek lisansı tamamlaması gerekir. Lisans tek başına kimsenin bu mesleği icra etmesine yetmemektedir. Müzik terapi de dahil olmak üzere müzik fakültesindeki dört bölümün iki kabul koşulu vardır:

- 1. Müzikal teknik lisans da dahil olmak üzere, Lübnan lisans diplomasının tüm bölümlerinde onaylanması (ikincisi, toplam altı ek kredilik iki tamamlayıcı tedavi etmeye yönelik dersten geçilmesini gerektirir); ve*
- 2. Batı müziği kulak eğitimi hazırlık seviyesinin doğrulanması olan temel pratik müzik becerilerinin gösterilmesi (uygulanamıyorsa, çalışmaların ilk dönemi için bir telafi programı planlanır).*

LMT1'in yanıtı incelendiğinde LMT1'in müzik terapist olmak için sahip olması gereken ön koşul, nitelik ve yetkinliklere de değindiği görülmüştür. Bu doğrultuda müzik terapist olmak için tek başına lisans mezunu olmanın yeterli olmadığı anlaşılmaktadır.

LMT2, lisans için lise diplomasının hangi lise diploması olduğunun önemli olmadığını, ancak yüksek lisans için psikoloji ve müzik altyapısının gerektiğini belirtmektedir. LMT3, müzik terapi eğitimine katılmak isteyen öğrencilerin farklı alanlardan gelebileceğini ifade etmiştir. Müzikoloji, müzik eğitimi, tıp, beşeri bilimler (psikoloji, psikometri, sosyal bilimler, psişik pedagoji vb.) ve hatta sanat (tiyatro, mimarlık vb.) alanlarını örnek olarak vermiştir. Bu, müzik terapi eğitiminde Lübnan'da esnek bir yaklaşım benimsendiğini göstermektedir. LMT4; *“Lübnan’da şu anda müzik terapi alanında doktora programı bulunmamakla birlikte, alanda hem lisans hem de lisansüstü eğitim için ön koşullar ve nitelikler bulunmaktadır. Lisans eğitimi için, müzik terapi alanında lisans derecesi almak isteyen öğrencilerin genellikle bir lise diplomasına veya eşdeğerine sahip olmaları gerekir. Ek olarak, müzik terapi eğitimi için öğrencilerin üniversiteye girmeden önce bir müzik geçmişine sahip olmaları beklenir. Müzik terapi alanında yüksek lisans programları söz konusu olduğunda, ek ön koşullar ve nitelikler vardır. Benim durumumda olduğu gibi, müzik eğitimi alanında lisans derecesine ve öğretmenlik diplomasına sahip olmak, müzik terapi alanında yüksek lisans yapmak için yeterlidir. Ancak ilgili psikolojik yönlerin güçlü bir şekilde anlaşılmasını sağlamak için psikoloji alanında birkaç dersi tamamlamam gerekiyordu...”* şeklinde cevap vermiştir. Son olarak LMT5 ise LMT1 ile aynı yanıtı vermiştir, aynı kurumda bulunup soruların çoğuna ortak cevaplar vermelerinden dolayı sadece en sona şu ifadeyi eklemiştir;

Müzik terapi, Müzik ve Müzikoloji Fakültesi – Antonine Üniversitesi’nde (FMM-UA) Müzik ve Müzikoloji- Yoğun Müzik Terapi Lisansı (BA) ve Müzik

ve Müzikoloji- Yoğun Müzik Terapi Yüksek Lisans 'ın (MA) bir parçası olarak öğretilir. Müzik terapist olmak için, öğrencinin müzik ve müzikoloji- Yoğun Müzik terapi BA ve MA'yı (Master of Arts) tamamlaması gerekir. BA tek başına kimsenin bu mesleği icra etmesine izin vermez. Müzik ve Müzikoloji- Yoğun Müzik Terapi BA'ya kaydolmaya hak kazanmak için iki kabul koşulu vardır:

1. Müzikal teknik lisans da dahil olmak üzere, Lübnan lisans diplomasının tüm bölümlerinde onaylanması (ikincisi, toplam altı ek kredilik iki tamamlayıcı kursun onaylanmasını gerektirir); ve
2. Batı müziği kulak eğitimi hazırlık seviyesinin doğrulanması olan temel pratik müzik becerilerinin gösterilmesi (uygulanamıyorsa, çalışmaların ilk dönemi için bir telafi programı planlanır).

Müzik ve Müzikoloji – Yoğun Müzik Terapi Yüksek Lisans programına kaydolabilmek için, öğrencinin Müzik ve Müzikoloji – Yoğun Müzik Terapi'de BA (Bachelor of Arts) derecesini doğrulamış olması gerekir.

Yukarıda görüldüğü üzere müzik terapi eğitimi almak isteyen öğrencilerin ne tür bir eğitim geçmişine sahip olmaları gerektiği konusunda net bir yol haritası bulunmamaktadır. Bu farklı bakış açıları, müzik terapi alanında çalışmak isteyenlerin eğitim geçmişlerinin çeşitli olabileceğini göstermektedir. Yani adaylar için müzik terapi lisans eğitimine katılma konusunda esneklik sağlandığı söylenebilir.

6.1.5. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Süresi

Lübnan'da müzik terapi eğitiminin verildiği kurumlarda eğitim programlarının sürelerine ilişkin bilgiler Tablo 5.4'de verilmiştir.

Katılımcı	Müzik Terapi Eğitim Programı	Süre
LMT1	Lisans Düzeyi	3 yıl
	Yüksek Lisans Düzeyi	2 yıl
LMT2	Lisans Düzeyi	3 yıl
	Yüksek Lisans Düzeyi	2 yıl
LMT3	Sertifika Programı (Euterpe Metodu)	3 düzey Her bir düzey 190 saat
	Lisans Düzeyi	3 yıl
LMT4	Yüksek lisans	2 ila 3 yıl
	Lisans Düzeyi	6 yarıyıl
LMT5	Lisans Düzeyi	6 yarıyıl
	Yüksek lisans	4 yarıyıl

Tablo 6.4. Lübnan'da müzik terapi eğitim programlarının süresi

Tablo 6.4 incelendiğinde LMT1, LMT2, LMT4 ve LMT5'in yanıtına göre Antonine Üniversitesi'nde lisans düzeyinde üç, yüksek lisans düzeyinde iki yıl eğitim verildiği görülmektedir. Antonine Üniversitesi'nin web sayfası incelendiğinde de lisans programının 3 yıl, yüksek lisans programının da 2 yıl olduğu doğrulanmıştır. LMT3 kodlu katılımcı ise Insieme Derneğinin Euterpe yöntemine göre düzenlediği sertifika programının üç düzeyden oluştuğunu ve her bir düzeyin 190 saat sürdüğünü belirten bir içerik paylaşmıştır. Bu sertifika programına ilişkin içerik aşağıda verilmiştir.

Insieme Derneği Euterpe Yöntemi Sertifika Program İçeriği

EUTERPE METODU

Derece

Birinci Seviye – Temel

- I.** 30 saatlik ön dersler Dr. Mo Tommaso Liuzzi ile, minimum 5 sayfalık bir raporla birlikte gerçekleştirilmektedir.
 - Euterpe Lübnan öğretmenleriyle yapılan 40 saatlik gözlem.
- II.** 30 saatlik ön dersler Dr. Mo Tommaso Liuzzi ile, minimum 5 sayfalık bir raporla birlikte gerçekleştirilmektedir.
 - 30 saatlik yardımcı olarak görev alma (her ders için 15 dakika süreyle terapist olarak)
- III.** Dr. Mo Tommaso Liuzzi ile 30 saatlik yüz yüze ders.
 - 30 saatlik terapist olarak çalışma.

Birinci seviyeyi tamamlamak için, üçüncü dersin ardından öğrenci tarafından önerilen ve uygulanan yeni bir laboratuvar hakkında bir rapor (minimum 30 sayfa) gereklidir. Rapor, laboratuvarın amacını, kullanılan malzemeleri ve araçları ayrıntılı bir şekilde açıklamalıdır. Rapor ayrıca laboratuvarın uygulanma sürecini, elde edilen sonuçları ve bulguları içermelidir. Bu rapor, öğrencinin laboratuvar konusundaki derinlemesine anlayışını, araştırma yeteneklerini ve uygulama becerilerini değerlendirmek için kullanılacaktır.

İkinci Seviye – Orta Düzey

I. 30 saatlik ön dersler Dr. Mo Tommaso Liuzzi ile, minimum 5 sayfalık bir raporla birlikte gerçekleştirilmektedir.

- Euterpe Lübnan öğretmenleriyle yapılan 40 saatlik gözlem.

II. 30 saatlik ön dersler Dr. Mo Tommaso Liuzzi ile, minimum 5 sayfalık bir raporla birlikte gerçekleştirilmektedir.

- 30 saatlik yardımcı olarak görev alma (her ders için 15 dakika süreyle terapist olarak)

III. Dr. Mo Tommaso Liuzzi ile 30 saatlik yüz yüze ders.

- 30 saatlik terapist olarak çalışma.

İkinci seviyeyi tamamlamak için, üçüncü dersin ardından öğrenci tarafından önerilen ve uygulanan yeni bir laboratuvar hakkında bir rapor (minimum 30 sayfa) gereklidir. Rapor, laboratuvarın amacını, kullanılan malzemeleri ve araçları ayrıntılı bir şekilde açıklamalıdır. Rapor ayrıca laboratuvarın uygulanma sürecini, elde edilen sonuçları ve bulguları içermelidir. Bu rapor, öğrencinin laboratuvar konusundaki derinlemesine anlayışını, araştırma yeteneklerini ve uygulama becerilerini değerlendirmek için kullanılacaktır.

Üçüncü Seviye – Gelişmiş

I. 30 saatlik ön dersler Dr. Mo Tommaso Liuzzi ile, minimum 5 sayfalık bir raporla birlikte gerçekleştirilmektedir.

- Euterpe Lübnan öğretmenleriyle yapılan 40 saatlik gözlem.

II. 30 saatlik ön dersler Dr. Mo Tommaso Liuzzi ile, minimum 5 sayfalık bir raporla birlikte gerçekleştirilmektedir.

- 30 saatlik yardımcı olarak görev alma (her ders için 15 dakika süreyle terapist olarak)

III. Dr. Mo Tommaso Liuzzi ile 30 saatlik yüz yüze ders.

- 30 saatlik terapist olarak çalışma.

Euterpe öğretmeni olabilmek için üçüncü kurs sonrasında bir tez sunmak gerekmektedir.

Program incelendiğinde sertifika programının içeriğinin üç düzeyden oluştuğu ve bu düzeylerin aşama ve sürelerinin aynı olduğu görülmektedir. Örneğin hem birinci düzeyin hem de üçüncü düzeyin birinci aşamasında Lübnanlı Euterpe eğitimcileri ile 40 saat gözlem yapıldığı görülmüştür. Ayrıca birinci ve ikinci aşamanın sonunda bir üst düzeye geçebilmek için katılımcıların bir rapor sunmaları gerekirken üçüncü aşamada Euterpe eğitimcisi olmak için bir tez sunmaları gerekmektedir.

6.1.6. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Öğrenci Kontenjanları

Lübnan’da müzik terapi eğitiminin verildiği kurumlarda eğitim programlarının öğrenci kontenjanına ilişkin bilgiler Tablo 6.5’te verilmiştir.

Katılımcı	Müzik Terapi Eğitim Programı	Öğrenci Kontenjanı
LMT1	Lisans Düzeyi	50
	Yüksek Lisans Düzeyi	20
LMT2	Lisans Düzeyi	200- 250
	Yüksek Lisans Düzeyi	
LMT3	Sertifika Programı	12-18
LMT4	Yüksek Lisans Düzeyi	8

Tablo 6.5. Lübnan’da müzik terapi eğitim programlarının öğrenci kontenjanı

Tablo 6.5 incelendiğinde LMT1 Antonine Üniversitesi’nin lisans ve yüksek lisans düzeyine sırasıyla 50 ve 20 öğrenci alındığını ifade etmiştir. LMT2’nin verdiği cevaba göre lisans ve yüksek lisans düzeyinde toplam öğrenci sayısının 200 – 250 arasında değiştiği görülmektedir. LMT1 ve LMT2’nin Antonine Üniversitesi’ne göre cevap vermelerine rağmen farklı yanıtlar vermelerinin sebebi birinin yıl bazında öğrenci kontenjanını söylerken diğerinin iki programa kayıtlı toplam öğrenci sayısını kastediyor olması olabilir. LMT3, sertifika programı için “Her sınıfa 12 ila 18 öğrenci aldıklarını ifade etmiştir.” LMT4 ise; “Yüksek lisans programında sınıfta 8 civarındaydık, duruma göre değişir.” şeklinde cevaplamıştır. LMT5 ise; “Soru net değil” cevabını vermiştir. Kurumların web sayfaları incelendiğinde kontenjan bilgilerine ulaşılamamıştır (Antonine Üniversitesi, 2023; Atelier de Musicotherapie de

Bordeaux, 2023 ve Insieme Derneği, 2023). Sonuç olarak öğrenci kontenjanlarına ilişkin sağlıklı bilgilere ulaşamamıştır.

6.1.7. Müzik Terapi Eğitiminde Branşlaşma

Müzik terapi eğitimi sırasında/sonrasında öğrencilere branşlaşmaya yönelik eğitimler verilmekte midir? (Yaşlılara yönelik, yeni doğana yönelik, GIM⁵ eğitimi, Nörolojik Müzik Terapi eğitimi vb.). Lübnan’da müzik terapi eğitimi sırasında veya sonrasında müzik terapide branşlaşmaya yönelik eğitim verilme durumu Tablo 6.6’da verilmiştir.

Alanda branşlaşma eğitimi verilme durumu	
Var	Yok
f	f
1	4

Tablo 6.6. Alanda branşlaşma eğitimi verilme durumu

Tablo 6.6 incelendiğinde Lübnan’daki katılımcılardan LMT1 ve LMT2 alanda branşlaşma eğitiminin verilmediğini belirtmişlerdir. Örneğin LMT2 “Henüz yok, ancak üzerinde çalışıyoruz.” şeklinde ifade etmiştir. LMT5 ise; “Müfredat, müzik terapide eksiksiz bir eğitim seti (teorik ve pratik) içerir. Daha sonra, sürekli eğitim oturumları sunulabilir” şeklinde cevaplamıştır. Buna dayalı olarak Antonine Üniversitesi’nde branşlaşma olmadığı ancak branşlaşmaya yönelik eğitimlerin getirilmesi için çalıştıkları söylenebilir. LMT3’ün ise “Araştırmalarda farklı alanlarda sonuçları kanıtlanmış ve özel ihtiyaçları olan kişilere, Alzheimer hastalarına, uyuşturucu bağımlılarına, onkoloji hastalarına hizmet etmek için geliştirilen yöntem bugün İtalya’da bir yenidoğan hastanesinde uygulanmaktadır.” şeklinde yanıt verdiği görülmüştür. Son olarak LMT4’ün cevabı ise;

Evet, müzik terapi programımızdaki öğrenciler, stajlar ve denetimle uzmanlaşmış eğitim alırlar. Her yaz, Fransa’dan gelen uluslararası bir doktorla bir staj programımız vardır. Bu stajlar sırasında öğrenciler, yaşlı bireyler ve çocuklarla birlikte birçok seansı takip etme fırsatı bulurlar ve bu gruplarla çalışma konusunda pratik deneyim kazanırlar.

⁵ GIM (Guided Imagery and Music): Bonny Metodu, Helen Bonny tarafından geliştirilen, müzik odaklı, bilinç genişletici bir terapidir. Bonny Metodu’nda eğitilmiş terapistler, hayal gücü yolculuklarını uyarıcı klasik müzik dizilerini seçerler. Bu şekilde imgeleri deneyimlemek, danışanların zihinsel, duygusal, fiziksel ve ruhsal sağlığın bütünleşmesini kolaylaştırır. (Association for Music & Imagery, 2023) <https://ami-bonnymethod.org/about/faq>

Cevaplar incelendiğinde Lübnan’da branşlaşmaya yönelik eğitimler olmadığı ancak Fransa’dan gelen bir doktor ile farklı popülasyonlarla staj programlarının gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

6.1.8. Müzik Terapi Eğitiminin Bulunduğu Fakülte/Enstitü

Lübnan’da müzik terapi eğitiminin verildiği fakülte/enstitü bilgisi Tablo 6.7’de verilmiştir.

Katılımcı	Müzik Terapi Eğitiminin Bulunduğu Fakülte/Enstitü
LMT1	Müzik ve Müzikoloji Fakültesi
LMT2	Bilim ve Sanat Bölümü
LMT3	Belirtilmemiş
LMT4	Müzik ve Müzikoloji
LMT5	Müzik ve Müzikoloji Fakültesi

Tablo 6.7. Lübnan’da müzik terapi eğitiminin verildiği fakülte/enstitü

Tablo 6.7’de görüldüğü üzere müzik terapi eğitimlerinin verildiği fakülte/enstitü “Müzik ve Müzikoloji Fakültesi” ile “Bilim ve Sanat Bölümü” bölümlerinin olduğu görülmüştür. Ancak Antonine Üniversitesi’nin web sayfası incelendiğinde “Bilim ve Sanat Bölümü” ‘ne rastlanmamıştır. Web sayfasında yer alan programın resmi adı “Müzik ve Müzikoloji Fakültesi – Müzik Terapi” (Faculty of Music and Musicology – Music Therapy) olarak görünmektedir (Antonine Üniversitesi, 2023). LMT3 ise Lübnan’da eğitim olmadığını belirterek şunları aktarmıştır. “Lübnan’da eğitim olmadığı için eğitimimi Euterpe yönteminin yaratıcısıyla ve İtalya ile Lübnan arasında yapma fırsatım oldu / bu bir eğitimdi, müzik eğitiminde derecem, eğitim bilimlerinde derecem ve piyano diplomam var.” Sonuç olarak müzik terapi bölümü Antonine Üniversite’sinde Müzik ve Müzikoloji Fakültesi altında yer almaktadır.

6.1.9. Müzik Terapistlerin Görev Yaptığı Kurumlar

Lübnan'da müzik terapistlerin görev yaptığı kurum bilgisi katılımcıların cevaplarına göre incelenmiştir. LMT1: “Lübnan'da müzik-terapistlik mesleği henüz gelişme aşamasındadır. Sadece yüksek lisans derecesi ile mezun olan öğrenciler, psikoterapi merkezlerinde, geriatri bakımında, hastanelerde, rehabilitasyon merkezlerinde, eğitim merkezlerinde, huzurevlerinde, hastanelerde psikiyatri ve nöroloji servislerinde veya psikoterapistlere yardımcı olarak çalıştırılabilirler.”

LMT2, “Hastaneler (kanser hastaları), bağımlılık (rehabilitasyon merkezleri), Alzheimer (özel merkezler), özel gereksinimliler (özel merkezler)” şeklinde yanıtlamıştır. Son olarak LMT3, “Şu anda iş hala pasif. Farklı derneklerden hasta kabul eden merkezimiz var ve ihtiyaç, verimlilik ve sonuçlar göz önüne alındığında çember büyümeye başlıyor.” şeklinde ifade etmiştir. LMT4,

Lübnan'daki müzik terapistler, farklı popülasyonlara ve ihtiyaçlara hitap eden çeşitli kurumlarda çalışmaktadır. Hem hastanelerde hem de özel sağlık kuruluşlarında çalışabilirler. Ayrıca müzik terapistler okullarda, özel eğitim merkezlerinde ve üniversitelerde çalışarak eğitim sisteminin içinde yer almaktadırlar. Ayrıca kliniklerde, rehabilitasyon merkezlerinde ve ruh sağlığı tesislerinde uzmanlıklarıyla katkıda bulunurlar. Bazı müzik terapistler, bireylere, gruplara veya ailelere hizmet sunarak özel merkezlerini dahi kurabilirler. Müzik terapistlerinin çalıştığı çok çeşitli kurumlar, Lübnan'daki müzik terapi müdahalelerinden yararlanabilecek geniş bir nüfus ve ortam yelpazesini yansıtır.

LMT5 ise, “Lübnan'da müzik-terapistlik mesleği henüz gelişme aşamasında. Sadece yüksek lisans derecesi ile mezun olan öğrenciler, psikiyatri veya nörolojik hastane hizmetlerinde, geriatrik bakımda, rehabilitasyon merkezlerinde, uzmanlaşmış eğitim merkezlerinde, huzurevlerinde veya psikoterapist muayenahanelerinde yardımcı olarak çalışmaya hak kazanırlar.” şeklinde cevaplamıştır.

LMT1 ve LMT2'nin yanıtlarına dayanarak müzik terapistlerin çok çeşitli kurumlarda ve çalışma alanlarında görev alabildikleri ancak yasal düzenlemeler olmadığı söylenebilir. Diğer taraftan LMT3'ün yanıtına göre çalışma alanlarının henüz yetersiz olduğu ama gelişmekte olduğu çıkarımı yapılabilir.

6.1.10. Zorunlu Olarak Müzik Terapist İstihdam Eden Kurumlar

Lübnan'da müzik terapistlerin bulunması zorunlu kurumların olup olmaması durumu Tablo 6.8'de verilmiştir.

Kurumlar			
Hiçbir Fikri Yok		Yok	
f	%	f	%
1	20	4	80

Tablo 6.8. Lübnan’da zorunlu olarak müzik terapist istihdam eden kurumlar

Tablo 6.8 incelendiğinde Lübnan’daki katılımcılardan LMT1, LMT2 ve LMT5 Lübnan’da müzik terapist bulundurması zorunlu olan kurumların olmadığını belirtmişlerdir. LMT3 ise “Hiçbir fikrim yok, ancak elde edilen sonuçlar göz önüne alındığında olmasını öneriyoruz” şeklinde yanıtlamıştır. Son olarak LMT4 ise; “Hayır, isteğe bağlıdır, Lübnan’da müzik terapi henüz yeni bir alandır, faydaları herkes tarafından bilinmez.” Yanıtlardan anlaşıldığı üzere Lübnan’da herhangi bir kurumda müzik terapist bulundurma zorunluluğu olmadığı görülmektedir.

6.1.11. Müzik Terapistlerin Süpervizyon Süreçleri

LMT1 Lübnan’da müzik terapistlerin süpervizyon alma durumunu “Müzik terapiye ek olarak tıp doktoru veya psikoterapist olarak derece sahibi olanlar dışında, müzik terapistler Lübnan’da onaylanmış tıp doktorlarına veya psikoterapistlere yardımcı olarak hareket etmelidir” şeklinde cevaplamıştır. LMT2, “Evet ve staj da var” şeklinde belirtmiştir. LMT3 soruyu cevapsız bırakmıştır. LMT4, “Hayır” diyerek cevaplamıştır. LMT5 ise; “Müzik terapiye ek olarak tıp doktoru veya psikoterapist olarak derece sahibi olanların bir kısmı, müzik terapistleri Lübnan’da onaylanmış tıp doktorları veya psikoterapistlerin yardımcıları olarak hareket etmelidir.” şeklinde cevaplamıştır. Buna göre LMT1 ve LMT2 müzik terapistlerin zorunluluk dahilinde süpervizyon alma durumunun olduğunu belirtmişlerdir. Sonuç olarak müzik terapistlerin süpervizyon süreçlerine ilişkin sağlıklı bilgi alınamamıştır.

Lübnan’da müzik terapistlerin zorunluluk dışında süpervizyon alma durumunun olup olmasının bilgisi katılımcıların cevaplarına göre incelenmiştir. ÜMT1 ve LMT3 Lübnan’da müzik terapistlerin zorunluluk dışında süpervizyon alma durumuna cevap vermemişlerdir. ÜMT2, “Hayır” diyerek cevaplamıştır. LMT5, “Evet.” derken LMT4 ise, “Evet, yapabiliriz.” şeklinde cevaplamışlardır. Lübnan’daki müzik terapi eğitimi sırasında ve müzik terapist olarak çalışırken süpervizyon zorunluluğu olmadığı anlaşılmaktadır.

6.1.12. Müzik Terapi Programlarında Verilen Dersler

Lübnan’da müzik terapi eğitimi programlarında verilen derslerle ilgili soruyu beş katılımcıdan dördü cevaplamıştır. LMT1’e göre:

1. *Aktif Müzik terapi (Lisans Düzeyinde)*
2. *Pasif müzik terapi (Lisans Düzeyinde)*
3. *Müzik terapide deneyim ve gözlem stajı (Lisans Düzeyinde)*
4. *Müzik terapi ve çocukluk çağı bozuklukları (Ustalık 1)*
5. *Müzik terapi uygulamaları (Ustalık 1)*
6. *İleri düzey müzik terapi uygulamaları (Ustalık 2)*

LMT2 katılımcısı ise “Müzik teorisi, beste yapmak, iletişim vb... Derslerin %80’i müzik terapistler tarafından verilmektedir.” şeklinde yanıtlamıştır.

LMT4: “Müzik terapi aktif ve pasif, psikoloji, araştırma, tez, müzik terapinin ileri uygulamaları, müzik terapi stajı, müziğin psikobilişi, nörobilimler ve müzik” olarak cevap vermiştir. Aynı katılımcı lisans ve yüksek lisans için web sayfası linklerini paylaşmıştır.⁶

LMT3 soruyu yanıtlamamıştır. LMT5 ise; her dönemin derslerini tablo olarak paylaşmıştır. Paylaştığı derslerin isimleri Antonine Üniversitesi’nde bulunan ders isimleri ile aynı olduğu için tekrar yazılmamıştır.

Üniversitenin web sayfası incelendiğinde müzik terapi lisans programında 4 başlık altında derslerin ayrı ayrı sınıflandırıldığı görülmektedir. Bu başlıklar şöyledir;

- Genel Gereksinimler
- Fakülte Ortak Dersleri
- Ortak Temel Dersler
- Başlıca Gereksinimler
- Genel Gereksinimler başlığı altındaki dersler şöyledir:
 - Dokümantasyon ve Ofis Otomasyonuna Giriş (3 kredi)

⁶ Lisans: <https://ua.edu.lb/en/fmm/ba-in-music-and-musicology-music-therapy>
Y.Lisans: <https://ua.edu.lb/en/fmm/m1-in-music-and-musicology-music-therapy>

- Yaşam ve Toplum Etiği (3 kredi)
- Vatandaşlık ve Toplum (3 kredi)
- Arapça Sözlü ve Yazılı İletişim Becerileri (3 kredi)
- Fakülte Ortak Dersler başlığı altındaki dersler şöyledir:
 - Müzik Akustiği (3 kredi)
 - Müzikoloji ve Müzik Diline Giriş (3 kredi)
 - Müzik Prodüksiyonu (3 kredi)
 - Avrupa Müzik Tarihi I (Antik Çağ – Barok Dönem) (3 kredi)
 - Avrupa Müzik Tarihi II (3 kredi)
 - Batı Müzik Tarihi III (3 kredi)
 - Orta Doğu I Müzik Tarihi (Antik Çağ – 18. yüzyıl) (3 kredi)
 - Orta Doğu II Müzik Tarihi (19.- 20. yüzyıllar) (3 kredi)
 - Müzik Pedagojisi ve Didaktiği (3 kredi)
 - Müzikal Psikopedagoji (3 kredi)
 - Etnomüzikoloji ve Organolojiye Giriş (3 kredi)
- Ortak Temel Dersler başlığı altındaki dersler şöyledir:
 - Orta Doğu Müzik Eğitimi I (3 kredi)
 - Orta Doğu Müzik Eğitimi II (3 kredi)
 - Orta Doğu Müzik Eğitimi III (3 kredi)
 - Batı Müziği Eğitimi I.a (2 kredi)
 - Batı Müzik Eğitimi I.b (1 kredi)
 - Batı Müzik Eğitimi II.a (2 kredi)
 - Batı Müzik Eğitimi II.b (1 kredi)
 - Batı Müzik Eğitimi III.a (1 kredi)
 - Batı Müziği Eğitimi III.b (2 kredi)
- Başlıca Gereksinimler başlığı altındaki dersler şöyledir:

- Psikolojiye Giriş (3 kredi)
- Psikolojik Gelişim (Müzikoloji) (3 kredi)
- Psikopatolojiye Giriş (3 kredi)
- Pasif Müzik Terapi (3 kredi)
- Aktif Müzik Terapi (3 kredi)
- Batı Müziğini Anlamak (3 kredi)
- Orta Doğu Müziğini Anlamak (3 kredi)
- Müzik Terapide Deneyim ve Gözlem Stajı (3 kredi)

Üniversitenin web sayfasından aktarılan lisans derslerinin kısa açıklaması şu şekildedir:

Genel gereksinim başlığı altındaki derslerin genel amacı: Müzikoloji alanında sistematik bir yaklaşımı takip ederek etik ayırt etme temelini ele alır ve genelde ve özellikle mesleki davranışları değerlendirmeye ve düzeltmeye yönelik yapılandırıcı bir süreç oluşturmayı amaçlar. Üniversite öğrenimlerinin başında öğrencilere klasik Arapça'yı etkili bir şekilde kullanarak üniversitede ve daha sonra iş hayatında iletişim kurmalarına olanak tanımaktır. Müzik akustiği, akustik disiplin veya ses bilimi bağlamında müzikal seslerle ilgilenen ve sistematik müzikolojiyle bağlantılı olan bir alandır. Bu çalışma, müzikolog ve müzik eğitimcisinin gelişimi için faydalı olan verilere odaklanır.

Antonine Üniversitenin web sayfasında müzik terapi yüksek lisans programında derslerin 3 başlık altında ayrı ayrı sınıflandırıldığı görülmektedir. Bu başlıklar şöyledir;

- Genel Bilimsel Ortak Program
- Zorunlu Dersler
- Seçmeli Dersler
- Genel Bilimsel Ortak Program başlığı altındaki dersler şöyledir:
 - Müzikoloji Araştırma Metodolojisi (3 kredi)
 - Araştırma Semineri – Müzik ve Müzikoloji Yüksek Lisans 1 (3 kredi)

- Zorunlu Dersler başlığı altındaki dersler şöyledir:
 - Müzik Terapi Uygulamaları (3 kredi)
 - Müzik Terapi ve Çocukluk Bozuklukları (3 kredi)
 - Araştırma Projesi Yüksek Lisans 1 Müzik ve Müzikoloji Seçeneği (3 kredi)
- Seçmeli Dersler başlığı altındaki dersler şöyledir:
 - İstatistik (3 kredi)
 - Müziğin Psikobilişi (3 kredi)
 - Geleneksel Orta Doğu Müzik Sözlerinin Analizi (3 kredi)
 - Nörobilimler ve Müzik (3 kredi)
 - Orta Doğu Müzik Eğitimi IV (3 kredi)
 - Batı Müziği Eğitimi IV (3 kredi)

Müzik ve Müzikoloji Yüksek Lisansı 2. Dönem Detaylı Programı – Yoğun Müzik Terapi

- Araştırma Semineri – Müzik ve Müzikoloji Yüksek Lisansı (3 kredi)
- Müzik ve Müzikoloji Yüksek Lisans 2 Araştırma Tezi (6 kredi)
- Gelişmiş müzik terapi uygulamaları (3 kredi)

Web sayfasındaki müzik terapi derslerinin açıklamaları şu şekildedir.

Pasif Müzik Terapi: Bu ders, pasif müzik terapiyi tanıtır ve hem teorik hem de pratik yönlerini temsil eder. Teorik kısım, müzik terapiyi bir bilim olarak tanımlar. Çerçevesini ve müdahale alanlarını, özellikle psikiyatri ve nörolojide tıbbi tedaviye destek olarak tanımlar. Pasif müzik terapi, terapi sürecine dahil olmaları istenen hastalarda etkilere neden olabilen müzik parçalarını dinleme yöntemi olarak tanıtır. İkinci kısım ise yaratıcılığı ve müzik terapiye yönelik talepleri tanıtır, terapötik ilişkide dinlenen müzikal öğelerin kullanımını savunur.

Aktif Müzik Terapi: Bu ders, aktif müzik terapiyi tanıtır ve hem teorik hem de pratik yönlerini temsil eder. Teorik kısım, müzik terapiyi bir bilim olarak tanımlar. Çerçevesini ve müdahale alanlarını, özellikle psikiyatri ve nörolojide tıbbi tedaviye destek olarak tanımlar. Aktif müzik terapi, müzik terapi alanında sözlü olmayan ses

iletişimini teşvik eden bir yöntem olarak tanıtır ve terapötik amaçlarla hastalarda genellikle doğaçlama olarak kullanılan vokal ve enstrümantal uygulamayı kullanarak böyle bir iletişim kurmayı amaçlar. İkinci kısım ise deneyimlemeyi içerir ve müzik terapiyi destekleyen terapötik ilişkide dinlenen müzikal öğelerin kullanımını savunur.

Müzik Terapide Etkileşim ve Gözlem Stajı: Etkileşim ve gözlem dersi, katılımcıların farklı modifiye bakım ortamlarında tedavi edilen hastaların deneyimlerini gözlemlemelerini ve özellikle yetkin müzik terapistlerinin uygulamalarını kaydetmelerini sağlar. Bu gözlemler, son raporda belgelenerek, mezuniyet sonrasında bu bakım ortamlarına entegrasyonlarını ve lisans eğitimleri sırasında öğrendikleri müzik terapi süreçlerinin etkin bir şekilde uygulanmasını kolaylaştıracaktır.

Müzik Terapi ve Çocukluk Çağı Bozuklukları: Her çocukluk çağı bozukluğu aşağıdaki şekilde ele alınacaktır: tanım, tanı kriterleri, sınıflandırma, etiyoloji, başlıca ilişkili bozukluklar, bazı epidemiyolojik veriler ve başvuru belirtileri; bunları takiben her bozukluk için müzik terapi kursları ve nasıl hareket edileceği hakkında kaynaklar.

Müzik Terapi Uygulamaları: Bu eğitimde, aktif ve pasif müzik terapi ilkelerinin daha ileri düzeyde teorik gelişimi ve uygulaması sunulmaktadır. Müzik terapi, teorik bölümde kendisiyle ilgili bir bilgi olarak tanımlanır. Yapısı ve alanı, özellikle psikiyatri ve nöroloji alanında tıbbi tedaviye tamamlayıcı olarak belirlenir. Pratik bölüm, gelecekteki uzmanların nitelikli müzik terapistleri eşliğinde sahada gözlem yapmalarını ve uygulama yapmalarını sağlar. Son bölümde ise, uygulamaların analizi aracılığıyla müzik terapide eşlik eden terapötik ilişkide çalınan veya dinlenen müziksel unsurların kullanımını savunur.

Müziğin Psikokognisyonu: Bilişsel psikoloji, insanın bilgiyle ilgili büyük psikolojik fonksiyonlarını inceler. Ayrıca, müzik algısına yönelik araştırmaların tarihini de incelemektedir. Diğer taraftan, çoksesli tonal müzik ve modal monodik müzik geleneklerine uygulanan bazı araştırmaları detaylı olarak inceler.

Nörobilim ve Müzik: Bu ders, müzikal olguyu algılama, bilişsel süreçler ve psikomotor üretim açısından nörobilim yaklaşımını tanıtmaktadır.

6.1.13. Müzik Terapi Öğretim Programının Bologna Sürecine Uygunluğu

Lübnan’da müzik terapi öğretim programının Bologna sürecine uygun olup olmaması durumu Tablo 6.9’da verilmiştir.

Müzik Terapi Öğretim Programının Bologna Sürecine Uygunluğu			
Belirtilmemiş		Yok	
f	%	f	%
1	20	4	80

Tablo 6.9. Müzik terapi öğretim programının Bologna sürecine uygunluğu

Tablo 6.9 incelendiğinde Lübnan’daki katılımcılardan LMT1, LMT2, LMT4 ve LMT5 Lübnan’da müzik terapi öğretim programının Bologna sürecine uygunluğunun olmadığını belirtmiştir. Üç katılımcı da kesin olarak “Yok” ifadesini kullanmışlardır. LMT3 ise cevapsız bırakarak bir cevap vermemiştir. LMT5; “Bologna sürecine saygı duyulur, ancak Antonine Üniversitesi’nde mevcut akademik yönetim sistemi, Amerikan tarzı krediler ve not ortalamasına sahip bir sistemle Amerikan tarzıdır.” şeklinde açıklamıştır.

6.1.14. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Toplam Kredisi

Lübnan’daki müzik terapi eğitim programlarının toplam kredisi incelendiğinde LMT1 katılımcısının verdiği cevap: “Lisans: 180 krediye eşdeğer 90 Amerikan kredisi, yüksek lisans1: 48 krediye eşdeğer 24 Amerikan kredisi, yüksek lisans 2: 24 krediye eşdeğer 12 Amerikan kredisi.” olarak belirtilmiştir. LMT2 katılımcısının verdiği cevap: “Lisans: 36 ders, Yüksek Lisans: 18 ders” olarak belirtilmiştir. LMT3 katılımcısı soruyu cevapsız bırakmıştır. LMT4; “Lisans için: 90 kredi, Yüksek lisans için: 36.” şeklindedir. Ve son olarak LMT5 katılımcısı ise; “BA (Antonie Lisans): 180 krediye eşdeğer 90 Amerikan kredisi

Yüksek Lisans 1: 48 krediye eşdeğer 24 Amerikan kredisi

Yüksek Lisans 2: 24 krediye eşdeğer 12 Amerikan kredisi” şeklinde cevaplamıştır.

Verilen bilgilere göre Antonine Üniversitesi’nin her aşaması için detaylı kredi bilgisi verilmiştir. Antonine Üniversitesi’nin web sitesi incelendiğinde lisans ve yüksek lisans programlarının LMT1 ve LMT4’ün belirttiği gibi sırasıyla 90 kredi ve 36 kredi olduğu görülmüştür. 36 kredinin 24 kredisi yüksek lisans 1 olarak, 12 kredisi

ise yüksek lisans 2 olarak ele alınmıştır. Bu doğrultuda katılımcıların belirttiği krediler üniversitenin web sayfasından da teyit edilmiştir.⁷

6.1.15. Müzik Terapi Diploması, Akreditasyon ve Yurt Dışından Müzik Terapistlerin Lübnan’da Çalışma Durumu

Lübnan’da müzik terapi eğitimi veren enstitülerin akreditasyonu ve mezun olan öğrencilerin diplomalarının diğer ülkelerde geçerliliğini katılımcılar şu şekilde cevaplamışlardır. LMT1 katılımcısı: “Evet (lisans ve yüksek lisans programı) "Music Quality Enhancement European Agency" den akreditasyon almıştır.” şeklinde belirtmiştir. LMT2 ise: “Yok. Üzerinde çalışılıyor.” olarak ifade etmiştir. LMT3 katılımcısının verdiği cevap: “Diplomalar her zaman Lübnan dışındadır.” diyerek cevaplamıştır. LMT4 katılımcısı ise; “N/A” diyerek mevcut olmadığını belirtmiştir. Son olarak LMT5 ise; “Evet. FMM, BA ve MA programları için Music Quality Enhancement (MusiQuE) Avrupa ajansından (<https://musique-qe.eu/>) akreditasyon almıştır.” şeklinde cevaplamıştır. MusiQuE – Music Quality Enhancement, yüksek müzik eğitiminin kalitesinin sürekli olarak iyileştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlayan bir Avrupa kuruluşudur. Akreditasyon, kalite geliştirme ve danışmanlık hizmetleri aracılığıyla MusiQuE, müzik eğitimi kurumlarına Avrupa çapında ve daha uzak yerlerde kalite geliştirme faaliyetleri ve sorumlulukları konusunda yardımcı olmaktadır. Müzik alanındaki kapsamlı uzmanlığı ve çeşitli ulusal sistemler hakkındaki bilgisi ile MusiQuE, müzik kalitesiyle ilgili kamusal tartışmalara katılmaktadır. Özellikle müzik disiplinini ve nasıl öğretildiğini, uygulandığını ve araştırıldığını etkilediği durumlarda, kalite geliştirme, öğrenme, eğitim ve araştırma ile ilgili bilgilerin, yeni fikirlerin ve stratejilerin yayılmasına katkıda bulunmaktadır. Özetle, MusiQuE, temelde, müzik eğitimi sektörü için kurulmuş, kalite geliştirmeyi teşvik etmeye ve desteklemeye ve böylece sektörü güçlendirmeye adanmış bir organizasyondur.

Görüldüğü üzere LMT1 ve LMT5 akreditasyonun “Music Quality Enhancement European Agency” kurumundan alındığını belirtmişlerdir. Bu iki katılımcı aynı üniversitede bulunmaktadır. LMT2 Lübnan’da akreditasyonun

⁷ <https://ua.edu.lb/en/fmm/m1-in-music-and-musicology-music-therapy>
<https://ua.edu.lb/en/fmm/m2-in-music-and-musicology>

olmadığını belirtirken LMT3 ise diplomaların dahi Lübnan dışından olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların verdiği bilgilerde tutarsızlık olduğu görülmektedir, üniversitelerin web sayfası incelendiğinde akreditasyon ve diplomaya yönelik herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak LMT2'nin uzun zamandır yurtdışında yaşamakta olduğu bilinmektedir ve akreditasyon durumundan haberdar olmama ihtimali değerlendirilebilir. Bunun yanı sıra LMT3'ün diplomaların Lübnan dışından alınması konusunda verdiği bilgiye ilişkin olarak kendisinin diploma aldığı zamanı kastettiği düşünülmektedir. Çünkü daha önceki yanıtlarında LMT3 katılımcısı kendi döneminde Lübnan'da müzik terapi eğitiminin olmadığını ve kendisinin başka bir ülkeden aldığını belirtmiştir.

Ayrıca katılımcılara Lübnan dışından müzik terapistlerin Lübnan'da yasal olarak çalışıp çalışmama durumları sorulmuştur. Katılımcılar şu şekilde cevaplamışlardır. LMT1 ve LMT5 katılımcısı: “Bir müzik terapistin mesleği Lübnan'da henüz düzenlenmemiştir.” şeklinde cevaplarırken LMT2, LMT3 ve LMT4 katılımcıları ise: “Evet” diyerek cevaplamışlardır. LMT1'in Antonine Üniversitesi'nde akademisyen olmasından dolayı verilen bilginin doğruluğu netlik gösterebilir. Bu sebeple cevaplardan anlaşıldığı üzere çelişkili olmasına rağmen yurtdışında eğitim almış müzik terapistlerin Lübnan'da yasal olarak çalışma izinlerinin olmadığı anlaşılmaktadır. Konuyla ilgili yapılan taramada herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

6.1.16. Müzik Terapi Eğitiminde Staj Zorunluluğu

Lübnan'daki müzik terapi eğitiminde staj zorunluluğunun olup olmaması durumu Tablo 6.10'da verilmiştir.

Staj Zorunluluğu			
Var		Yok	
f	%	f	%
4	100	0	0

Tablo 6.10. Müzik Terapi Eğitiminde Staj Zorunluluğu

Tablo 6.10 incelendiğinde Lübnan'daki katılımcıların hepsi Lübnan'da müzik terapi eğitiminde staj zorunluluğu olduğunu belirtmiştir. LMT1 katılımcısı: “Evet Lisans düzeyinde 134 saat gözlem, Yüksek lisans düzeyinde 300 saat gözlem altında

uygulama” şeklinde ifade etmiştir. LMT2 katılımcısı ise: “Evet. Değişir ama 1000 saatten az olamaz.” şeklinde cevaplamıştır. LMT3 katılımcısı: “Evet, her seviyeden sonra öğrenci 40 saat staj yapmalıdır.” olarak ifade etmiştir. LMT4 katılımcısı: “Evet tabii ki, yüksek lisans programında 1. ve 2. yılda müzik terapi ve uygulamalarımız 6 kredidir” şeklinde cevaplamıştır. Son olarak LMT5 katılımcısı ise; “Bir lisans derecesi için öğrencilerin, çeşitli bakım ortamlarında tedavi edilen hastaların deneyimlerini gözlemlemek ve terapistlerin, özellikle de nitelikli müzik terapistlerinin uygulamalarını kaydetmek için toplam 134 saatlik gözlem ve deneyim stajını tamamlamaları gerekir.” şeklinde cevaplamıştır.

Cevaplar incelendiğinde dört katılımcı farklı dört kurumda çalışmalarına rağmen aynı cevabı vererek müzik terapi eğitiminde staj zorunluluğunun olduğunu belirtmişlerdir. Ancak LMT5 dışında kaç saat staj zorunluluğu olduğu ve stajın içeriği tam olarak anlaşılamamaktadır.

6.1.17. Müzik Terapi Eğitiminde Yararlanılan Yazılı Kaynaklar

Lübnan’da müzik terapi eğitimi sırasında yararlanılan kaynaklar katılımcılar tarafından şu şekilde belirtilmiştir. LMT1 katılımcısı: “Pdf belgesi eklidir.” diyerek cevaplamıştır. Dört sayfalık bir kaynak içeriği paylaşan LMT1 detaylı içerikleri tezin EK-3’te verilmiştir. LMT2 katılımcısı: “Derslerin çoğu Amerikan üniversitelerine bağlıdır. Temple üniversitesinden ‘Guided Imagery and Music’ (GIM) eğitimleri alınıyor” diyerek belirtmiştir. LMT3 katılımcısı: “Çoklu duyuşsal süreç, Müzikofili Oliver Sacks, Il suono nel methodology Euterpe- Mo Tommaso Liuzzi.” diyerek cevaplamıştır ve yararlanılan linkleri paylaşmıştır:

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33412993/>

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1357633X20981213>

Bu linklerde “Home-based music therapy for children with developmental disorders during the COVID-19 pandemic” başlıklı Tommaso Liuzzi’nin yazar olarak yer aldığı bir makale yer almaktadır.

LMT4: “Antonine Üniversitesi’nde kütüphanemiz ve gerekli tüm makalelere ulaşabileceğimiz e-kütüphanemiz var.” şeklinde cevaplamıştır. LMT5 ise; “Ekli bir PDF belgesidir.” Şeklinde cevaplamıştır ve beş sayfalık kaynak listesini iletmiştir. Bu

kaynak listesini LMT1 de iletmiştir. Cevaplardan konu ile ilgili sağlıklı bilgi alınamamıştır.

6.1.18. Kurumların Fiziki Koşulları

Lübnan’da müzik terapi eğitim kurumlarında fiziki koşulların müzik terapi eğitimi için yeterliliği sorulduğunda LMT1 katılımcısı soruyu cevapsız bırakmıştır. LMT2 katılımcısı: “Hayır.” diyerek cevaplamıştır. LMT3: “Merkezimizde tedavi ortamı gerekli olduğu için iki çoklu duyuşal klinikte Euterpe yöntemi üzerinde çalışıyoruz.” şeklinde cevaplamıştır. LMT4 ve LMT5 ise: “Evet” şeklinde cevaplamışlardır. Lübnan’da müzik terapi eğitimi yapılan fakülte veya merkezlerin fiziki koşullarına dair net bilgilere ulaşılammıştır.

6.1.19. Diğer Konular

Müzik terapi eğitimi konusunda katılımcıların cevapladığı son soru olarak eklemek istediklerine ilişkin maddeye katılımcıların verdikleri cevaplar şu şekildedir. LMT1 soruyu cevapsız bırakmıştır. LMT2 katılımcısı: “Bağımlılık odaklı yeni bir müzik programı” diyerek cevaplamıştır. LMT3 katılımcısı ise: “Bugün, bu uzmanlaşmanın ulaştığı boyut (farklı yönler: psikik, eğitici, tedavi edici... ve COVID sağlık krizindeki gecikmenin ardından kanıtlanmış...), gelecek nesilleri, geleceğin sorumlularını ve şirketleri geleceğe davet ediyor. Bu eğitimi uygulayın.” diyerek ifade etmiştir. LMT5 katılımcısı; “Evet” şeklinde yanıtlamıştır. Katılımcıların cevaplarına bakıldığında müzik terapi eğitiminin önemini ve eksik olan alanları ifade ettikleri görülmüştür.

6.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Ürdün’de müzik terapi bölümünün bulunduğu üniversite olan King Hussein Foundation – Ulusal Müzik Konservatuvarı (The National Music Conservatory) hakkında genel bilgiler şöyledir.

Ürdün’ün ilk müzik akademisi olarak 1985 yılında Kraliçe Noor tarafından kurulan Ulusal Müzik Konservatuvarı (UMK), genç umut vadeden müzisyenleri sertifika alarak yeteneklerini geliştirmeye, performanslara katılmaya ve ünlü müzisyenlerin verdiği ustalık sınıflarına katılmaya teşvik ederek müzik öğrenme ve öğretme kalitesini arttırır. Ulusal Müzik Konservatuvarı, klasik Arap ve Batı müziğinde yetkin müzisyenler yetiştirmeyi ve kültürlerarası anlayışı teşvik etmeyi

amaçlayan bir kurumdur. Ulusal Müzik Konservatuvarı (UMK), klasik Arap ve Batı müziği alanında yetenekli müzisyenleri yetiştirmeyi hedefleyen bir kurumdur. Temel amacı, yetenekli bireylere kapsamlı müzik eğitimi sunmak ve geliştirmektir. Sıkı eğitim ve akademik programlar sunan UMK, klasik Arap müziği geleneği ile Batı müziği tekniklerine hâkim, başarılı müzisyenler yetiştirmeyi amaçlar. Müzik becerilerini geliştirmenin yanı sıra, UMK aynı zamanda öğrencileri ve toplumu müzik konusunda teşvik etmeyi hedefler. Konserler, resitaller ve diğer müzik etkinlikleri düzenleyerek konservatuvar, müzisyenlere yeteneklerini sergileme ve izleyicilerin müziğin güzelliğini ve gücünü deneyimleme fırsatı sunar.

Araştırmanın ikinci alt probleminde “Ürdün’deki’ müzik terapi eğitimi nasıldır?” sorusunun cevabı aranmıştır. Katılımcılar ile yapılan görüşler doğrultusunda görüş sorularına verilen cevaplar tek tek analiz edilmiştir. Ürdün’de 21 kişiye görüş soruları gönderilmiş ancak altı kişiden cevap alınmıştır.

6.2.1. Üniversitenizde Müzik Terapi Eğitimi Düzeyleri

Ürdün’de müzik terapi eğitiminin verildiği kurumlarda eğitim düzeylerine ilişkin bilgiler Tablo 6.11’de sunulmuştur.

Eğitim Düzeyleri					
Lisans		Yüksek Lisans		Doktora	
Var	Yok	Var	Yok	Var	Yok
4	1	1	4	0	5

Tablo 6.11.Ürdün’de Müzik Terapi Eğitim Düzeyleri

Tablo 6.11 incelendiğinde dört katılımcının lisans düzeyinde eğitim verildiğini belirttiği görülmüştür. Müzik terapist ve eğitimcilerinden ÜMT1 çalıştığı kurumda lisans düzeyinde müzik terapi eğitimi verildiğini belirtmiştir. Ancak bu katılımcı müzik terapi eğitiminin kurumunda ne zaman başladığına dair bilgi vermemiştir. Ek olarak ÜMT1’in kurumunda yüksek lisans ve doktora programının olmadığı belirlenmiştir. Katılımcılardan ÜMT2’nin yanıtı incelendiğinde ise görev yaptığı kurumda lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde müzik terapi eğitimi verilmediğini belirtmiştir. Bunun yanı sıra ÜMT2 çalıştığı kurumda müzik terapi sertifikasyon programı olduğunu ifade etmiştir. ÜMT4 katılımcısı lisans ve yüksek lisans düzeylerinin açıldığı tarihleri şöyle açıklamıştır. Lisans: 2001 ve yüksek lisans 2022 olarak belirtmiştir (National Music Conservatory – King Hussein Foundation)

ÜMT4'ün belirttiği bu üniversitenin Yarmouk Üniversitesi ile işbirliği içerisinde müzik terapi bölümlerini açmış olduğunu ifade etmiştir. ÜMT5 katılımcısı lisans derecesini boş bırakıp yüksek lisans ve doktora programları için “Müsait değil” bilgisini vermiştir. Bu açıklama lisans düzeyinin olup olmadığından kesin bir bilgisinin olmadığını ama yüksek lisans ve doktora programlarının kesinlikle olmadığını ifade ettiği düşünülebilir. ÜMT3 katılımcısı ise soruyu cevapsız bırakmıştır.

6.2.2. Üniversite Düzeyinden Önce Ürdün’de Müzik Terapi Eğitimi Veren Kurumlar

Müzik Terapi Eğitimi Verilme Durumu	
Var	Yok
f	f
1	5

Tablo 6.12. Üniversite Düzeyinde Müzik Terapi Eğitimleri Başlamadan Önce Müzik Terapi Eğitimi Verilme Durumu

Tablo 6.12 incelendiğinde Ürdün’deki katılımcılardan beşi de üniversitede müzik terapi eğitimi verilmeye başlamadan önce Ürdün’de herhangi bir kurumda müzik terapi eğitiminin verilmediğini ifade etmişlerdir. Örneğin ÜMT1, ÜMT3 ve ÜMT5 “Yok.” şeklinde ifade ederken ÜMT2 “Amman’da Ulusal Müzik Konservatuvarında müzik terapi programı başlamıştı ancak bilinmeyen nedenlerle sonlandırıldı.” diye belirtmiştir. Ancak ÜMT1’in halihazırda Ulusal Müzik Konservatuvarı’nda Müzik Terapi programında görev yaptığı ve aktif olarak ders verdiği bilinmektedir. ÜMT4 ise tam olarak soruya karşılık olmasa da şöyle cevaplamıştır: “Ulusal Müzik Konservatuvarı, Yarmouk Üniversitesi işbirliğiyle Müzik Terapi eğitimi veren tek kurumdur.” Bunların aksine ÜMT6 üniversite düzeyinden önce müzik terapi eğitiminin var olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: “Evet- Ürdün Üniversitesi’nde- Sanat ve Tasarım Okulu - Müzik Bölümü - Sanat terapi diploması”. Ancak bu cevabın müzik terapi eğitimi değil sanat terapi eğitim diploması olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda Ürdün’de üniversite düzeyinden önce müzik terapi eğitimi olmadığı söylenebilir.

6.2.3. Ürdün’de Müzik Terapi Eğitimi Veren Kurumlar

Ürdün’de müzik terapi eğitimi veren kurumların durumuna ilişkin frekans ve yüzdeler Tablo 6.13’te verilmiştir.

Kurumlar	f	Katılımcılar
Ulusal Müzik Konservatuvarı (Lisans) – Yarmouk Üniversitesi	5	ÜMT1, ÜMT2, ÜMT4, ÜMT5, ÜMT6
Al-Balqa Uygulama Üniversitesi (Merkezi Diploma)	1	ÜMT1
Dr Jack Sarkis Merkezi	1	ÜMT2

Tablo 6.13. Ürdün’de şu anda müzik terapi eğitimi veren kurumlar

Tablo 6.13 incelendiğinde Ulusal Müzik Konservatuvarı’nın lisans düzeyinde eğitim verdiğini belirten beş katılımcı Al-Balqa Uygulama Üniversitesi’nin merkezi diploma derece programı sunduğunu belirten bir katılımcı bulunmaktadır. Bu doğrultuda ÜMT1’in ifadesi incelendiğinde, “Ulusal Müzik Konservatuvarı – Lisans, son zamanlarda Al-Balqa Uygulama Üniversitesi’nde yeni bir yıllık mesleki diploma derecesi programı vardı. Hala sürdürdüğünden emin değilim.” şeklinde ifade ettiği görülmüştür. Buna dayalı olarak Al-Balqa Uygulama Üniversitesi’nin merkezi diploma derece programının halen uygulamada olup olmadığı bilinmemektedir. Ayrıca Al-Balqa Uygulama Üniversitesi’nin web sayfasında da herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. ÜMT2 ise (özel bir merkez olan) Dr Jack Sarkis Merkezi’nin (f=1) varlığından söz etmiştir ve şu şekilde ifade etmiştir: “Şu anda Ürdün’de Yüksek Öğrenim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığı tarafından onaylanmış bir programda müzik terapi eğitimi veren tek kurum Dr Jack Sarkis Center’dır.” Ancak bunun aksine ÜMT1’in halihazırda Ulusal Müzik Konservatuvarı’nda Müzik Terapi programında görev yaptığı ve aktif olarak ders verdiği bilinmektedir. Dr Jack Sarkis Center’ın web sayfası incelendiğinde; Dr. Jack Sarkis Center (JSC)’ın, uzman danışmanlardan oluşan bir ekip aracılığıyla öğrenme güçlüğü, otizm, dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ve konuşma gecikmesi olan çocuklara tanı ve değerlendirme sağladığı bilgisine ulaşılmıştır. Merkez ayrıca zihinsel engelli, öğrenme güçlüğü ve otizm gibi farklı engel türlerine sahip çocukların okullara ve çevredeki sosyal çevreye aktif olarak dahil olmalarına yardımcı olmak için danışmanlık, müdahale ve destek sağlamaktadır. Merkez, ebeveynlere, öğretmenlere ve halka engelli çocuklarla başa çıkma konusunda yardımcı olmak için özel eğitim programları ve atölye çalışmaları sunmaktadır (Dr

Jack Sarkis Center, 2023). ÜMT3 Ulusal Müzik Konservatuvarı dışında bir kurumdan şu şekilde bahsetmiştir: “Biri, ulusal müzik konservatuvarı, Ürdün üniversitesinde sanat terapi alanında bazı diplomalar vermeye başlasalar da bu diplomalar müzik terapi değil.” şeklinde ifade etmiştir. ÜMT4 katılımcısı “Sadece bir tanesi – Yarmouk Üniversitesi ile iş birliği içinde Ulusal Müzik Konservatuvarı” diyerek cevaplamıştır. Son olarak ÜMT5 ise “Ulusal müzik konservatuvarı ile akademik irtibat anlaşması ile Yarmouk üniversitesi” şeklinde cevaplamıştır. Cevaplara bakıldığında Yarmouk Üniversitesi ile iş birliğinde olan Ulusal Müzik Konservatuvarı bilgisi iki katılımcı tarafından aynı bilginin tekrarından dolayı doğru olduğu düşünülebilir.

6.2.4. Müzik Terapi Öğrencilerinde Aranan Ön Gereksinim ve Yetkinlikler

Ürdün’de müzik terapi eğitimi veren kurumlara öğrenci alımında aranan ön koşullar, nitelikler ve yetkinlikler incelendiğinde ÜMT1’in herhangi bir ön koşul, nitelik ve yetkinlik aranmadığını belirttiği görülmüştür (f=1). Katılımcı şu şekilde ifade etmiştir: “Meslek henüz sağlık bakanlığı tarafından tanınmadığı için müzik terapi sınavı yoktur. Henüz Ürdün müzik terapi derneği de yok. Bunları gerçekleştirmek için çalışıyorum.” ÜMT1’in ifadesi incelendiğinde mesleğin ülkelerinde tanınmaması nedeniyle bir dernekleri ve kabul sınavlarının olmadığını belirttiği görülmüştür ve ÜMT1’in ülkelerinde müzik terapistliğinin meslek olarak tanınması ve derneğin kurulması için çabasının olduğu anlaşılmaktadır. Diğer yandan ÜMT2 ise çalıştığı kuruma öğrenci alımında aradıkları ön koşul, nitelik ve yetkinlikleri şu şekilde ifade etmiştir (f=1):

1. *Müzik temellerine ve müzikal yeteneklere sahip olması*
2. *Klinik temel: terapötik uygulamalar, ilkeler ve ilişki*
3. *Onaylanmış diploma için müzik terapi müfredatının başarıyla tamamlanması gerekir (staj ve araştırma dahil)*
4. *Engeller, bozukluklar ve hastalıklarla ilgili onaylı dersleri başarıyla tamamlama (staj dahil) ve ölçme ve değerlendirme becerileri.*
5. *Ürdün’de yüksek lisans veya doktora sınavları yok.*

Diğer taraftan ÜMT2’nin yanıtı incelendiğinde yüksek lisans ve doktora düzeylerinin olmadığı sertifikasyon programına öğrenci alımında, müzik yeteneği ve klinik temeller konusunda bilgi sahibi olunması beklendiği anlaşılmaktadır. Müzik

terapi öğrencilerinde aranan ön gereksinim, kalifikasyon ve yetkinlikler konusunda sağlıklı bilgiler alınamamıştır. ÜMT3 (f=1) katılımcısı “Sadece bir lisans derecemiz var, burada dört yıllık üniversiteyi bir müzik terapist gözetiminde staj yaparak bitirmeniz gerekiyor.” şeklinde cevaplamıştır. ÜMT3’ün bu cevabı diğer katılımcılardan farklıdır ve net olarak yüksek lisans derecesinin var olduğunu belirtmiştir. ÜMT4 katılımcısı “Lisans derecesi için, lise diploması ve %60’dan düşük olmayan bir not ortalaması ile giriş sınavına geçmek gerekmektedir.” diyerek cevaplamıştır. Buradan sonuç olarak müzik terapide lisans düzeyi için belirli bir koşulun olduğunu ifade ettiğini çıkarabiliriz. ÜMT5 ise soruyu cevapsız bırakmıştır. Katılımcıların yanıtları incelendiğinde genel olarak öğrenci kabulünde ön gereksinimlerin olduğu ve kalifikasyon ve yetkinliklerin arandığı söylenebilir.

6.2.5. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Süresi

Ürdün’de müzik terapi eğitiminin verildiği kurumlarda eğitim programlarının sürelerine ilişkin bilgiler Tablo 6.14’te verilmiştir.

Katılımcı	Müzik Terapi Eğitim Programı	Süre
ÜMT1	Lisans Düzeyi	4 yıl
ÜMT2	Mesleki Diploma	1 yıl (375+ saat)
ÜMT3	Lisans Düzeyi	4 yıl
ÜMT4	Lisans Düzeyi	3.5 – 4 yıl
	Yüksek Lisan Düzeyi	1-2 yıl
ÜMT5	Lisans Düzeyi	4 yıl
ÜMT6	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş

Tablo 6.14. Ürdün’de müzik terapi eğitim programlarının süresi

Tablo 6.14 incelendiğinde ÜMT1, ÜMT3, ÜMT4 ve ÜMT5’in yanıtına göre Ulusal Müzik Konservatuvarı’nda lisans düzeyinde dört yıllık eğitim verildiği belirlenmiştir. ÜMT2 kodlu katılımcı ise Dr Jack Sarkis Merkezi’nin bir yıllık mesleki diploma programı sunduğunu belirtmiştir ve ifadesine göre: “Dr. Jack Sarkis Center 12 aylık (375+ gerçek saat) mesleki diploma programı sunmaktadır.” ÜMT4 katılımcısı tek yüksek lisans programının olduğunu ve yılını belirtmiştir. Ulusal Müzik Konservatuvarı web sayfası incelendiğinde müzik terapi lisans programı ile ilgili detaylı bilgi bulunmamaktadır. Sadece ana sayfada müzik terapiyi tanımlayan bir açıklama bulunmaktadır. Web sayfası incelendiğinde Yarmouk Üniversitesi ile işbirliği

yapılarak beş alanda lisans eğitimleri olduğu ve bu eğitimlerden birinin de müzik terapi olduğu görülmektedir.⁸

6.2.6. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Öğrenci Kontenjanları

Ürdün’de müzik terapi eğitiminin verildiği kurumlarda eğitim programlarının kontenjanlarına ilişkin bilgiler Tablo 6.15’te verilmiştir.

Katılımcı	Müzik Terapi Eğitim Programı	Öğrenci Kontenjanı
ÜMT1	Lisans Düzeyi	Kapasite Sınırı Yok (ortalama 5)
ÜMT2	Mesleki Diploma	25
ÜMT3	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
ÜMT4	Lisans Düzeyi	Yaklaşık 10 kişi
ÜMT5	Lisans Düzeyi	Çok Düşük
ÜMT6	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş

Tablo 6.15. Ürdün’de müzik terapi eğitim programlarının kontenjanları

Tablo 6.15 incelendiğinde ÜMT1’in yanıtına göre Ulusal Müzik Konservatuvarı’nın lisans düzeyine öğrenci alımında kontenjan sınırı olmadığı görülmüştür. ÜMT1 şu şekilde ifade etmiştir: “Lisans-kapasite sınırı yok. Ortalama öğrenci sayısı sadece beş civarındadır.” Bu yanıt değerlendirildiğinde Ürdün’de Ulusal Müzik Konservatuvarı’nda lisans düzeyinde öğrenci alım sınırı olmamasına rağmen programa kaydolun öğrenci sayısının çok düşük olduğu söylenebilir. ÜMT2 kodlu katılımcının yanıtı incelendiğinde ise Dr Jack Sarkis Center’da “Müzik terapi mesleki diploma programında 25 öğrenci, sanat terapi mesleki diploma programında 25 öğrenci, otizm uzmanlığı diploma programında 25 öğrenci, her mesleki kursta 25 öğrenci” kapasitesi olduğu görülmüştür. ÜMT3 katılımcısı bu soruyu cevapsız bırakmıştır. ÜMT4 katılımcısı lisans düzeyinde “Yaklaşık 10 öğrenci” kapasitesi olduğunu belirtmiştir. ÜMT5 katılımcısı ise lisans düzeyinde öğrenci kapasite sayısını “Çok düşük” olarak belirtmiştir. Ulusal Müzik Konservatuvarı (King Hussein Foundation- The National Music Conservatory) ve Yarmouk Üniversitesi web sayfaları incelendiğinde müzik terapi alanında öğrenci kontenjan sayısı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

⁸ <https://www.kinghusseinfoundation.org/en/EntityPage/National%20Music%20Conservatory/7>

6.2.7. Müzik Terapi Eğitiminde Branşlaşma

Müzik terapi eğitimi sırasında/sonrasında öğrencilere branşlaşmaya yönelik eğitimler verilmekte midir? (Yaşlılara yönelik, yeni doğana yönelik, GİM eğitimi, Nörolojik Müzik Terapi eğitimi vb.)

Ürdün'deki katılımcıların müzik terapi eğitimi sırasında/sonrasında öğrencilere branşlaşmaya yönelik eğitimlerin verilme durumu Tablo 6.16'da verilmiştir.

Alanda branşlaşma eğitimi verilme durumu	
Var	Yok
f	f
1	4

Tablo 6.16. Alanda branşlaşma eğitimi durumu

Tablo 6.16 incelendiğinde Ürdün'deki katılımcıların beşi alanda branşlaşma eğitiminin verilmediğini belirtmişlerdir. Alanda branşlaşma var mı diye sorulmasına “Evet, öğrenciler belirli sayıda staj saatini tamamlar.” olarak cevap vermiştir. Bu cevaptan anlaşıldığı üzere yapılan stajın branşlaşma ile karıştırıldığı görülmektedir. ÜMT1 “Yok” olarak cevaplamıştır. ÜMT2 “Tüm branşlaşma alanları programa ve staja dahil edilmiştir.” şeklinde belirtmiştir. Ancak öğrencilerin programda tüm branşlaşma alanlarına ilişkin kısa teorik bilgi almış olmalarının alanda branşlaşma anlamına gelmediği söylenebilir. ÜMT3 katılımcısı “Ürdün'de hayır, bitirme projesi için bir durum ile sadece birkaç saatlik eğitim.” diyerek cevaplamıştır. ÜMT5 katılımcısı ise sadece “Evet” olarak cevaplamıştır. ÜMT4 cevapsız bırakmıştır. Genel olarak bu cevaplar ile de kurumlarda alanda branşlaşma eğitimlerinin olmadığı anlaşılmaktadır.

6.2.8. Müzik Terapi Eğitiminin Bulunduğu Fakülte/Enstitü

Ürdün'de müzik terapi eğitiminin hangi fakülte/enstitü altında olduğu Tablo 6.17'te verilmiştir.

Katılımcı	Müzik Terapi Eğitiminin Bulunduğu Fakülte / Enstitü	Adet
ÜMT1	Müzik ve Sahne Sanatları	1
ÜMT2	Müzik Terapi ve Sanat Terapi	1
ÜMT3 – ÜMT6	Müzik	2
ÜMT4	Ulusal Müzik Konservatuvarı	1
ÜMT5	Güzel Sanatlar ve Müzik Fakültesi	1

Tablo 6.17. Terapi eğitiminin verildiği fakülte/enstitü

Tablo 6.17 incelendiğinde müzik terapi eğitimlerinin verildiği birimlerin “Müzik ve Sahne Sanatları”, “Müzik Terapi ve Sanat Terapi”, “Müzik”, “Ulusal Müzik Konservatuvarı” ve “Güzel Sanatlar ve Müzik Fakültesi” bölümleri olduğu görülmüştür. Görüldüğü üzere altı katılımcı da müzik terapi programının hangi fakülte/enstitü bünyesi altındadır sorusuna beş ayrı cevap vermişlerdir. Müzik terapi programının verildiği söylenen Ulusal Müzik Konservatuvarı web sayfası incelendiğinde sistematik bir fakülte/enstitü bilgisi bulunmamaktadır. Ulusal Müzik Konservatuvarı’nda beş alanda lisans eğitiminin verildiği görülmektedir. Ve bu lisans eğitimleri Yarmouk Üniversitesi iş birliğinde verilmektedir. ÜMT2 eğitim verilen birimin adının “Müzik Terapi ve Sanat Terapi” olduğunu ifade ederken ÜMT1 Ürdün’deki Ulusal Müzik Konservatuvarında beş dereceli bir program sunulduğunu ve bunlardan birinin Müzik terapi olduğunu belirterek birim adının Müzik ve Sahne Sanatları olduğunu belirtmiştir. ÜMT3 sadece “Müzik” cevabını vermiştir. ÜMT6 ise ÜMT3’e benzer olarak “Ürdün Üniversitesi’nde Sanat ve Tasarım Fakültesi, Müzik Bölümünü düzenlemektedir.” şeklinde cevaplamıştır. Sonuç olarak tüm katılımcılar müzik terapi eğitiminin bulunduğu fakülte/enstitüye ilişkin bilgileri birbirinden farklı olarak vermişlerdir.

6.2.9. Müzik Terapistlerin Görev Yaptığı Kurumlar

Ürdün’de müzik terapistlerin görev yaptığı kurumlar bilgisi ÜMT1, ÜMT2, ÜMT3, ÜMT4, ÜMT5 ve ÜMT6’nın cevaplarına göre incelenmiştir. ÜMT1 Ürdün’de müzik terapistlerin görev yaptığı kurumlara ilişkin soruyu şöyle cevaplamıştır:

Uluslararası sivil toplum kuruluşları (Mülteciler ve Marjinalleşmiş Topluluklar) ve Otizm ve gelişimsel gecikmelerle ilgili enstitüler bulunmaktadır. Ancak boş müzik terapi pozisyonları bulunmamaktadır, Ürdün’de müzik terapi çalışmalarınızı, fikrini bir kuruluşa sunmanız gerekir.

Ve o kuruluşun programlarının bir parçası olarak müzik terapiyi isteyip istemediğine bağlı olarak prosedür gerçekleşir.

ÜMT2 ise “Özel eğitim kurumları, okullar, huzurevleri, serbest” olarak belirtmiştir. ÜMT3 katılımcısı “Ürdün’de hiçbir şey belirtilmedi, kurumun kendisine bağlıdır.” şeklinde cevaplamıştır. ÜMT4 katılımcısı “Özel Sektör kurumları ve okul ortamları” olarak cevaplamıştır. ÜMT5 katılımcısı “Bazıları özel okullarda, biri çocuk kanseri hastanesinde özel seanslarda çalışıyor.” şeklinde cevaplamıştır. ÜMT6 ise “Ürdün Kraliyet Sağlık Hizmetleri Hastanesi” olarak cevaplamıştır. Katılımcıların yanıtları incelendiğinde Ürdün’de müzik terapistlerinin çalışma alanlarının geniş olduğu ve kurumların müzik terapiye açık olduğu söylenebilir. Yalnız iş alanı olarak henüz yasallaşmadığı için görev yapılan kurumlarda bir belirsizlik olduğunu ifade etmişlerdir.

6.2.10. Zorunlu Olarak Müzik Terapist İstihdam Eden Kurumlar

Ürdün’deki müzik terapistlerin bulunması zorunlu kurumların olup olmaması durumu Tablo 6.18’de verilmiştir.

Kurumlar	
Var	Yok
f	f
1	5

Tablo 6.18. Ürdün’de zorunlu olarak müzik terapist istihdam eden kurumlar

Tablo 6.18 incelendiğinde Ürdün’de zorunlu olarak müzik terapist istihdam eden herhangi bir kurum olmadığı görülmektedir. ÜMT1, ÜMT2, ÜMT3 ve ÜMT5 katılımcıları “Yok” olarak ifade ederlerken ÜMT6 katılımcısı ise “Şimdiye kadar yok” şeklinde yanıtlamıştır. Bu katılımcıların aksine ÜMT4 katılımcısı ise “Evet bazı ruh sağlığı kurumları” olarak ifade etmiştir. Bu doğrultuda çoğunluğun ifadesi göz önüne alındığında zorunlu olarak müzik terapist istihdam eden kurumlar olmadığı söylenebilir.

6.2.11. Müzik Terapistlerin Süpervizyon Süreçleri

Bu soruya ÜMT1 Ürdün’de müzik terapistlerin süpervizyon alma durumunu “Sadece çalışırken”, ÜMT2 ise Dr Jack Sarkis Center için “Merkezimiz, mezunlarımızı istihdam eden kurumlarda denetim ve kalite güvencesi sağlamaktadır.”

diyerek cevaplamıştır. ÜMT3 “Yok” şeklinde cevaplamıştır. ÜMT4 “İlk başta evet” olarak cevaplarırken, ÜMT5 “Yok” olarak cevaplamıştır. ÜMT6 katılımcısı ise “Muhtemelen evet, ancak uzmanlık yeni olduğu için uygulama hala zayıf.” şeklinde cevaplamıştır.

ÜMT1 Ürdün’de müzik terapistlerin zorunluluk dışında süpervizyon alma durumunu cevaplamamıştır. ÜMT2 ise Dr Jack Sarkis Center için “Diğer yerlerden emin değilim. Merkezimiz istek üzerine süpervizyon sağlayabilir.” ÜMT3 “Yok” diyerek cevaplamıştır. ÜMT4 “Müzik terapist sayısı az olduğu için hala çok az imkân var.” olarak cevaplamıştır. ÜMT5 “Evet, müzik terapi özellikle özel ihtiyaçları olan bireylere yönelik kişisel bağlantılar oluşturmaktadır” şeklinde cevaplamıştır. Ve son olarak ÜMT6 ise “Şimdiye kadar, hiçbir yok” şeklinde cevaplamıştır. Sonuç olarak özel bir merkez olan Dr. Jack Sarkis Center’ın süpervizyon süreçlerini desteklediği anlaşılmaktadır. Diğer kurumlarla ilgili ise sağlıklı bilgilere ulaşamamıştır.

6.2.12. Müzik Terapi Programlarında Verilen Dersler

Ürdün’de müzik terapi eğitimi programlarında verilen dersler altı katılımcı tarafından şöyle cevaplanmıştır. ÜMT1 katılımcısına göre:

Müzik Terapiye Giriş (3 kredi saat)

Çocuklar ve Ergenler İçin Müzik Terapi (3 kredi saat)

Yetişkinler ve Geriatri için Müzik Terapi (3 kredi saat)

Müzik Psikolojisi (3 kredi saat)

Müzik Terapi Uygulaması I (3 kredi saat)

Müzik Terapi Uygulaması II (3 kredi saat)

Müzik Terapi Yöntemleri (3 kredi saat)

Bitirme Projesi (Staj) (3 kredi saat)

Müzik terapi müfredatındaki diğer zorunlu dersler:

İnsan Anatomisi ve Fizyolojisi (3 kredi saat)

Klinik psikolojiye giriş (3 kredi saat)

Üstün zekalılar ve özel öğrenenler için danışmanlığa giriş (3 kredi saat)

Bu katılımcının bahsettiği Ulusal Müzik Konservatuvarı web sayfası incelendiğinde lisans programına ait ders bilgileri bulunmamakla birlikte ders veren kişilerin isimleri ve kadro bilgileri de bulunmamaktadır. Bu sebeple söylenen dersler teyit edilememiştir.

ÜMT2 (Dr. Jack Sarkis Center) katılımcısına göre:

“Müzik Terapi Yaklaşımları, Tedavi Planlaması, Müzik Terapide Araştırma, Terapötik Araç Olarak Müzik, Müzik Terapi Mesleği vb.” şeklinde cevaplamıştır. Bu kurumun web sayfası olmaması nedeniyle ders bilgilerine ulaşamamaktadır. Kurumdaki ilgili kişilere kurumun sosyal medya hesabı üzerinden ulaşılmıştır.

ÜMT3 katılımcısı soruyu cevapsız bırakmıştır.

ÜMT4 katılımcısı “Müzik Teorisi, Majör ve Minör Çalgılar, Müzik Terapiye Giriş, Müzik Psikolojisi, Anatomi ve Fizyoloji, Üstün zekalı ve engelli çocuklar için danışmanlık, Çocuklar ve ergenler için Müzik Terapi, Müzik Terapi Eğitimi, Müzik Analizi, Armoni, İnsan hakları.” şeklinde cevaplamıştır. ÜMT6 katılımcısı şu cevabı vermiştir: “Ürdün Üniversitesi'nde müzik terapi alanında bir diploma programı bulunmaktadır.”

ÜMT5 katılımcısı ise bu soruya her dönemin derslerini ve kredi bilgilerini gösteren görseller göndererek cevaplamıştır. Bu dersler Tablo 6.19'dadır.

Ders	Kredi
Bahar Dönemi 2017- 2018	
Kulak Eğitimi I	2
Müzik Teorisi I	2
Ana Enstrüman – Bireysel Ders I	2
Arap Topluluğu I	1
Arap Müziği Teorisi ve Okuması	2
Estetiğe Giriş	3
Arap Müziği Tarihi	3
Müzik Terapiye Giriş	3
Güz Dönemi 2017-2018	
Kulak Eğitimi II	2
Müzik Teorisi II	2
Ana Enstrüman – Bireysel Ders II	2
Müzik Topluluğu II	1
İkincil Enstrüman I	1
Tiyatroya Giriş	3
Klasik ve Romantik Müzik Tarihi	3
İslam Sanatı Tarihi	3
Analize Giriş	2
Yaz Dönemi 2017-2018	
İnsan Anatomisi	3
Klinik Psikolojiye Giriş	3
Yaratıcı ve Yavaş Öğrenme Danışmanlığına Giriş	3
Bahar Dönemi 2018-2019	
Armoni I	2
Ana Enstrüman – Bireysel Ders III	2

Müzik Topluluğu III	1
İkincil Enstrüman II	1
Yetişkinler ve Yaşlılar İçin Müzik Terapi	3
Barok Dönemden Avrupa Müzik Tarihi	3
Müzik Terapi Kliniği I	3
Müzik Psikolojisi	3

Ders	Kredi
Güz Dönemi 2018-2019	
Nota Okumaya Giriş	2
Ana Enstrüman – Bireysel Ders IV	2
Müzik Topluluğu IV	1
Armoni II	2
Çocuklar ve Ergenler İçin Müzik Terapi	3
Arapça Dil I	3
Müzik Terapi Kliniği II	3
Müzik Terapide Yöntemler	3
Yaz Dönemi 2018-2019	
İleri Analiz	2
Ana Enstrüman – Bireysel Ders V	2
Müzik Topluluğu V	1
Arap Müziği Analizi	2
Müzik Enstrümanlarında Araştırma I	2

Ders	Kredi
Bahar Dönemi 2019-2020	
Milli Eğitim	3
Ana Enstrüman – Bireysel Ders VI	2
Arap Topluluğu VI	1
Mezuniyet Projesi	3
İngilizce Dil I	3
Kütüphanecilik Bilimine Giriş	3
Müzik Enstrümanlarında Araştırma II	2
Güz Dönemi 2019-2020	
İngilizce Dil II	3
Ana Enstrüman – Bireysel Ders VII	2
Arap Topluluğu VII	1
Bilgisayar Bilimi	3
Psikolojiye Giriş	3
İkincil Enstrüman III	2
Modern ve Çağdaş Müzik Tarihi	3

Tablo 6.19. Ürdün Yamouk Üniversitesi'nin Ulusal Müzik Konservatuvarı ile işbirliğinde verilen lisans ders listesi

Tablo 6.19 cevapları incelendiğinde ÜMT5 katılımcısının ayrıntılı cevabından ders içeriğinin yeterli ve zengin olduğu görülmektedir. Yine de web sayfasından dersleri karşılaştırmak istendiğinde böyle bir bilgiye web sayfasında rastlanmamaktadır.

6.2.13. Müzik Terapi Öğretim Programının Bologna Sürecine Uygunluğu

Ürdün'deki müzik terapi öğretim programının Bologna sürecine uygun olup olmaması durumu Tablo 6.20'da verilmiştir.

Müzik Terapi Öğretim Programının Bologna Sürecine Uygunluğu	
Var	Yok
f	f
1	5

Tablo 6.20. Müzik terapi öğretim programının Bologna sürecine uygunluğu

Tablo 6.20 incelendiğinde Ürdün'deki katılımcıların beşi Ürdün'de müzik terapi öğretim programının Bologna sürecine uygun olmadığını belirtmiştir. Yalnızca ÜMT5 “Evet” diyerek cevaplamıştır. Bu bilgileri teyit etmek için web sayfası incelenmiş ancak herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

6.2.14. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Toplam Kredisi

Ürdün'de müzik terapi eğitim programlarının toplam kredisi incelendiğinde ÜMT1 katılımcısı: “132 kredi saat (4 yıl)” olarak belirtmiştir. ÜMT2 ve ÜMT3 katılımcıları ise: “Yok” olarak belirtmiştir. ÜMT4 ve ÜMT5 katılımcıları ise “Lisans: 132 saat” şeklinde cevaplamışlardır. ÜMT6 katılımcısı “Daha yüksek bir diploma için gerekliliklerin 32 kredi saat olduğunu düşünüyorum.” şeklinde kendi düşüncesini ifade etmiştir. ÜMT2 katılımcısının “yok” şeklinde cevaplamasının sebebi çalıştığı kurumda lisans düzeyinin olmaması ve mesleki diploma programının olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Sözü geçen iki kurumun sayfalarında bu bilgiler bulunmamaktadır (Ulusal Müzik Konservatuvarı ve Dr. Jack Sarkis Center).

6.2.15. Müzik Terapi Diploması, Akreditasyon ve Yurt Dışından Müzik Terapistlerin Ürdün'de Çalışma Durumu

Ürdün'de müzik terapi eğitimi veren enstitülerin akreditasyonu ve mezun olan öğrencilerin diplomalarının diğer ülkelerde geçerliliğini katılımcılar şu şekilde cevaplamışlardır. ÜMT1 katılımcısının verdiği cevap: “Ülkeye bağlı olarak değişir. Ancak, Avrupa ülkelerinin çoğunda bu durumun geçerli olmadığını düşünüyorum, çünkü genellikle 800-1200 saatlik bir eğitim gerekmektedir ve henüz bu sayıya yaklaşmış değiliz. Aynı zamanda, sertifikanın iyi durumda olması durumunda, bu ülkede kurulan bir kurula bağlı olarak sınavı geçmek zorunludur.” şeklinde

cevaplamıştır. ÜMT2 katılımcısının verdiği cevap ise: “Şu ana kadar Ürdün’de akreditasyon bulunmamaktadır. Ancak mezun olan öğrencilerin sertifikaları birçok başka ülkede geçerlidir.” şeklinde cevaplamıştır. ÜMT3 katılımcısı ise “Usta olmadan olmaz” diyerek cevaplamıştır. ÜMT6 katılımcısı “Evet, 500 uluslararası üniversite arasından dünya çapında tanınan bir üniversiteden” şeklinde cevaplayarak Ürdün’deki müzik terapi eğitimi veren üniversitenin dünya sıralamasını vurgulamış ve mezun olan kişinin yurtdışında çalışabileceğini belirtmiştir. ÜMT4 ve ÜMT5 bu soruyu cevaplamamışlardır.

Verilen cevaplar incelendiğinde Ürdün’de akreditasyonun olmadığına ve alınan diploma veya sertifikaların diğer ülkelerde geçerliliği için aranan şartlara ulaşamadığı anlaşılmaktadır. ÜMT2 katılımcısı çalıştığı Dr Jack Sarkis Center çıkışlı öğrencilerin sertifikalarının birçok ülkede geçerli olduğunu belirtmiştir. Özel kurum olmasından dolayı buradan mezun olanların başka ülkede sertifikalarının geçerli olduğunu belirtmesi başka ülkeden kastının hangi ülkeler olduğu ve geçerlilikten kastının ne olduğu bilinmemektedir. Web sayfası olmadığı için detaylı bilgilere ulaşamamıştır.

Ürdün’de yurtdışında eğitim almış terapistlerin çalışma durumunu katılımcılar şu şekilde cevaplamışlardır. ÜMT1: “Yasal olarak net değil (çünkü akreditasyon sistemi bulunmadığından meslek olarak tanınmıyor)” diyerek cevaplarırken ÜMT2: “Evet (çalışma izni olunca)” şeklinde cevaplamıştır. ÜMT3: “Şu ana kadar Ürdün’de hiçbir düzenleme yok” şeklinde cevaplamıştır. ÜMT6 katılımcısı ÜMT3’e benzer olarak “Şimdilik öyle olduğunu düşünmüyorum” şeklinde cevaplamıştır. ÜMT4 ve ÜMT5 ise: “Evet” olarak cevap vermişlerdir. Verilen cevaplara bakıldığında, genel olarak yurtdışında eğitim almış olan müzik terapistlerin Ürdün’de yasal olarak çalışma izinlerinin olmadığı anlaşılmaktadır.

6.2.16. Müzik Terapi Eğitiminde Staj Zorunluluğu

Ürdün’deki müzik terapi eğitiminde staj zorunluluğunun olup olmaması durumu Tablo 6.21’te verilmiştir.

Staj Zorunluluğu	
Var	Yok
f	f
5	1

Tablo 6.21. Müzik Terapi Eğitiminde Staj Zorunluluğu

Tablo 6.21 incelendiğinde katılımcıların dördü Ürdün’de müzik terapi eğitiminde staj zorunluluğu olduğunu belirtmiştir. ÜMT1: “Evet (240 saat süpervizyona eşdeğer 2 uygulama dersi ve 1 bitirme projesi zorunlu)”, ÜMT2: “Evet (öğretim elemanı gözetiminde 80 saat, 50 saati sahada gözlem, 30 saati uygulamalı araştırma çalışması)” diyerek cevaplamıştır. ÜMT3 “Hayır” diyerek cevaplamıştır. ÜMT4 katılımcısı “Evet, ancak COVID-19’dan sonra saat sayısı değişti” olarak cevaplamıştır. ÜMT5: “Evet 16 saat” olarak cevaplamıştır. ÜMT6 katılımcısı ise: “Evet, programın bir akademik yıl boyunca 27 kredilik zorunlu eğitimi vardır. Üniversitede birkaç ay önce açılan özel bir eğitim merkezi var.” şeklinde cevaplamıştır. Sonuçlara bakıldığında beş katılımcıdan sadece biri staj zorunluluğunun olmadığını ifade etmiştir. Cevaplara göre staj zorunluluğu olduğu ancak stajın içeriğinin net olmadığı anlaşılmaktadır. Web sayfasında da bu konuya dair bilgiler bulunmamaktadır.

6.2.17. Müzik Terapi Eğitiminde Yararlanılan Yazılı Kaynaklar

Ürdün’de müzik terapi eğitimi sırasında yararlanılan kaynaklar katılımcılar tarafından şu şekilde belirtilmiştir. ÜMT1: “Ne varsa mevcut! Ulusal müzik konservatuvarının herhangi bir dergi veya kaynak aboneliği yoktur. Kaynakları bulmak öğretmene kalmıştır. Çalışmalarım sırasında edindiğim ve bunları kullandığım bir kitap koleksiyonum ve ayrıca karşılaştığım herhangi bir çevrimiçi kaynak var.” diyerek cevaplamıştır.

ÜMT2 katılımcısı:

Kaynakların bir kısmı; 1. The Oxford Handbook of Music psychology. Edited by Hallam, A., Ian Cross, I., and Thaut, T.

2. Music therapy in the treatment and management of mental disorders. Irish Journal of Psychological Medicine

3. Advanced and Specialized Clinical Training. Garabedian, J. Dr Jack Sarkis center.

4. Manual of Music Therapy Interventions. Oral Roberts University Music Therapy Clinic

5. Music therapy. Authors: Rachel Darnley-Smith Helen M Patey

6. The Physics of Music and Color. Authors Leon Gunther

7. Therapeutic Effects of Music. Report of Health Care

8. The effect of music on mental and physical performance. Habibzadeh, H. Department of Sport Science, University of Guilan

9. *Music therapy hand Book. Garabedian, J. National louis university.*
10. *Music Therapy in the Special Education Setting. John Pellitteri, University of New York*
11. *Music Therapy and Other Music-Based Interventions. In Pediatric Health Care. Stegemann, T., Geretsegger, M., Quoc, E., Riedl, H., and Smetana, M.*
12. *Therapeutic music intervention techniques for patients. with parkinson's disease. Kralova, E. & Poliakova, N.*
13. *Music, Feelings, and the Human Brain. Habibi, A & Damasio, A. University of Southern California*

Olarak cevaplamıştır.

ÜMT3 katılımcısı: “Bilmiyorum sadece Ürdün dışında (Katar'da) müzik terapi üzerine kurslar ve workshoplar veriyorum.” şeklinde cevaplamıştır.

ÜMT4 katılımcısı: “Klinik Psikolojiye Giriş, Geoffrey P. Kramer

Müzik Terapiye Giriş, Anatomi ve Fizyoloji J. Gordon Betts, Klinik Psikoloji Andrew M. Pomerantz, Sağlık Hizmetleri için Tıbbi Terminoloji Dili, Nina Thierer, DSM-5, ABRSM Müzik Teorisi Rehberi” şeklinde cevaplamıştır.

ÜMT6 katılımcısı ise: “Kullanılan kaynaklar hakkında hiçbir fikrim yok” şeklinde ifade etmiştir. Son olarak ÜMT5 katılımcısı ise soruyu cevaplamamıştır.

Sonuçlara bakıldığında ÜMT1 katılımcısının üniversite bünyesindeki müzik terapi eğitiminde spesifik kaynak isimleri paylaşılmadığından kaynak yetersizliği olabileceği düşünülmektedir. ÜMT2 katılımcısının çalıştığı Dr. Jack Sarkis Center kurumundaki eğitimde ise kaynakçaların bilgileri detaylı bir şekilde iletilmiştir. Bunun nedeni Dr. Jack Sarkis'in ABD'de doktora yapmış olması olabilir. ÜMT3 ise kaynaklar konusunda bilgisinin olmadığını belirtmiştir. ÜMT4 katılımcısı da sadece yedi kaynak paylaşmıştır. Web sayfalarında kaynak bilgilerine dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

6.2.18. Kurumların Fiziki Koşulları

Ürdün'de müzik terapi eğitim kurumlarındaki fiziki koşulların müzik terapi eğitimi için yeterliliği sorulduğunda ÜMT1 katılımcısının verdiği cevap şu şekildedir: “Ulusal müzik konservatuarı içerisinde, güvenli ve donanımlı bir ortamda bulunuyoruz. Daha fazla müzik terapi kitabı ekleyebilir ve bazı yeni enstrümanlar için bütçe ayırabiliriz.” ÜMT2: “Sınıflarımızın ve çalışma alanlarımızın fiziksel ortamı

geniştir, erişilebilirdir, oldukça aydınlıktır, sağlıklı bir ortamdır, dikkati dağıtmaz, enstrümanlarla iyi bir şekilde donatılmıştır. Elektronik ve gerçek kütüphane, öğretim ve yardımcı teknolojiler bulunmaktadır. Ücretsiz Wifi, sessiz oda.” şeklinde cevaplamıştır. ÜMT3 katılımcısı: “Evet, yeterli” şeklinde cevaplamıştır. ÜMT4 katılımcısı “Evet” olarak cevaplamıştır. ÜMT5 katılımcısı: “Tam olarak değil” şeklinde cevaplamıştır. Son olarak ÜMT6 katılımcısı ise: “Bildiğim kadarıyla bu alanda uzmanımız yok. Müzik ve en son müzik öğretim müfredatının yanı sıra psikoloji alanında uzmanlaşmış bir öğretim üyemiz var.” şeklinde cevaplamıştır. Verilen cevaplar incelendiğinde müzik terapi eğitimi yapılan fakültenin şimdilik yeterli olduğunu ancak bazı eklemelerin yapılabileceği sonucu çıkarılabilir ve özel merkezin ise yeterli fiziki koşullara sahip olduğu anlaşılmaktadır.

6.2.19. Diğer Konular

Müzik terapi eğitimi konusunda katılımcıların cevapladığı son soru olarak eklemek istedikleri maddeye ilişkin maddeye katılımcıların verdikleri cevaplar şu şekildedir. ÜMT1: “Programımızı finanse etmekte zorlanıyoruz, elbette pandemi ve Ürdün'deki ekonomi hiç yardımcı olmuyor. Son teknoloji müzik terapi programı sunabileceğimiz bir yere ulaşabileceğimizi umuyoruz, ancak bu yavaş geliyor.” ÜMT2: “Üzgünüm. Müzik terapi hakkında söylenecek çok şeyim var; düşüncelerimi ve yorumlarımı ifade edebilmem için haftalara ihtiyacım var. Belki bir gün bunun hakkında konuşmak için bağlantımız olur.” ÜMT3 bu soruyu cevapsız bırakmıştır. ÜMT4 katılımcısı: “Müzik Terapi henüz Ürdün'de herkes tarafından bilinmiyor veya kabul edilmiyor ama umarım müziğin gücü ve bireylere müzik yoluyla nasıl yardımcı olabileceğimiz konusunda farkındalık yaratmaya devam edeceğiz.” cevabını vermiştir. ÜMT6 katılımcısı “Bu uzmanlık yakın zamanda tanıtıldı ve Yarmouk Üniversitesi'nin yanı sıra Yarmouk Üniversitesi ile iş birliği içinde bir lisans derecesi veren Yüksek Ulusal Müzik Enstitüsü'nü açmak için çalışıyor. Bu konuyla ilgilenen öğretim üyeleri var ve bu konuda yazıları var.” şeklinde ifade etmiştir. ÜMT5 ise soruyu cevapsız bırakmıştır. Verilen cevaplar incelendiğinde müzik terapi eğitimi konusunda yetersizlikler olduğu ve ekonomik koşulların gelişmeyi engellediği anlaşılmaktadır.

6.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tunus'ta müzik terapi bölümünün bulunduğu üniversite olan Sousse Üniversitesi – Sousse Yüksek Müzik Enstitüsü hakkında genel bilgiler şöyledir.

Sousse Yüksek Müzik Enstitüsü, 2001 yılında Tunus'ta kurulan ve Tunus'un önde gelen müzik okullarından biri olarak tanımlanmaktadır. Enstitü, Yüksek Öğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığına bağlıdır. Eğitim programları arasında müzik terapi, müzikoloji, müzik öğretimi, bestecilik ve müzik icrası gibi çeşitli müzik konularını kapsayan lisans ve yüksek lisans programları bulunmaktadır. Sousse Üniversitesi'ne bağlı olan ve Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırma Bakanlığı'na bağlı olan 17 yükseköğretim kurumundan biridir. Ders saatleri haftada yaklaşık 35 saat olup, eğitim dili Fransızca ve Arapça'dır. Öğrenciler ayrıca üniversitenin başka bölümlerinde de ders alabilirler ve kendi müziklerini yaratmak için dünya çapında müzikal anlayışları birleştirebilirler. Enstitünün öğrenci nüfusu, Tunus'un birçok farklı bölgelerinden gelen öğrencilerden oluşmaktadır ve okulun hedefi, öğrencilerine, bölgesinde ve tüm dünyada tanınan müzikal öğretim ve performans sanatçıları olarak hizmet etme arzusudur.

Araştırmanın ikinci alt probleminde “Tunus’taki müzik terapi eğitimi nasıldır?” sorusunun cevabı aranmıştır. Katılımcılar ile yapılan görüş formu doğrultusunda görüş sorularına verilen cevaplar tek tek analiz edilmiştir. Tunus’ta 15 kişiye görüş formu gönderilmiş ancak yedi kişiden cevap alınmıştır

6.3.1. Üniversitenizde Müzik Terapi Eğitimi Düzeyleri

Üniversitenizde müzik terapi eğitimi kaç yılında ve hangi seviyede başlamıştır?

Tunus’ta müzik terapi eğitiminin verildiği kurumda halihazırda verilen eğitim düzeylerine ilişkin bilgiler Tablo 6.22’de verilmiştir.

Eğitim Düzeyleri					
Lisans		Yüksek Lisans		Doktora	
Var	Yok	Var	Yok	Var	Yok
0	0	7	0	0	1

Tablo 6.22. Tunus’ta Müzik Terapi Eğitim Düzeyleri

Tablo 6.22 incelendiğinde hiçbir katılımcı lisans düzeyinde eğitimin olup olmamasına ilişkin bir yanıt vermemiştir. Yanıt vermemelerinin nedeni Tunus’ta lisans düzeyinde müzik terapi eğitiminin olmaması olabilir. Ancak TMT5 lisans düzeyi ile ilgili olarak şunu ifade etmiştir: “Lisans için bölüm önemli değil.” Bu ifade göz önüne alındığında lisans düzeyinde hangi bölümden mezun olunduğuna bakılmaksızın yüksek lisans yapılabileceği anlaşılmaktadır. Diğer yandan TMT5

yüksek lisans için tıp veya müzik alanında lisans veya yüksek lisans düzeyine sahip olması gerektiğini de belirtmiştir. Bu doğrultuda yüksek lisansa öğrenci kabulünde mezuniyet alanının tıp ve müzik alanlarıyla sınırlı olduğu söylenebilir. Yüksek lisans programının durumu incelendiğinde, Tunus'ta yüksek lisans programı olduğuna dair tüm katılımcılar görüş birliği içerisinde ve yüksek lisans programının olduğunu belirtmişlerdir. Ancak katılımcılardan hiçbiri yüksek lisans programının başlangıç yılına ilişkin bilgi vermemiştir. Örneğin TMT4 “Müzik terapi yüksek lisansı” diye ifade etmiştir. TMT7 ise “Yüksek Lisans” diye yanıtlamıştır. Doktora programı incelendiğinde ise bir katılımcının doktora programının olmadığına dair bilgi verdiği görülmüştür ve TMT5 bunu “Tunus'ta müzik terapi doktora programı henüz yok.” şeklinde ifade etmiştir. Diğer katılımcıların yanıt vermemelerinin nedeni Tunus'ta doktora düzeyinde müzik terapi eğitiminin olmaması olabilir.

6.3.2. Üniversite Düzeyinden Önce Tunus'ta Müzik Terapi Eğitimi Veren Kurumlar

Tunus'taki katılımcıların üniversite düzeyinde müzik terapi eğitimi başlamadan önce Tunus'ta müzik terapi eğitiminin var olup olmaması durumu Tablo 6.23'te verilmiştir.

Müzik Terapi Eğitimi Verilme Durumu	
Var	Yok
f	f
2	5

Tablo 6.23. Üniversite Düzeyinde Müzik Terapi Eğitimleri Başlamadan Önce Müzik Terapi Eğitimi Verilme Durumu

Tablo 6.23 incelendiğinde Tunus'taki katılımcılardan ikisi kurumlarında müzik terapi eğitimi verilmesine başlamadan önce de eğitim olduğunu belirtmiştir ve her iki katılımcı da (TMT3 ve TMT6) Tunus Yüksek Müzik Enstitüsü'nü işaret etmiştir. Diğer beş katılımcı ise müzik terapi eğitiminin daha önce Tunus'ta olmadığını belirtmişlerdir. Web sayfası incelendiğinde bu konuda herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

6.3.3. Tunus'ta Müzik Terapi Eğitimi Veren Kurumlar

Tunus'ta günümüzde müzik terapi eğitimi veren kurumların durumuna ilişkin frekans Tablo 6.24'te verilmiştir.

Kurumlar	f	Katılımcılar
Yüksek Uzmanlık Eğitimi Enstitüsü	1	TMT6
Sousse Üniversitesi	4	TMT2, TMT3, TMT6, TMT7
Sfax Üniversitesi	1	TMT2
Monastir Tıp Fakültesi	2	TMT2, TMT6
Kurum yok	2	TMT1, TMT4

Tablo 6.24. Tunus'ta müzik terapi eğitimi veren kurumlar

Tablo 6.24 incelendiğinde Sousse Üniversitesi'nde müzik terapi eğitimi verildiğini belirten dört katılımcının olduğu, Sfax Üniversitesi'nde müzik terapi eğitimi verildiğini belirten bir katılımcı olduğu ve Monastir Tıp Fakültesi'nde müzik terapi eğitimi verildiğini belirten iki katılımcı olduğu görülmektedir. Diğer yandan yedi katılımcının ikisi eğitim olmadığını belirtmiştir. Bunlar dışında TMT5 hangi kurumda müzik terapi eğitimi verildiğine dair bilgi vermemiş ve şunu ifade etmiştir: “Arap dünyasının ilk müzik terapi bölümü Tunus'ta başlamış.” TMT5'in ifadesine göre Arap dünyasında müzik terapi Tunus 'da başlamıştır. Ancak hangi kurumda eğitim verildiğini belirtmemiştir. Sousse Üniversitesi⁹nde eğitim verildiğine ilişkin bilgi veren katılımcılardan TMT3 “Tunus'ta 1 kurum: Sousse Tıp Fakültesi” şeklinde ifade etmiştir. Monastir Tıp Fakültesi'nde müzik terapi eğitimi verildiğini belirten TMT6 katılımcısı şu şekilde ifade etmiştir: “3 kurum: Bir modül olarak Yüksek Uzmanlık Eğitimi Enstitüsü / Sousse Tıp Fakültesi ve Sousse Yüksek Müzik Enstitüsü mesleki uzmanlık (yüksek lisans) olarak / Bir ustalık sınıfı olarak Monastir Tıp Fakültesi” olarak belirtmiştir. Ancak Monastir Tıp Fakültesi'nin web sayfasında müzik terapi eğitimine dair herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır¹⁰. Sfax Üniversitesi'nde eğitim verildiğine ilişkin bilgi veren tek katılımcı TMT2 “3 tane: Sousse, Sfax ve Monastir” şeklinde ifade etmiştir. Sfax Üniversitesi'nin web sayfasında da müzik terapi eğitimine dair herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır. Ancak TMT6 Sfax Üniversitesindeki programın Ürdün ile ortak bir ERASMUS projesi olduğunu belirtmiştir. Hem Monastir hem de Sfax Üniversitesi'nin sayfalarında müzik terapi eğitimine dair bilgilerin bulunmaması ve katılımcıların az bir kısmının bu kurum isimlerini söylemesi nedeniyle bu üniversitelerde müzik terapi eğitiminin halihazırda olmadığı düşünülebilir. Buna karşın Sfax üniversitesinin web sayfasında programın

⁹ <https://uso.rnu.tn/>

¹⁰ <http://www.um.rnu.tn/en/>

olmama nedeni ERASMUS projesi kapsamında açılan bir program olmasından kaynaklanıyor olabilir. Son olarak Yüksek Uzmanlık Eğitimi Enstitüsü’nden yalnızca bir katılımcının bahsettiği görülmektedir ve bu katılımcı bu kurumda aktif görev yapmaktadır. Bu nedenle diğer katılımcıların Yüksek Uzmanlık Eğitimi Enstitüsü’nden haberdar olmadığı düşünülebilir.

6.3.4. Müzik Terapi Öğrencilerinde Aranılan Ön Gereksinim ve Yetkinlikler

Tunus’ta müzik terapi eğitimi veren kurumlara öğrenci alımında aranan ön koşullar, nitelikler ve yetkinlikler incelendiğinde altı katılımcının soruyu yanıtladığı görülmüştür. Örneğin TMT1 “Psikoloji, psikiyatri ve müzik doğaçlama” şeklinde ifade ederken, TMT2 “psikiyatri, psikoloji, müzikoloji, etnomüzikoloji, müzik aleti çalma, deontoloji...” şeklinde ifade etmiştir. TMT4’ün ise “Yüksek lisans programına kabul edilmek için ya müzikolog ya da tıp alanında yönetici olmanız gerekir.” şeklinde ifade ettiği görülmüştür. Sonuç olarak yüksek lisans programına kabul edilecek öğrencilerin psikoloji/psikiyatri, müzik alanları veya sağlık alanlarından herhangi birini tamamlamış olmalarının gerektiği ifade edilmiştir.

6.3.5. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Süresi

Tunus’ta müzik terapi eğitiminin verildiği kurumlarda eğitim programlarının sürelerine ilişkin bilgiler Tablo 6.25’te verilmiştir.

Müzik Terapi Eğitim Programı	Süre	f
Yüksek Lisans Düzeyi	1,5 veya 2 yıl	1
	2 yıl	5
	3 yıl	1

Tablo 6.25. Tunus’ta müzik terapi eğitim programlarının süresi

Tablo 6.25 incelendiğinde TMT3 ve TMT5 dışında kalan katılımcıların hepsi (f=5) yüksek lisans süresinin iki yıl olduğunu net bir şekilde belirtmişlerdir. Örneğin TMT1 “Yüksek lisans derecesi 2 yıldır” şeklinde ifade ederken, TMT6 ise “Rapor-tez sunumu ile 2 yıl” şeklinde ifade etmiştir. Bu katılımcılardan farklı olarak TMT3 yüksek lisans derecesinin üç yıl olduğunu belirtmiş ve şu şekilde ifade etmiştir: “3 yıl: yüksek lisans 1 + yüksek lisans 2 + 6 aylık staj”. TMT5 ise diğer katılımcılardan farklı olarak yüksek lisans eğitiminin bir buçuk veya iki yıl sürdüğünü şu şekilde belirtmiştir. “Yüksek lisans programımız mesleki bir program olup bir buçuk veya iki yılda tamamlanır. Eğitim, psikoloji eğitimi ve temel müzik eğitimini içerir. Ayrıca bir tıp

servisinde staj yapmayı gerektirmekte ve bir bitirme projesi ile tamamlanmaktadır. Proje müzik terapide birkaç hastaya destek olmak zorundadır.” Sonuç olarak yüksek lisans eğitiminin 2 yıl sürdüğü söylenebilir.

6.3.6. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Öğrenci Kontenjanları

Tunus’ta müzik terapi eğitiminin verildiği kurumlarda eğitim programlarının öğrenci kapasitesine ilişkin bilgiler Tablo 6.26’te verilmiştir.

Katılımcı	Öğrenci Kontenjanı
TMT1	24 öğrenci / 2 yıl
TMT3	20 öğrenci
TMT4	18 öğrenci
TMT6	30- 40 öğrenci
TMT7	25 öğrenci

Tablo 6.26. Tunus’ta müzik terapi yüksek lisans eğitim programlarının öğrenci kontenjanı

Tablo 6.26 incelendiğinde yedi katılımcıdan beş katılımcı soruyu yanıtlamıştır. TMT1’in yanıtı diğerlerinden farklı olarak 2 yılda bir alınan öğrenci sayısını belirtmiştir. Diğer katılımcılar da yıl bazında yüksek lisans derecesi kontenjanına ilişkin 18 ile 40 arasında değişen öğrenci sayılarını ifade etmişlerdir. Örneğin, TMT3 “20 öğrenci / yıl” şeklinde ifade ederken, TMT5 “30 ve 40 öğrenci arasında” şeklinde belirtmiştir. TMT4’ün yanıtı “Biz ilk mezuniyet grubuyuz: 18 öğrenci” şeklindedir. Katılımcılardan ikisi (TMT2 ve TMT5) ise bu soruya yanıt vermemişlerdir.

TMT7’nin görüş sorularına eklediği belgede (Tablo: 6.32) Sousse Tıp Fakültesi kontenjanının ve Sousse Yüksek Müzik Enstitüsü’nün iş birliğindeki yüksek lisans programının 25 öğrenci olduğu görülmektedir.

6.3.7. Müzik Terapi Eğitiminde Branşlaşma

Tunus’ta müzik terapi eğitiminde alanda branşlaşmanın olup olmaması durumu Tablo 6.27’te verilmiştir.

Alanda branşlaşmaya yönelik dersler	
Var	Yok
f	f
2	4

Tablo 6.27. Alanda branşlaşmaya yönelik ders verilip verilmeme durumu

Tablo 6.27 incelendiğinde Tunus'taki yedi katılımcıdan ikisi alanda branşlaşma eğitimi verildiğini belirtmiştir. Örneğin TMT2: “Yüksek lisans programımızda, tüm bu alanlarda branşlaşmış birçok müzik terapist ile derslerimiz var, her uzman müzik terapist kendi deneyimlerinden ve tekniklerinden bahsediyor ve ardından öğrenci icra etmek istediği uzmanlığı seçebiliyor” şeklinde ifade etmiştir. Dört katılımcı ise kurumlarında alanda branşlaşma eğitiminin verilmediğini ifade etmiştir. Örneğin TMT5 “Müzik terapiden bağımsız tıp fakültesi bünyesinde branşlaşma alanları vardır” şeklinde ifade ederken, TMT1 ve TMT6 “Yok” şeklinde belirtmiştir. Son olarak bir katılımcı ise branşlaşma durumunun olup olmadığına yönelik bilgi vermemiştir. Katılımcıların çoğunun ifadesine dayalı olarak müzik terapide branşlaşmaya dönük eğitimler olmadığı söylenebilir.

6.3.8. Müzik Terapi Eğitiminin Bulunduğu Fakülte/Enstitü

Tunus'ta müzik terapi eğitiminin hangi fakülte/enstitü altında olduğu Tablo 6.28'te verilmiştir.

Müzik Terapi Eğitiminin Bulunduğu Fakülte/Enstitü		
Sousse Tıp Fakültesi ve Yüksek Müzik Enstitüsü	Paris Descartes Üniversitesi	Yüksek Uzmanlık Eğitimi Enstitüsü
6	1	1

Tablo 6.28. Tunus'ta müzik terapi eğitiminin verildiği fakülte/enstitü

Tablo 6.28 incelendiğinde müzik terapi eğitimlerinin verildiği birimlerin Sousse Tıp Fakültesi, Sousse Yüksek Müzik Enstitüsü, Yüksek Uzmanlık Eğitimi Enstitüsü [Higher Institute of Specialized Education (Tunis)] ve Paris Descartes Üniversitesi olduğu görülmüştür. Sousse Tıp Fakültesi ve Sousse Yüksek Müzik Enstitüsü'nün birlikte ele alınmasının nedeni bu kurumların ortak yüksek lisans programı açmış olmasıdır. Örneğin TMT2 “Sousse Tıp Üniversitesi'nde ve Sousse Müzik Okulunda” şeklinde ifade ederken, TMT7 “Ortak program: Sousse Tıp Fakültesi ve Sousse Yüksek Müzik Enstitüsü” olarak ifade etmiştir. TMT3 ise “Paris Descartes Üniversitesi” şeklinde yanıtlamıştır. Ancak TMT3'ün diğer sorulara yanıtları incelendiğinde Sousse Tıp Fakültesi'nden ve Yüksek Müzik Enstitüsü'nden bahsettiği görülmektedir. Bu doğrultuda TMT3'ün kendi mezun olduğu üniversiteden bahsettiği söylenebilir. Ayrıca TMT3'ün belirttiği bu üniversite Fransa'da bulunmaktadır. Sonuç olarak tüm katılımcılar Sousse Tıp Fakültesi ve Sousse Yüksek

Müzik Enstitüsü'nün varlığı hakkında ortak bir fikir beyan etmiştir. Diğer yandan Yüksek Uzmanlık Eğitimi Enstitüsü'nden bahseden 1 katılımcı bulunmaktadır ve şu şekilde ifade etmiştir: “Tıp Fakültesi ve Yüksek Müzik Enstitüsü ve Yüksek Uzmanlık Eğitimi Enstitüsü”. Sonuç olarak iki kurumun birbirini tamamlayan alanlar ile müzik terapi yüksek lisans eğitimini düzenlemiş oldukları tespit edilmiştir.

6.3.9. Müzik Terapistlerin Görev Yaptığı Kurumlar

Tunus'ta müzik terapistlerin görev yaptığı kurumlar bilgisi katılımcıların cevaplarına göre incelenmiştir. Hastaneler, özel hastaneler, pediatri ve psikiyatri bölümleri, yenidoğan üniteleri, huzurevi, özel eğitim okulu ve evleri, dernekler, tıp merkezleri, özel merkezler, otizm gibi güçlükleri olan çocuklara yönelik merkezler, yaşlılık ve Alzheimer merkezleri gibi örnekler katılımcılar tarafından verilmiştir. Cevaplar arasında diğerlerinden farklı olarak TMT2;

Ülkemizde müzik terapi çok gelişmiş değil ve yeni bir uygulama olarak kabul ediliyor. Ancak, Fransa'da eğitim alan birkaç müzik terapistimiz bulunuyor. Sınıfımız, bu yeni doğan yüksek lisans programının ilk öğrenci grubudur. Pediatrik ve psikiyatrik bölümler en fazla müzik terapisti yetiştirecek olan alanlardır.

şeklinde ifade etmiştir. Bu yanıtı dayalı olarak Tunus'ta alanda uzmanlaşmanın başladığı söylenebilir. Bir başka yanıt ise TMT7 tarafından “Sousse bölgesindeki en büyük iki üniversite hastanesinde, Hospital Sahloul ve Hospital Hachad”olarak verilmiştir. Bu yanıt doğrultusunda Tunus'ta müzik terapinin hastanelerde yer aldığı söylenebilir.

6.3.10. Zorunlu Olarak Müzik Terapist İstihdam Eden Kurumlar

Tunus'ta müzik terapist bulundurması zorunlu kurumların olup olmaması durumu Tablo 6.29'de verilmiştir.

Kurumlar	
Var	Yok
f	f
1	6

Tablo 6.29. Tunus'ta zorunlu olarak müzik terapist istihdam eden kurumlar

Tablo 6.29 incelendiğinde Tunus'taki katılımcıların altısı Tunus'ta zorunlu olarak müzik terapist istihdam eden kurumların olmadığını belirtmiştir. Bunu genel olarak “Yok” şeklinde ifade etmişlerdir. Ancak katılımcı olan TMT4 “özel merkezler” diyerek özel merkezlerde müzik terapistlerin bulunmasının zorunlu olduğunu belirtmiştir.

6.3.11 Müzik Terapistlerin Süpervizyon Alma Durumu

Tunus'taki müzik terapistlerin süpervizyon alma durumu Tablo 6.30'da verilmiştir.

Müzik Terapistlerin Süpervizyon Alma Zorunluluğu	
Var	Yok
f	f
3	4

Tablo 6.30. Tunus'ta müzik terapistlerin süpervizyon alma zorunluluğu durumu

Tunus'ta müzik terapistlerin süpervizyon alma durumunun olup olmamasının bilgisi yedi katılımcının cevaplarına göre incelenmiştir. Beş katılımcı sadece evet / hayır olarak cevaplarırken, TMT2 ve TMT3 katılımcısı şöyle cevaplamıştır. TMT2 “Zor, yeterince danışman yok.”, TMT3 “Tavsiye edilir ancak zorunlu değildir.” şeklinde cevaplamışlardır. Çoğunluk süpervizyon alma zorunluluğunun olmadığını belirtirken bazı katılımcıların süpervizyon alma zorunluluğunun olduğunu söylemelerinin sebebi Tunus'taki yüksek lisans programının sonunda staj zorunluluğu sürecinde süpervizyon aldıklarını düşünmeleri olabilir. Ancak ‘süpervizyon alma’ ifadesi ile kastedilen staj sürecinde yapılan danışmanlık değildir.

6.3.12. Müzik Terapi Programlarında Verilen Dersler

Tunus'ta müzik terapi eğitimi programlarında verilen dersler yedi katılımcı tarafından şöyle cevaplanmıştır.

TMT1 katılımcısına göre: “Aktif ve pasif müzik terapi” şeklinde cevaplamıştır.

TMT2 katılımcısına göre: “Psikiyatri, psikoloji, müzikoloji, etnomüzikoloji, müzik aleti çalma, deontoloji ve müzik terapi (yaşlılar için pediatri, psikiyatri...)”

TMT3 katılımcısı link paylaşmıştır. ¹¹

TMT4 katılımcısına göre: “Psikoloji, Psikiyatri, Müzik nörobilim, Müzikoloji, Tıp İngilizcesi.”

TMT5 katılımcısı: “Perküsyon atölyesi, beden perküsyonu, terapötik şarkı söyleme,”

TMT6 katılımcısı: “Psikoloji, nöroloji, psikopatoloji, etnomüzikoloji, müzik ve şarkı söyleme” şeklinde cevaplamışlardır.

TMT7’nin gönderdiği müzik terapi öğretim programı ise Ek 3’de sunulmuştur.

Yanıtlar genel olarak incelendiğinde psikoloji ve müzik alan derslerinin ağırlıklı olarak verildiği görülmektedir.

6.3.13. Müzik Terapi Öğretim Programının Bologna Sürecine Uygunluğu

Tunus’ta müzik terapi öğretim programının Bologna sürecine uygun olup olmaması durumu Tablo 6.31’te verilmiştir.

Müzik Terapi Öğretim Programının Bologna Sürecine Uygunluğu		
Var	Yok	Belirtilmemiş
f	f	f
3	0	4

Tablo 6.31. Müzik terapi öğretim programının Bologna sürecine uygunluğu

Tablo 6.31 incelendiğinde Tunus’ta üç katılımcı “Evet” olarak cevaplarırken, diğer dört katılımcı ise soruyu boş bırakmıştır. Yok cevabını veren katılımcı olmamıştır. Bu doğrultuda TMT7’nin halen çalıştığı kurumdan bilgi vermesi ve yanıtlayan katılımcıların hepsinin “Evet” olarak yanıtlamaları nedeniyle Tunus’taki yüksek lisans öğretim programının Bologna sürecine uygun olduğu söylenebilir. Son olarak web sayfası incelendiğinde bu konuda bir bilgiye ulaşılamamaktadır.

2020/2022 Müzik Terapi Müdahalesi Profesyonel Yüksek Lisans Projesi "Sousse Tıp Fakültesi" ve "Sousse Yüksek Müzik Enstitüsü" arasında ortaklaşa oluşturulmuştur bilgisi görüş formlarından tespit edilmiştir.

¹¹ <https://odf.u-paris.fr/fr/offre-de-formation/master-XB/sciences-humaines-et-sociales-SHS/creation-artistique-K2NDP5LS/master-creation-artistique-JT4FJZ4V.html>

Programın Genel amaçlar

Psikoloji ve nöropsikoloji, psikiyatri, psikopatoloji, müziğin nörofizyolojisi gibi alanlardaki teorik, pratik ve klinik bilgilerden yola çıkarak müziğin terapötik bakım, eşlik etme veya psikolojik destek sürecindeki zorluklarını anlamak. Müzik terapiyi bakım, eşlik etme veya psikolojik destek sürecine entegre etme olabilmek.

Özel amaçlar:

Aktif ve pasif müzik terapi konusunda yetenek kazanmak,

Müzikal beceriler edinmek (müzik ve müzikal doğaçlama),

Müzik nörofizyolojisi konusunda yetenek kazanmak,

Psikoloji ve psikopatoloji konusunda temel beceriler edinmek,

Öğrencilere müzik terapi ve sanat terapi alanında mesleki gelişim ve araştırmaya erişim imkânı sağlamak.

Eğitime erişim koşulları:

Programa her dönem 25 öğrenci alınmaktadır.

1. Tıp öğreniminin 2. dönemini başarıyla tamamlamış olan her öğrenci.

2. Müzik ve müzikoloji, beşerî bilimler veya sosyal bilimler alanlarında Psikoloji, Psikomotrik, Ergoterapi vb. bölüm mezunları bu yüksek lisans programına başvurma hakkına sahiptir.

Eğitim ve mevcut müzik pratiği başvuru komitesi tarafından değerlendirilir.

Adayların seçimi, yüksek lisans komitesi tarafından belirlenen kriterlere göre dosya üzerinden yapılır (özgeçmiş, motivasyon mektubu, diploma, son üç yılın transkripti).

Bu bilgilerden anlaşıldığı üzere müzik sınavı yapılmadan yüksek lisansa öğrenci alımı yapılmaktadır.

Perspektifler:

Programın Avrupa ve/veya Tunus'taki uzman kurumlara doktora (PhD) programına kaydolma imkânı bulunmaktadır.

1. Yarıyıl

Öğretim Bilimleri	Kredi
TEMEL BİRİMLER	
PSİKOLOJİ, PSİKİYATRİ VE NÖROBİLİM	
Psikiyatriye giriş	3
Gelişim teorileri	2
Psikomotor gelişim	2
MÜZİK, SAĞLIK VE TOPLUM	
Müzik eğitimi ve uygulama	4
Grup: sosyal psikoloji ve örgütsel kuram	2
Müzikoloji, etnomüzikoloji, antropoloji ve sanat terapi	1
MÜZİK TERAPİ : TEORİ VE KLİNİK	
Pasif müzik terapi: müzik dinleme ve Aktif müzik terapi	2
Destek ve klinik doğaçlama	2
Müzik, Nörobilimler ve Psikopatoloji	2
KURUM İÇİ ÇALIŞMA STAJI	
Bir müzik terapist eşliğinde staj yapma (çocuklar/ergenler için)	2
Bir müzik terapist eşliğinde staj yapma (yetişkinler için)	2
Pratik analizi / denetimi	2
YATAY BİRİMLER	
İnsan Hakları 1 (Giriş)	1
C2i bilgi işlem	1
SEÇMELİ BİRİMLER (*)	
Deneyimsel atölyeler: sanat terapi, drama terapi, dans terapi	2
Üniversite metodolojisi (not alma ve staj raporları metodolojisi)	
Kollokyumlar ve temalı günler	
Bireysel / grup enstrumantal çalışma	
Haftalık Toplam	30

NB: (*) Her öğrenci iki seçmeli ders seçmek zorundadır.

Toplam: 294 saat

Tablo 6.32. Sousse 1. Yarıyıl yüksek lisans dersleri

2.Yarıyıl

TEMEL BİLİMLER	Kredi
PSİKOLOJİ, PSİKİYATRİ VE NÖROBİLİM	
Gelişimsel psikoloji: çocukluk ve ergenlik	3
Psikiyatri: vaka sunumu	2
Klinik psikopatoloji : (1)	2
MÜZİK, SAĞLIK VE TOPLUM	
Müzik eğitimi ve pratik 2	2
Grup: psikanalitik teoriler	2
Ritmik melodik pratik atölyesi	3
MÜZİK TERAPİ : TEORİ VE KLİNİK	
Pasif müzik terapi: müzik dinleme	2
Aktif müzik terapi: ses ile iletişim	
Destek ve klinik doğaçlama	2
Müzik, Nörobilimler ve Psikopatoloji	2
KURUM İÇİ ÇALIŞMA STAJI	
Bir müzik terapist eşliğinde staj yapmak (çocuklar/ergenler için)	2
Bir müzik terapist eşliğinde staj yapmak (yetişkinler için)	2
Pratik analizi / denetimi	2
YATAY BİLİMLER	
İnsan Hakları (Mesleki kimlik, etik ve deontoloji)	1
C2i bilgi işlem	1
SEÇMELİ BİRİMLER (*)	
Deneyimsel atölyeler: sanat terapi, drama terapi, dans terapi	2
Üniversite metodolojisi (not alma ve staj raporları metodolojisi)	
Kollokyumlar ve temalı günler	
Bireysel / grup enstrümantal çalışma	
Haftalık Toplam	30

NB: (*) Her öğrenci iki seçmeli ders seçmek zorundadır.

Toplam: 308 saat

Tablo 6.33. Sousse 2. Yarıyıl yüksek lisans dersleri

3. Yarıyıl

TEMEL BİLİMLER	Kredi
PSİKOLOJİ, PSİKİYATRİ VE NÖROBİLİM	
Gelişimsel psikoloji: yetişkinlik ve yaşlılık	3
Psikiyatri: vaka sunumu	2
Klinik psikopatoloji : (2)	2
MÜZİK, SAĞLIK VE TOPLUM	
Ritmik melodik uygulama atölyesi	3
Ses deneyiminin fenomenolojisi	2
Sağlıkta etnomüzikoloji	2
MÜZİK TERAPİ : TEORİ VE KLİNİK	
Bedene, sese, enstrümanlara yönelik müzik ve müzik terapi	2
Destek ve klinik doğaçlama	2
Kurumsal müzik terapi	2
KURUM İÇİ ÇALIŞMA STAJI	
Profesyonel staj	3
Uygulama analizi / denetimi	3
YATAY BİLİMLER	
İnsan Hakları (Mesleki kimlik, etik ve deontoloji)	1
Bilimsel ingilizce	1
SEÇMELİ BİRİMLER (*)	
Deneyimsel atölyeler: sanat terapi, drama terapi, dans terapi	2
Üniversite metodolojisi (Tez metodolojisi)	
Sempozyumlar ve temalı günler	
Bireysel / grup enstrümantal pratik	
Haftalık Toplam	30

NB: (*) Her öğrenci kesinlikle iki seçmeli ders seçmek zorundadır.

Toplam: 308 saat

Tablo 6.34. Sousse 3. Yarıyıl yüksek lisans dersleri

4. Yarıyıl

Kurumsal ortamda staj, Pratik analizi ve denetimi	6
Tez danışmanlığı	4
Mezuniyet projesi	20
Haftalık saatlik toplam	30

Toplam: 140 saat

Bu master programının toplam saati: 1064 saat.

Tablo 6.35. Sousse 4. Yarıyıl yüksek lisans dersleri

6.3.14. Müzik Terapi Eğitim Programlarının Toplam Kredisi

Tunus'ta müzik terapi eğitim programlarının toplam kredisi incelendiğinde TMT1 katılımcısının verdiği cevap: "7" olarak belirtilmiştir. TMT1 burada yüksek lisansta alınan 7 teorik dersi ifade etmiş olabilir. TMT2 katılımcısı: "AKTS sistemi şu anda müzik terapi dersleri için geçerli değildir" olarak belirtilmiştir. TMT4 katılımcısı:

“Tümü” olarak cevaplamıştır. TMT7 katılımcısı ise “120 kredi” şeklinde cevaplamıştır. Bilindiği üzere Bologna denklik sisteminde yüksek lisans öğretim programındaki 120 kredinin AKTS’ye karşılık geldiği bilinmektedir. Bu doğrultuda TMT7’nin yanıtı Bologna sürecinin olduğunu doğrulamaktadır. Ayrıca TMT7’nin aktif olarak yüksek lisans programında ders verdiği bilinmektedir. TMT7 katılımcısının Sousse Üniversitesi’nde Franco-Tunus Terapi master koordinatörü olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Diğer katılımcılar ise soruyu boş bırakmışlardır.

6.3.15. Müzik Terapi Diploması, Akreditasyon ve Yurt Dışından Müzik Terapistlerin Tunus’ta Çalışma Durumu

Tunus’ta müzik terapi eğitimi veren enstitülerin akreditasyonu, mezun olan öğrencilerin sertifikalarının diğer ülkelerde geçerliliğini ve başka ülkeden gelen müzik terapistlerin Tunus’ta çalışma durumunu katılımcılar şu şekilde cevaplamışlardır.

TMT1, TMT2 ve TMT5 katılımcılarının verdiği cevap: “Hayır.” şeklindedir. TMT4 katılımcısı “Fikrim yok.” şeklinde cevaplamıştır. TMT6 katılımcısı: “Evet” şeklinde cevaplamıştır. TMT7 ise “Şu anda, Tunus’ta müzik terapi uygulamasını yöneten herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.” şeklinde cevaplamıştır.

Verilen cevaplar incelendiğinde genel olarak yurt dışından müzik terapistlerin yasal olarak çalışma durumunun olmadığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca Tunus’ta alınan diplomaların Amerika’da ve Avrupa ülkelerinde geçerliliğinin olmadığı ifade edilmiştir. Son olarak bazı katılımcılar ile yapılan online görüşmelerde diplomaların da akredite olmadığı ifade edilmiştir.

6.3.16. Müzik Terapi Eğitiminde Staj Zorunluluğu

Tunus’taki müzik terapi eğitiminde staj zorunluluğunun olup olmaması durumu Tablo 6.36’te verilmiştir. Yedi katılımcıdan beş katılımcı cevap vermiş, iki katılımcı soruyu boş bırakmıştır.

Staj Zorunluluğu	
Var	Yok
f	f
3	2

Tablo 6.36. Müzik terapi eğitiminde staj zorunluluğu

Tablo 6.36 incelendiğinde Tunus'taki katılımcılardan gelen cevaplar şu şekildedir. TMT1 ve TMT4 katılımcısı: “Hayır” diyerek cevaplarırken, TMT5 katılımcısı: “Evet stajın bir ay, diğerlerinin 3 ay olduğu hizmetler var.” şeklinde cevaplamıştır. TMT6 katılımcısı: “5 staj, 2 yoğun pratik ve 3 profesyonelleşme” diyerek cevaplarırken, TMT7 katılımcısı ise “Tabii ki, her öğrenci dönem başına 70 saat hastanenin farklı bölümlerinde çalışmak ve müzik terapi uygulamak zorundadır.” şeklinde cevaplamışlardır. Bu verilerden yola çıkarak müzik terapi eğitiminde stajın olduğu görülmektedir.

6.3.17. Müzik Terapi Eğitiminde Yararlanılan Yazılı Kaynaklar

Tunus'ta müzik terapi eğitimi sırasında yararlanılan kaynaklar katılımcılar tarafından şu şekilde belirtilmiştir. TMT1 katılımcısı: “Benenzon, E. Lecourt, M. Rocha...” diyerek cevaplamıştır.

TMT2, TMT3, TMT4, TMT7 katılımcıları bu soruyu boş bırakmışlardır.

TMT5 katılımcısı: “Edith Lecourt'un kitapları Oliver Sacks'ın kitapları, “François Xavier True” müzik terapi” şeklinde cevaplamıştır.

TMT6 katılımcısı ise: “Edith Lecourt müzik terapiye giriş, Müziksel Aracılık, Terapötik Aracılık” diyerek cevaplamıştır.

Görüldüğü üzere konuyla ilgili sağlıklı bilgiler alınamamıştır.

6.3.18. Kurumların Fiziki Koşulları

Tunus'ta müzik terapi eğitim kurumlarında fiziki koşulların müzik terapi eğitimi için yeterliliği sorulduğunda yedi katılımcıdan dört katılımcı soruyu cevapsız bırakmıştır. Cevap veren katılımcılardan TMT5 ve TMT6 soruya “Hayır” olarak cevap vermişlerdir. TMT7 ise: “İki müzik terapi merkezimiz var. İlki müzik enstitüsünde, ikincisi Hachad Hastanesi psikiyatri bölümünde.” şeklinde cevaplamıştır. Verilen cevaplardan müzik terapi eğitiminin verildiği fakülte veya merkezlerin yeterli fiziki koşulları hakkında sağlıklı bilgiye ulaşılammıştır.

6.3.19. Diğer Konular

Müzik terapi eğitimi konusunda katılımcıların cevapladığı son soru olarak eklemek istediklerine ilişkin maddeye katılımcıların verdikleri cevaplar şu şekildedir.

TMT2 katılımcısı: *Tunus'ta müzik terapi eğitimi hala psikiyatri, hemşirelik, dil ve konuşma terapi, psikoloji, işitme cihazları uzmanları gibi tam anlamıyla bir sağlık eğitimi olarak kabul edilmemektedir. Müzik terapi eğitimi genellikle yüksek lisans veya sertifika programı şeklinde verilmektedir ve sadece müzik terapist olarak çalışmak mümkün değildir. Müzik terapist olarak çalışmak yerine, psikiyatrist veya ortofonist (dil terapisti) gibi başka bir ana mesleği olan kişiler, ana mesleklerinin yanı sıra müzik terapi seansları da sunabilirler.*

Şeklinde cevaplamıştır.

TMT5: “Herkesin hatırlamasını istediğim şey: Müzik terapi yapmanın bir tarifi yoktur. Bu sizin sanatsal ruhunuz, hastanızın ruh haline uyum sağlar. Sadece ona izin vermelisin, ona rehberlik etmelisin ve sempati duymalısın” olarak cevap vermiştir. TMT6: “Hiçbir şey” şeklinde cevap vermiştir. Verilen iki yanıtta müzik terapi eğitiminin halen tam oturan bir eğitim olmadığı anlaşılmaktadır. TMT1, TMT3, TMT4 ve TMT7 katılımcıları ise soruyu boş bırakmışlardır.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

7.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Birinci alt problemde Lübnan'daki müzik terapi eğitiminin nasıl olduğu incelenmiştir. İlk olarak müzik terapi eğitimi verilen kurumlarda var olan eğitim düzeyleri incelendiğinde, Lübnan'da lisans düzeyinde ve yüksek lisans düzeyinde eğitim olduğu ve eğitimin 2017 yılında başladığı tespit edilmiştir. Bu düzeylerdeki eğitimlerin Fathers Antonine Üniversitesi Müzik ve Müzikoloji Fakültesi'nde yürütüldüğü görülmüştür. Ayrıca lisans düzeyinin 3 yıl, yüksek lisans düzeyinin 2 yıl olduğu belirlenmiştir (Antonine Üniversitesi, 2023). Kontenjanın ise lisans düzeyi için 50, yüksek lisans için 20 olduğu görülmüştür. Bu üniversitede lisans ve yüksek lisans eğitimine başlanmadan önce 2011 yılında sertifika programına başlayan ve şu an hali hazırda eğitime devam eden Insieme Derneği'nin bulunduğu belirlenmiştir. Bu dernekte Euterpe derneği ile iş birliği yapılarak her biri 190 saat olan 3 düzeyden oluşan Euterpe yöntemine göre müzik terapi eğitimi verilmekte olduğu görülmüştür (Insieme Derneği, 2023). Bu kurumların yanı sıra “Atelier de Musicotherapie de Bordeaux”un kurumuna Fransa'da bulunduğu ancak Lübnan'da sertifika programı ile müzik terapi eğitimi vermekte olduğu görülmüştür (Atelier de Musicotherapie de Bordeaux, 2023).

Antonine Üniversite'sine kabul koşullarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde, lisans programına öğrenci seçiminde mezun olunan lise diploma türünün fark etmediği ancak müzik yeterliliğinin olması gerektiği görülmüştür. Yüksek lisans programına öğrenci kabulünde ise ek ön koşullar ve nitelikler bulunmakta olduğu ve yüksek lisans için psikoloji ve müzik yeterliliğinin gerektiği belirlenmiştir. Ayrıca Lübnan'da müzik terapist olmak için yalnızca lisansın yeterli olmadığı ve yüksek lisans yapmak gerektiği görülmüştür. Ek olarak Lübnan'da müzik terapi eğitiminde branşlaşma ve süpervizyon olmadığı, ancak eğitim sürecinde staj zorunluluğu olduğu da belirlenmiştir. Lübnan'da müzik terapi eğitimi veren kurumlar bünyesindeki dersler incelendiğinde; Antonine Üniversitesi'nde müzik terapi bilgisi, uzmanlık ve terapötik becerileri geliştirmeye yönelik dersler verildiği görülmüştür. Bu derslere; tarihsel psikoloji bilgisi, tarihsel müzikoloji bilgisi, sistematik müzikoloji bilgisi, müzikal işitme, müzik hafızası, bireysel müzik pratiği, sözlü ve müzikal iletişim, eleştirel düşünme, etik, psikopatolojiye giriş, pasif müzik terapi, aktif müzik terapi, batı

müziğini anlamak, doğu müziğini anlamak ve müzik terapide deneyim ve gözlem stajı gibi dersler örnek olarak verilebilir. Bu üniversitenin kredi sistemi ve katılımcı yanıtları incelendiğinde ise lisansın 90 kredi, yüksek lisansın 36 kredi olduğu belirlenmiştir (Antonine Üniversitesi, 2023). Ayrıca kredi sistemi ile ilişkili olarak Bologna süreci incelendiğinde ise üniversitenin Bologna sürecinde olmadığı anlaşılmaktadır. Bu üniversitenin akreditasyon süreci incelendiğinde ilgili programların “Music Quality Enhancement European Agency” den akreditasyon aldıkları belirlenmiştir.

Lübnan’da müzik terapistlerin çalışma alanları incelendiğinde, çok çeşitli kurumlarda ve çalışma alanlarında görev alabildikleri ancak yasal düzenlemeler olmadığı anlaşılmaktadır. Müzik terapistlerin çalışabildikleri çeşitli kurumlara, hastaneler, geriatri bakımı, rehabilitasyon ve psikoterapi merkezleri ve huzurevleri gibi kurumlar örnek olarak verilebilir. Müzik terapistlerin çeşitli kurumlarda iş imkanlarının fazla olmasına karşın, bu kurumların müzik terapist bulundurma zorunluluğunun bulunmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca yurt dışından gelen müzik terapistlerin Lübnan’da yasal olarak çalışıp çalışamayacağı incelendiğinde; bu kişilerin müzik terapist olarak çalışabildikleri ancak müzik terapistlik mesleğinin Lübnan’da meslek olarak henüz tanınmadığı bilgisine ulaşılmıştır.

Antonine Üniversitesi’nin fiziki koşulları incelendiğinde ise üniversitenin fiziki koşullarının yeterli bulunduğu sonucuna varılmıştır. Ancak Lübnan’daki eğitiminden sonra şuan Amerika’da yaşayan bir katılımcıya göre Lübnan’daki müzik terapiye ilişkin fiziki koşulların yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. İnsieme Derneği için ise iki kliniğin var olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Son olarak katılımcıların müzik terapi eğitimi hakkındaki diğer görüşlerine dayanarak, müzik terapinin yeni bir program olduğu ve eğitimin gelişme aşamasında olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak Lübnan’da üniversitede müzik terapi eğitiminin bir bilim disiplini olarak öncülüğünü yapan batı ülkelerindeki müzik terapi eğitimi sistemine en yakın olan ülke olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca Lübnan’daki görüş formu yapılan kişilerin ifadelerinden yola çıkarak yaptıkları öz değerlendirmelerde objektif bir şekilde eksiklerini de ifade ettikleri görülmektedir. Her ne kadar Lübnan’ın siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel ve demografik tecrübeleri lisans ve lisansüstü süreçte dünyanın genelinde var olan ulusüstü müzik terapi bilim disiplininin ortak ilkeleri ve

motivasyonunun paylaşmasına zemin hazırlamamış olsa da hem akademik alandaki girişimlerin hem de sivil alanlarda dernekleşmeler gibi kurumların olması bu alanda gerekliliğin farkedildiği ve alanda ilerlemek istenildiğini göstermektedir.

7.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

İkinci alt problemde Ürdün'deki müzik terapi eğitiminin nasıl olduğu incelenmiştir. Müzik terapi eğitimi verilen kurumlarda var olan eğitim düzeyleri incelendiğinde, Ürdün'de lisans düzeyinde ve yüksek lisans düzeyinde eğitim olduğunu belirten katılımcılar kadar aynı şekilde lisans ve yüksek lisans eğitiminin olmadığını belirten katılımcılar da olmuştur. Son olarak Ürdün'de yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim olmadığı belirlenmiştir. Web sayfası incelendiğinde Ulusal Müzik Konservatuvarı (National Music Conservatory) sayfasında müzik terapi ile ilgili sadece küçük bir açıklamaya ulaşılmış, ders içerikleri ve dereceleri hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır (Ulusal Müzik Konservatuvarı, 2023). Ürdün'de Müzik terapi çalışmalarının yürütüldüğünü ifade ettikleri üç kurum ismi geçmiştir. Bu kurumlardan bir tanesi özel bir merkezdir. Diğer iki kurum ise üniversitedir. Özel merkezin ve Ulusal Müzik Konservatuvarı'nın kesin olarak müzik terapi eğitimi verdiği bilinmekle beraber Al Balqa Uygulama Üniversitesi'nin mesleki diploma programına ulaşamamıştır. Müzik terapi öğrencilerinde aranan ön gereksinimler, kalifikasyonlar ve yetkinlikler; müzik temellerine ve müzikal yeteneklere sahip olma, klinik temelli hazır bulunuşluk (terapötik uygulama ve ilişkiler), engeller, bozukluklar ve hastalıklarla ilgili onaylı dersleri başarıyla tamamlama olarak sıralanmıştır. Ancak bazı katılımcıların belirttiği bu yetkinliklerin mezuniyet sonrası yetkinlikler olduğu anlaşılmaktadır. Ürdün'de müzik terapi eğitim programlarının süresi lisans düzeyi 4 yıl olarak saptanmış ve bu sürede 132 kredi ders verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Mesleki diploma programının da 1 yıl olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Müzik terapi eğitiminin öğrenci kontenjanlarının lisans düzeyinde net olmamakla birlikte kapasite sınırının olmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Mesleki diploma programında ise 25 kişilik kontenjan olduğu belirtilmiştir. Ürdün'de müzik terapide branşlaşma durumu incelendiğinde branşlaşmanın olmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Ulusal Müzik Konservatuvarı'nda verilen müzik terapi lisans programının hangi fakülteye bağlı olduğu bilinmemektedir. Çünkü her bir katılımcı farklı bir bölüm ismi belirtmiştir.

Ürdün’de müzik terapistlerin görev yaptıkları kurumlar incelendiğinde özel eğitim kurumları, okullar, huzurevleri gibi kurumlarda çalıştıkları ya da serbest olarak çalışabildikleri belirlenmiştir. Buna dayanarak müzik terapistlerinin çalışma alanlarının geniş olduğu ve kurumların müzik terapiye açık olduğu söylenebilir. Ayrıca zorunlu olarak müzik terapist istihdam etmesi gereken kurumların olmadığı sonucuna varılmıştır. Süpervizyon alma durumunun da benzer olarak var olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Müzik terapi eğitiminde Ürdün’deki kurumlar tarafından verilen dersler incelendiğinde müzik terapiye giriş, çocuklar ve ergenler için müzik terapi, yetişkinler ve geriatri için müzik terapi, müzik psikolojisi, müzik terapi uygulaması, müzik terapi yöntemleri, insan anatomisi ve fizyolojisi, klinik psikolojiye giriş, üstün zekalılar ve özel öğrenenler için danışmanlığa giriş ve insan hakları dersleri örnek olarak gösterilebilir. Bu doğrultuda müzik terapi eğitiminde müzik bilgilerini ve terapötik özelliklerini geliştirecek çok çeşitli derslere yer verildiği söylenebilir. Buna karşın Ürdün’deki müzik terapi eğitim programlarının Bologna sürecine uygun olmadığı ve akredite olmadığı görülmüştür. Programların akredite olmaması nedeniyle Ürdün’deki müzik terapi programlarında yetişen müzik terapistlerin yurt dışında çalışma durumlarının genel itibariyle olmadığı sonucuna varılmıştır.

Ürdün’de müzik terapi eğitimi verilen kurumlarda staj durumu incelendiğinde staj zorunluluğunun olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların müzik terapi eğitiminde yararlandıkları kaynaklar incelendiğinde ise çok çeşitli kaynaklar kullandıkları görülmüştür. Bunlar genellikle kitaplar ve çevrimiçi kaynaklardır. Katılımcıların müzik terapi eğitimi verilen kurumların fiziki koşullara ilişkin görüşleri incelendiğinde ise çoğunluğun yeterli olduğunu belirttiği görülmüştür. Geliştirilebilir olduğunu belirten katılımcılar ise daha fazla kaynak ve yeni enstrüman için bütçe ayrılması gerektiğini belirtmiştir. Son olarak Ürdün’deki katılımcılar genel olarak müzik terapi alanında ileriye dönük çokça çalışma olduğu ve bunların finansı konusunda sıkıntılar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Sonuç olarak Ürdün’de üniversite düzeyinde sadece lisans düzeyinde eğitim bulunmaktadır. Ancak uluslararası standartlarda bir eğitim olmadığı ve bu alanda yapılan araştırmaların yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte lisans düzeyinde müzik terapi eğitiminde kullanılacak kaynakların yetersizliğinden açıkça bahsedilmiştir. Üniversite bünyesinin dışında bir özel kurum altında müzik terapi

eğitimleri verildiğini ileten kişi ve kurum bulunduğu bilgisine ulaşılmıştır. Ayrıca ulaşılan her bir katılımcının üniversite bünyesinde olan ve özelde olanlar farketmeksizin dünya standartlarında bir eğitim gibi hayatın içine düzenlenmiş hizmetlerin olmadığını ifade etmişlerdir.

7.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Üçüncü alt problemde Tunus'taki müzik terapi eğitiminin nasıl olduğu incelenmiştir. Müzik terapi eğitimi verilen kurumlarda var olan eğitim düzeyleri incelendiğinde, Tunus'ta lisans ve doktora düzeyinde eğitim olmadığı sadece yüksek lisans düzeyinde eğitim olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Üniversite düzeyinde müzik terapi eğitimi verilmeden önce müzik terapi eğitiminin Tunus'ta olmadığı sonucuna varılmıştır. Tunus'ta müzik terapi eğitimi veren kurumlar; Yüksek uzmanlık eğitimi enstitüsü, Sousse Üniversitesi, Sfax Üniversitesi ve Monastir Tıp Fakültesi'dir. Müzik terapi yüksek lisans eğitiminin Sousse Üniversitesi'nde Tıp Fakültesi ve Yüksek Müzik Enstitüsü iş birliği ile yürütüldüğü bilgisine ulaşılmıştır. Müzik terapi öğrencilerinde aranan ön gereksinim, niteliklilik ve yetkinlikler ağırlıklı olarak, yüksek lisans programına girecek öğrencilerin psikiyatri, psikoloji, müzikoloji, etnomüzikoloji, çalgı vb. müzik alanları veya sağlık alanlarından herhangi birini tamamlamış olmalarının gerektiği ifade edilmiştir. Tunus'ta müzik terapi yüksek lisans eğitiminin süresi ortalama 2 yıl olarak cevaplanmıştır. Müzik terapi yüksek lisans programına alınan öğrenci kontenjanı yaklaşık olarak 25 kişidir. Ayrıca Tunus'ta müzik terapi eğitiminde branşlaşma olmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Müzik terapistlerin görev yaptığı kurumlar hastaneler, özel hastaneler, pediatri ve psikiyatri bölümleri, yenidoğan üniteleri, huzurevi, özel eğitim okulu ve evleri, dernekler, tıp merkezleri, özel merkezler, otizm gibi güçlükleri olan çocuklara yönelik merkezler, yaşlılık ve Alzheimer merkezleri gibi kurumlarda çalıştıkları saptanmıştır. Zorunlu olarak müzik terapist bulundurma gereken kurumların olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Müzik terapistlerin süpervizyon alma zorunluluğunun olmadığı belirtilmiştir. Müzik terapi programlarında verilen dersler incelendiğinde ise perküsyon atölyesi, beden perküsyonu, terapötik şarkı söyleme, psikiyatri, psikoloji, müzikoloji, etnomüzikoloji, müzik aleti çalma gibi derslerin olduğu görülmüştür. Verilen bu ders içerikleri incelendiğinde müzik terapi yüksek lisans eğitimi için derslerin çeşitli olduğunu söylemek mümkündür. Müzik terapi öğretim programının Bologna sürecine

uygunluğu incelendiğinde yüksek lisans programının Bologna sürecine uygun olduğu belirlenmiştir. Müzik terapi eğitim programının toplam AKTS kredisi 120 olarak ifade edilmiştir. Müzik Terapi Diploması, akreditasyon ve yurt dışından müzik terapistlerin yasal olarak Tunus'ta çalışma durumunun olmadığı belirlenmiştir. Ancak müzik terapi eğitiminde staj zorunluluğunun olduğu sonucuna varılmıştır. Müzik terapi eğitiminde yararlanılan yazılı kaynaklar hakkında yeterli bilgiye ulaşılamamıştır. Ek olarak Tunus'ta müzik terapi eğitimi veren kurumların fiziki koşullarının yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuc olarak Tunus'ta müzik terapi eğitiminin yüksek lisans düzeyinde olduğunu ve bir tıp fakültesi çatısı altında gelişim gösterdiğini görmekteyiz. Ancak elde edilen verilerden yola çıkararak Tunus'ta da müzik terapi eğitiminin, modern müzik terapi disiplininin akademik ilkeleri ve hedefleri paylaşmadığı söylenebilir. Araştırmaya katılan araştırmacıların müzik terapi eğitimlerini çoğunlukta Fransa'dan aldıkları sertifika eğitimlerine ek olarak yapılan çalıştaylar ile geliştirdiklerine dair bilgiler online görüşmelerde tespit edilmiştir. Doldurulan formlarda alınan eğitimlerin bir kısmının Tunus dışından alındığını ileten katılımcılar da bulunmaktadır.

    lkeden elde edilen veriler ışığında bu   lkedeki müzik terapi disiplini mensuplarının bir bilim disiplini olarak dünya genelinde müzik terapinin günümüzde geçerli olan ilkelerini ve motivasyonunu paylaşmasının, öncelikle ulusüstü bilimsel toplantılara katılım girişimi sonucu oluşturulabilecek bireysel anlamda temaslar ve ilişkilerin geliştirilmesiyle kurulabileceği olasılıklardan biri olarak sunulabilir. Zira burada şekillenecek ilişki ağları, Lübnan, Ürdün ve Tunus'taki müzik terapi girişimleriyle dünya genelindeki hâkim epistemik topluluğu iki yönlü bir süreçle etkileyecektir. Bu girişim, beraberinde bilimsel toplantılarda ve yayınlarda bu   lkelerden araştırmacıların katılımının kapısını açacaktır ki bu durum, söz konusu   lkelerin dünya genelindeki müzik terapi epistemik topluluğuna meslektaş kimliğiyle katılımı anlamına gelecektir. Bu katılım, diğer bir ifadeyle, Lübnan, Ürdün ve Tunuslu müzik terapi disiplini mensuplarının çalışmalarının, dünya genelinde belirleyici olan müzik terapi epistemik topluluğunun onayladığı yollarla bilgi ürettiğinin tasdiki anlamına gelecektir. Bu   lkelerdeki mevcut eğitim kurumlarının da müzik terapi disiplininin dünya genelinde beklediği bilgi üretme kriterleri -ve bilgi

üretenleri/meslektaşları üretme yolları- ile programlarını güncellemeleri de söz konusu öncü bireysel ilişkilenmelerle beslenecektir.

KAYNAKÇA

- Abbott, A. (2013). *Disiplinlerin Kaosu* (Çev. Sabri Gürses, Ed.). Küre Yayınları.
- American Music Therapy Association. (2023). <https://www.musictherapy.org/events/>
<https://www.musictherapy.org/events/>.
- Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi. (2019). ASBÜ: Disiplinli Bir Disiplinlerarasılık Peşinde . *Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi*.
- Benenzon, R. (2007). The Benenzon Model . *Nordic Journal of Music Therapy*, 16(2), 148-159.
- Birkan, I. Z. (2014). Müzikle tedavi, tarihi gelişimi ve uygulamaları. *Ankara Akupunktur ve Tamamlayıcı Tıp Dergisi*, 2, 37-49.
- Bruscia, K. E. (Ed. U. B. (2016). *Müzik Terapiyi Tanımlamak* (B. Uçaner, Ed.; 3. bs, C. 1). Nobel Yaşam.
- Canural Salıcı, Ş. (2022). *Müzik Terapide Bilişsel-Davranışçı, Orff ve Nordoff ve Robbins Yaklaşımları İle Bu Yaklaşımları Konu Alan Araştırmaların İncelenmesi* . Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Müzik Ve Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Çavlu, D. (2019). *İstanbul'da Yasal Yetkinliği Olan Müzik Terapi Kurum ve Kuruluşlarının İncelenmesi*.
- Çoban, A. (2020). *Ruh ve Beden Sağlığı İçin: Müzik Terapi* (C. 3). Timaş Yayınları.
- Davis, W., ve Hadley, S. (2015). *Music Therapy Handbook* (B. L. Wheeler, Ed.).
- Değirmenci, K. (2011). Sosyal Bilimlerde Disiplinlerarasılığı ve Disipliner Ayrımları Yeniden Düşünmek. *Akdeniz İletişim Dergisi*, 15, 72-80.
- Demez, N. (2014). *Türkiye'de Çeviribilimin Gelişimi Açısından Paradigma Kavramı ve Değişiminin Yansımaları*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .
- Dever, A. (2012). "Bilginin Efendileri": Epistemik Cemaat. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 201-217.
- Edwards, J. (2008). The Use of Music in Healthcare Contexts: A Select Review of Writings From the 1890s to the 1940s. *Voices: A World Forum for Music Therapy*, 8(2). <https://doi.org/10.15845/voices.v8i2.428>
- Ergeshov, E. (2011). *Kırgız Türklerinin Kültüründe Müzikterapi Uygulamaları ve Maneviyat İlişkisi*.
- Eyre, L. (2007). Changes in Images, Life Events and Music in Analytical Music Therapy: A Reconstruction of Mary Priestley's Case Study of "Curtis". *Barcelona Publishers*.
- Forti, A., ve Mayor, F. (2004). *Bilim ve İktidar*. Tübitak Popüler Bilim Kitapları.
- George, S., ve Jerry, G. (2011). Integrative approaches to psychotherapy. In: Messer SB, Gurman AS. *Essential Psychotherapies* .
- Giray, H. S. (2008). *Çağlar boyu müzikle tedavi ve uygulandığı hastalıklar*. Kocaeli Üniversitesi.
- Goldberg, F. S. (1995). The Bonny Method of Guided Imagery and Music In The Art and Science of Music Therapy: A Handbook. *Harwood Academic Publishing, England*.
- Goodman, K. D. (2011). *Music Therapy Education and Training: From Theory to Practice*. Charles C Thomas.
- Gömeç, S. (1998). Şamanizm ve Eski Türk Dini. *Pamukkale University Journal of Education*, 4(4).
- Gulbenkian Komisyonu. (2008). *Sosyal Bilimleri Açın* . Metis Yayınları.

- Gürkan, B. (2016a). *Müzik deneyiminin türleri: Dört ana metot. Müzik terapiyi tanımlamak* (B. Uçaner, Ed.; 3. bs). Nobel Yaşam Yayınları.
- Gürkan, B. (2016b). Postmodern ve Modern İkiliği Bağlamında Türkiye’de Müzik Terapi. VII. *Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu*, 48-58.
- Heller, G. N. (1987). Ideas, initiatives, and implementations: Music therapy in America, 1789-1848. *Journal of Music Therapy*, 24(1). <https://doi.org/10.1093/jmt/24.1.35>
- <https://hacibayram.edu.tr/ogris/bologna-sureci-nedir>
- Işıldak, E. (2022). IX. - XIX. Yüzyıl Edvarlarında Müzik - Sağlık Konusuna İlişkin Bir *Literatür Analizi*. Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Işıldak, E., ve Uçaner, B. (2023). *Müzikoloji ve Müzik Araştırmacılığı: Türk - İslam Tarihinde Sağlıkta Müzik Uygulamaları ve Günümüzde Müzik Terapi: C. 6. Cilt* (C. ve L. O. et al. Güray, Ed.).
- Kayım, G. (2017). *Dünya ’da Müzik Terapi Tarihi ve Eğitimi*.
- Kim, S. A. (2021). Historical and contemporary perspectives on the development of analytical music therapy Training. *Nordic Journal of Music Therapy*, 30(3). <https://doi.org/10.1080/08098131.2020.1867625>
- Nordoff, P., ve Robbins, C. (1980). *Creative Music Therapy: Individualized Treatment for the Handicapped Child*. Nordoff Robbins Center for Music Therapy.
- Özgenel, P. E. (2018). *Şizofreni hastalarında müzik terapinin depresyon, işlevsellik, genel psikopatoloji klinik parametreleri üzerine etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi.
- Ridder, H. M., Lerner, A., ve Suvini Ferdinando. (2015). The Role of the EMTC for Development and Recognition of the Music Therapy Profession. *Approaches: Music Therapy ve Special Music Education*, 7.
- Ruud, E. (2000). “Music Therapy – History and Cultural Context. Two major new texts on music therapy.” *Nordic Journal of Music Therapy*, 9(2).
- Saklı, A. R., ve Akdoğan Akbulut, H. T. (2017). Dünyada ve Türkiye’de üniversitelerin tarihi gelişimi. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Öğrenci ve Akademisyenleri ile Rize Halkının Karşılıklı Algı ve Beklentileri*.
- Sezer, F. (2011). Öfke ve psikolojik belirtiler üzerine müziğin etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1).
- Smith, R. D., ve Patey, H. M. (2021). *Müzik Terapisi* (C. 1). Bağlam Yayıncılık.
- Steinmetz, G. (der.). (1999). *State/Culture: State-Formation after the Cultural Turn*. NY: Cornell University Press.
- Şan, F. (2014). *Disiplinlerarasılık Açısından Bir Bilim Dalı Olarak Çeviribilim*. Sakarya Üniversitesi.
- Thaut, M. H. (2015). Music as therapy in early. *Center for Biomedical Research in Music*, 143-158.
- Thram, D. (2012). Understanding Music’s Therapeutic Efficacy: Implications for Music Education. İçinde *The Oxford Handbook of Philosophy in Music Education*. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780195394733.013.0011>
- Uçaner, B., ve Heiderscheit, A. (2016). Music Therapy in Turkey: Curriculum and Resource Development Through Professional Collaboration. *Music Therapy Today*, 12.
- Uçaner, B., ve Jelen, B. (2015). *Müzik Terapi Uygulamaları ve Bazı Ülkelerdeki Eğitimi*. www.arttherapy.lv
- Uçaner Çifdalöz, B. (2019). *Müzik Terapiye Giriş*. Sage Yayıncılık.

- Uçaner Çıfdalöz, B., Bulut, M. Ö., Surian, A., ve Salur, Ö. (2020). *PANEL: Geçmişten Geleceğe Müzik Terapi*.
<https://www.youtube.com/watch?v=fNsWaI4BhxI&t=5536s>.
- Uçaner Çıfdalöz, B., ve Salur, Ö. (2019). Eklektik Müzik Terapi: Teori ve İşleyiş Örnekleri. *Ruhsal Bozuklukların Tedavi ve Rehabilitasyonunda Yaratıcı Sanat Psikoterapileri* , 1, 66-71.
- Ülgen, S. (2022). *Müzik İle Tedavi Uygulamaları ve Türk Musikisi*.
- Wallerstein, I. (2004). The Three Meanings of ‘Discipline. *Reinventing the Social Sciences (OECD Proceedings)*. Paris.
- Wigram, T. (1999). Qualifications of music therapy educators. 9th World Congress for Music Therapy. *Retrieved from E-Book of Articles*.
- Wilczkowska, A. (2019). Establishment and development of music therapy (historical aspect). *Sport i Turystyka*, 2(4). <https://doi.org/10.16926/sit.2019.02.38>
- Yıldırım, C. (1999). *Billim Tarihi*. Remzi Kitabevi.
- Yılma, G. (2014). Zihinsel Engelli Çocuklarda Müzik Terapi Yöntemlerinde Kullanılan Müzik Aletleri Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(33).

EKLER

Ek-1. Görüş Formu

Görüş Formu

Sayın İlgili,

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi (AHBV), Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Ana Bilim Dalı’nda yüksek lisans yapmaktayım. Tez konum “Lübnan, Ürdün ve Tunus’taki Müzik Terapi Eğitiminin İncelenmesi” dir. Tez kapsamında ekte yer alan görüş formu geliştirilmiştir. Görüş formunda 20 soru bulunmaktadır. Sorular bilimsel bir çalışmada kullanılacağından tüm maddeleri cevaplamanız beklenmektedir. Elde edilen veriler yalnızca bu araştırma için kullanılacak ve kişisel bilgiler gizli tutulacaktır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Bahar Güngör Karaman

SORULAR

Demografik Bilgiler

1) Cinsiyetiniz:

Kadın ()

Erkek ()

2) Yaşınız:

25-30 ()

31-35 ()

36-40 ()

41-45 ()

46-50 ()

51-55 ()

56 ve üstü ()

3) Müzik terapi öğretim elemanı olarak hizmet süreniz ne kadardır?

.....

.....

.....

.....

4) Mezun olduğunuz üniversite/fakülte/bölüm ve mezuniyet yılınız nedir?

Öğrenim Düzeyi	Üniversite	Fakülte	Bölüm	Mezuniyet Yılı
Lisans:				
Yüksek Lisans:				
Doktora:				
Sertifika Programı:				
Diploma:				
Diğer:				

Müzik Terapi Eğitimi İle İlgili Sorular

- 1) Üniversitenizde müzik terapi eğitimi kaç yılında ve hangi seviyede (lisans, yüksek lisans, doktora) başlamıştır? Her seviyeyi ayrı ayrı açıklayabilir misiniz?

Lisans:.....

Yüksek Lisans:.....

Doktora:.....

- 2) Üniversitenizde müzik terapi eğitimleri başlamadan önce müzik terapi eğitimleri başka bir kurum altında veriliyor muydu? Cevabınız evet ise kurum ve eğitim hakkında kısaca bilgi veriniz.

.....
.....
.....
.....

- 3) Ülkenizde müzik terapi eğitimi veren kaç kurum bulunmaktadır? İsimleri nelerdir?

.....
.....
.....
.....

- 4) Müzik terapi sınavına giren öğrencilerden hangi ön gereksinim, kalifikasyon ve yetkinlikler beklenmektedir? (Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi için ayrı ayrı açıklayınız)

.....
.....
.....
.....

- 5) Müzik terapi eğitim süresi nedir? (Lisans, yüksek lisans, doktora ve varsa sertifika programları)

.....
.....
.....
.....
6) Müzik terapi öğrenci kontenjanı nedir? (Lisans, yüksek lisans, doktora ve varsa
sertifika programları)

.....
.....
.....
.....
7) Müzik terapi eğitimi sırasında/sonrasında öğrencilere branşlaşmaya yönelik
eğitimler verilmekte midir? (Yaşlılara yönelik, yeni doğana yönelik, GIM*
eğitimi, Nörolojik Müzik Terapi eğitimi vb.)

.....
.....
.....
.....
8) Müzik terapi bölümü hangi fakülte/enstitü altındadır?

.....
.....
.....
.....
9) Müzik terapistler hangi kurumlarda görev yapmaktadırlar?

.....
.....
.....
.....
10) Zorunlu olarak müzik terapist bulundurması gereken kurumlar var mıdır?

11) Müzik terapistlerin Süpervizyon alma zorunluluğu var mıdır?

.....
.....
.....
.....

** Helen Lindquist Bonny tarafından geliştirilen GIM kişi merkezli, hümanistik, insalcıl ve benötesi, transpersonel psikolojiyi temel alan rehberli imgelem ve müzik, müzik odaklı bir yaklaşıma sahip olan reseptif bir modeldir. (Uçaner Çifdalöz B, Salur Ö. Eklektik müzik terapi: Teori ve işleyiş örnekleri. Eren N, editör Ruhsal Bozuklukların Tedavi ve Rehabilitasyonunda Yaratıcı Sanat Psikoterapileri. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2019. p.66-71.)*

- Zorunluluk dışında süpervizyon alma imkanları var mıdır?

.....
.....
.....
.....

12) Müzik terapi programlarında hangi dersler verilmektedir? (Lisans, yüksek lisans, doktora ve varsa sertifika programı)

.....
.....
.....
.....

13) Verilen eğitim *Bologna sürecini kapsamakta mıdır?

.....
.....
.....
.....

14) Ülkenizde müzik terapi programlarından mezun olunabilmesi için (lisans/ yüksek lisans/ doktora) toplam kaç AKTS'lik ders alınması gerekmektedir?

.....
.....

.....
.....
15) Ülkenizde müzik terapi eğitimi almış bir terapist diploması yurtdışında geçerli midir?

.....
.....
.....
.....
16) Yurt dışında müzik terapi eğitimi almış bir müzik terapist ülkenizde yasal olarak müzik terapist olarak çalışabilmekte midir?

.....
.....
.....
.....
17) Müzik terapi eğitimi süresince staj zorunluluğu var mıdır? Varsa kaç saat belirtiniz (Birden fazla staj durumu var ise belirtiniz).

.....
.....
.....
.....
18) Müzik terapi eğitimi süresince kullanılan yazılı kaynaklar nelerdir? (Ders kitapları, makale vb.)

.....
.....
.....
.....
* Bologna süreci “Avrupa Yükseköğretim Alanı” oluşturmayı amaçlayan ve günümüzde 48 ülkenin bağlılık taahhüdünde bulunduğu bir reform sürecidir. 1998 yılından bu yana sürece dâhil olan ülke sayısı sürekli artmış ve üye ülke eğitim sorumluları ortak bildirilere imza atmışlardır. Süreç katılan her ülkenin özgür iradesini kullanabilmesi üzerine kurulan bir oluşumdur. Diğer bir deyişle katılımcı ülkeler Bologna Süreci’nin öngördüğü hedefleri kabul edip etmeme hakkına sahiptirler. (<https://hacibayram.edu.tr/ogris/bologna-sureci-nedir>)

19) Fakültenizin fiziki altyapısı müzik terapi eğitimi için yeterli midir?

.....
.....
.....
.....

20) Müzik terapi eğitimi konusunda başka eklemek istedikleriniz varsa belirtiniz?

.....
.....
.....
.....

Bahar GÜNGÖR KARAMAN Özgeçmiş;

Bahar GÜNGÖR KARAMAN, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği bölümünden 2017 yılında mezun oldu. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans yapmaktadır. Müzik terapi Derneği üyesi olup, Türkiye’de müzik terapi alanında yapılan çalışmaları ve gelişmeleri yakından takip etmektedir.

İletişim bilgileri:

Interview Form

Dear

I am currently pursuing a master's degree in the Turkish Music Department at Ankara Hacı Bayram Veli University's Graduate Education Institute. My thesis topic is " An Examination Of Music Therapy Education In Lebanon, Jodan And Tunisia ". As part of my thesis, a questionnaire has been developed, which is attached. The questionnaire contains 20 questions, and since the questions will be used in a scientific study, I kindly request that you answer all of them. The data obtained will be used solely for this research and personal information will be kept confidential. Thank you for your contributions.

Best regards,

Bahar Güngör Karaman

QUESTIONS

Demographic Information

- 1) Your gender: Female () Male ()
- 2) Your age: 25-30 () 31-35 () 36-40 () 41-45 () 46-50 () 51-55 ()
56 & above ()

- 3) How long have you been serving as a music therapy instructor?

.....

.....

.....

.....

- 4) What is the university/faculty/department you graduated from and your graduation year?

Education Level	University	Faculty	Department	Graduation Year
Bachelor				
Master's Degree:				
Doctorate:				
Certificate Program:				
Diploma:				
Other:				

Questions About Music Therapy Education

- 1) When did the music therapy education start at your university and at what level (undergraduate, graduate, doctoral)? Could you explain each level separately?

Bachelor:.....

Master:.....

Doctorate:.....

- 2) Was music therapy education provided under another institution before it started at your university? If yes, could you briefly provide information about the institution and the education?

.....
.....
.....
.....

- 3) How many institutions in your country provide music therapy education? What are their names?

.....
.....
.....
.....

- 4) What prerequisites, qualifications, and competencies are expected from students taking the music therapy exam? Could you explain separately for undergraduate, graduate, and doctoral education?

.....
.....
.....
.....

- 5) What is the duration of music therapy education? (separately for undergraduate, graduate, doctoral, and any certificate programs if available)

.....

.....

.....

.....

- 6) What is the student capacity for music therapy education? (separately for undergraduate, graduate, doctoral, and any certificate programs if available)

.....

.....

.....

.....

- 7) Are students provided with specialized training during/after music therapy education? (such as training for the elderly, infants, GIM*, Neurologic Music Therapy, etc.)

.....

.....

.....

.....

** The GIM (Guided Imagery and Music) was developed by Helen Lindquist Bonny. It is a receptive model that is person-centered, humanistic, holistic, transpersonal, and music-centered approach based on guided imagery and music. (Uçaner Çıfdalöz B, Salur Ö. Eclectic music therapy: Theory and examples of practice. In Eren N (ed), Creative Arts Psychotherapies in the Treatment and Rehabilitation of Mental Disorders. 1st ed. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2019. p.66-71.)*

- 8) Under which faculty/institute is the music therapy department located?

.....

.....

.....
.....

9) Which institutions do music therapists work in?

.....
.....
.....
.....

10) Are there any institutions that are required to have music therapists?

.....
.....
.....
.....

11) Is it mandatory for music therapists to receive supervision?

.....
.....
.....

- Are there any opportunities for music therapists to receive supervision outside of mandatory requirements?

.....
.....
.....
.....

12) What courses are offered in music therapy programs? (separately for undergraduate, graduate, doctoral, and any certificate programs if available)

.....
.....

.....
.....

13) Does the education provided cover the Bologna* Process?

.....
.....
.....
.....

** The Bologna Process is a reform process aimed at creating the "European Higher Education Area" and currently involves 48 countries that have pledged their commitment. Since 1998, the number of countries participating in the process has constantly increased and education officials from member countries have signed joint declarations. The process is based on the free will of each participating country, meaning that they have the right to accept or reject the goals set out by the Bologna Process. (<https://hacibayram.edu.tr/ogris/bologna-sureci-nedir>)*

14) What is the total ECTS credit requirement for graduating from music therapy programs in your country? (separately for undergraduate, graduate, and doctoral programs)

.....
.....
.....
.....

15) Is the diploma of a music therapist who has received education in your country recognized abroad?

.....
.....

.....
.....

16) Can a music therapist who has received education in music therapy abroad legally work as a music therapist in your country?

.....
.....
.....
.....

17) Is there a mandatory internship during the education period of music therapy?
If so, please specify the number of hours. (If there are multiple internship requirements, please specify them)

.....
.....
.....
.....

18) What are the written resources used during the education period of music therapy? (Textbooks, articles, etc.)

.....
.....
.....
.....

19) Is the physical infrastructure of your faculty sufficient for music therapy education?

.....
.....
.....
.....

20) If you have anything else to add about music therapy education, please specify.

.....
.....
.....
.....

Bahar GÜNGÖR KARAMAN Resume;

Bahar GÜNGÖR KARAMAN graduated from the Department of Music Education at Gazi University Faculty of Education, Department of Fine Arts Education in 2017. She is currently pursuing a Master's degree in Turkish Music at Ankara Hacı Bayram Veli University Graduate School of Education. She is a member of the Music Therapy Association and closely follows the studies and developments in the field of music therapy in Turkey.

Contact information:

List of references

Music therapy courses – Antonine University

ALBRIDGE, David, 1998, Music Therapy Research and Practice in Medicine, from out of the silence, by. Jessyca Kingsley Publishers, 326p.

AUCHER, Marie-Louise, 2003, L'homme sonore, éd. Hommes et Groupes, coll. Hommes et Groupes, 94p.

AUCHER Marie-Louise, 1992, Vivre sur sept octaves, éd. Hommes et Groupes, coll. Hommes et Groupes, 145p.

BENENZON, Rolando-Omar, CASSIERS, Fabienne, 2004, La musicothérapie, la part oubliée de la personnalité, éd. De Boeck, coll. Carrefour des psychothérapies, 238p.

BEUZEN, Jean-Noël, 2015, La musique, entre génie créateur et vertu thérapeutique, éd. Odile Jacob, coll.

OJ.SC. Humaines, 288p.

CABERO, Alain, 2006, Musique du Silence, éd. Non Verbal/ A.M.Bx, 203 p.

CASTAREDE, Marie-France, 1987, La voix et ses sortilèges, éd. Les Belles Lettres, coll. Confluents psychanalytiques, 280p.

DENIOT, Joëlle, DUTHEIL, Catherine, VRAIT, François Xavier, 2003, Dire la voix, éd. L'Harmattan, coll. Univers musical, 329p.

DESPINS, Jean-Paul, 1986, Le cerveau et la musique, éd. Bourgois, coll.Musique/Passe/Present, 142p.

DONALD E. Michel, 2004, Music Therapy in Principle and Practice, by Charles C. Thomas Publisher, 156p.

DUCOURNEAU, Gérard, 2002, Éléments de musicothérapie, éd. Dunod, coll. Psychothérapies, 169p.

DUMAURIER, Elisabeth, 1990, La perception dans le domaine sonore, Issy-les-Moulineaux, éd. EAP, coll. « Psychologie et Pédagogie de la musique », 212 p.

DURAND, Gilbert, 2003, L'imagination symbolique, éd. PUF, 132p.

GROCKE, Denise E., WIGRAM, Tony, 2006, Receptive Methods in Music Therapy: Techniques and Clinical Applications for Music Therapy Clinicians, Educators and Students, by Jessica Kingsley Publishers, 271p.

KUPPERSCHMITT, Josette, 2000, La musicothérapie en clinique adulte, ou l'expérience active de la musique dans un hôpital psychiatrique, Paris, L'Harmattan, coll. Psycho-logiques, 266p.

LECOURT, Edith, 2005, Découvrir la musicothérapie, éd. Broché, coll. Eyrolles. Pratique, 220p.

LECOURT, Edith, 2007, La musicothérapie analytique de groupe, éd. Fuzeau, coll. Consonance.

LECOURT, Edith, 1994, L'expérience musicale résonnances psychanalytiques, éd. L'Harmattan, coll. Psychanalyse et civilisations, 302p.

LEQUESNE, Joël, 2003, Voix et Psyché, éd. L'Harmattan, coll. Psychologiques, 184p.

MACFERRIN, Katrina, 2010, Adolescents, Music and Music Therapy : Methods and Techniques for Clinicians, Educators and Students, by Jessica Kingsley Publishers, 304p.

MARCELLI, Daniel, 2006, La surprise chatouille de l'âme, éd. Albin Michel, 309p.

MERAT, Marie-Catherine, Septembre 2009, Musique : elle provoque des émotions universelles, Science et Vie, n.1104

MIALARET, Gaston, 1987, La psychopédagogie, Paris, éd. PUF, série « Que sais-je ? » n° 2357,128p.

MIALARET, Gaston, 1999, Psychologie de l'éducation, éd. PUF, série « Que sais-je ? » n° 3475,128p.

MONDHER, Ayari, 2003, L'écoute des musiques arabes improvisées, essai de psychologie cognitive de l'audition, éd. L'Harmattan, coll. Univers musical, 300p.

ORFF, Gertrud, 1990, Concepts-clé dans la musicothérapie Orff, Paris, éd. Alphonse Leduc, 95p.

ROGERS, Carl, 2005, Le développement de la personne, éd. Dunod, coll. Techniques Devel, 270p.

ROGERS, Carl, 2014, La relation d'aide et la psychothérapie, éd. ESF, coll. L'Art de la psychothérapie, 235p.

SACKS, Oliver, 2008, Musicophilia, Tales of music and the brain, Revised and Expanded Edition, 425p.

SCHAEFFER, Pierre, 2002, Traité des objets musicaux, essai interdisciplinaire, éd. Seuil, coll. Pierre vives, 700p.

THAUT, Michael, 2007, Rhythm, Music, and the Brain: Scientific Foundations and Clinical Applications, by Routledge, 247p.

TOMATIS, Alfred, 2001, L'oreille et la voix, éd. Robert Laffont, coll. Réponses, 326p.

TOMATIS, Alfred, 1991, L'oreille et le langage, éd. Seuil Nouvelles Editions, coll. Points Sciences, 184p.

VERDEAU-PAILLES, Jacqueline, 2004, Le bilan psycho-musical et la personnalité, Broche, éd. Fuzeau.

VERDEAU-PAILLES, Jacqueline, LUBAN-PLOZZA Boris, DELLI PONTIO Mario, 2005, La troisième oreille et la pensée musicale, éd. Fuzeau, coll. Consonance, 245p.

WILFART, Serge, 1997, Le chant de l'être, analyser, construire, harmoniser par la voix, éd. Albin Michel, coll. Espaces libres, 193p.

WILLEMS, Edgar, 1971, Les bases psychologiques de l'éducation musicale, Bienne, éd. Pro Musica, 147 p.

WINNICOTT, D.W, 2003, Jeu et réalité, éd. Gallimard, coll. Folio/Essais, 276p.

WIGRAM, Tony, 2004, Improvisation, éd. Jessica Kingsley Publishers, 237p

WATZLAWICK, Paul, 2014, Le langage du changement : Eléments de communication thérapeutique, éd. Points, coll. Points Essais, 184p.

ZENATTI, Arlette et collectif, 1994, Psychologie de la musique, éd. PUF, coll. Psychologie d'aujourd'hui, 392p.

ZENATTI, Arlette, 1981, L'enfant et son environnement musical, éd. Scientifiques et Psychologiques, Coll. Psychologie et Pédagogie de la musique, 275p.

ALBRIDGE, David, 1998, Music Therapy Research and Practice in Medicine, from out of the silence, by. Jessyca Kingsley Publishers, 326p.

AUCHER, Marie-Louise, 2003, L'homme sonore, éd. Hommes et Groupes, coll. Hommes et Groupes, 94p.

AUCHER Marie-Louise, 1992, Vivre sur sept octaves, éd. Hommes et Groupes, coll. Hommes et Groupes, 145p.

BENZON, Rolando-Omar, CASSIERS, Fabienne, 2004, La musicothérapie, la part oubliée de la personnalité, éd. De Boeck, coll. Carrefour des psychothérapies, 238p.

BEUZEN, Jean-Noël, 2015, La musique, entre génie créateur et vertu thérapeutique, éd. Odile Jacob, coll. OJ.SC. Humaines, 288p.

CABERO, Alain, 2006, Musique du Silence, éd. Non Verbal/ A.M.Bx, 203 p.

CASTAREDE, Marie-France, 1987, La voix et ses sortilèges, éd. Les Belles Lettres, coll. Confluents psychanalytiques, 280p.

DENIOT, Joëlle, DUTHEIL, Catherine, VRAIT, François Xavier, 2003, Dire la voix, éd. L'Harmattan, coll. Univers musical, 329p.

DESPINS, Jean-Paul, 1986, Le cerveau et la musique, éd. Bourgois, coll. Musique/Passe/Présent, 142p.

DONALD E. Michel, 2004, Music Therapy in Principle and Practice, by Charles C. Thomas Publisher, 156p.

DUCOURNEAU, Gérard, 2002, Éléments de musicothérapie, éd. Dunod, coll. Psychothérapies, 169p.

DUMAURIER, Elisabeth, 1990, La perception dans le domaine sonore, Issy-les-Moulineaux, éd. EAP, coll. « Psychologie et Pédagogie de la musique », 212 p.

DURAND, Gilbert, 2003, L'imagination symbolique, éd. PUF, 132p.

GROCKE, Denise E., WIGRAM, Tony, 2006, Receptive Methods in Music Therapy: Techniques and Clinical Applications for Music Therapy Clinicians, Educators and Students, by Jessica Kingsley Publishers, 271p.

KUPPERSCHMITT, Josette, 2000, La musicothérapie en clinique adulte, ou l'expérience active de la musique dans un hôpital psychiatrique, Paris, L'Harmattan, coll. Psycho-logiques, 266p.

LECOURT, Edith, 2005, Découvrir la musicothérapie, éd. Broché, coll. Eyrolles. Pratique, 220p.

LECOURT, Edith, 2007, La musicothérapie analytique de groupe, éd. Fuzeau, coll. Consonance.

LECOURT, Edith, 1994, L'expérience musicale résonnances psychanalytiques, éd. L'Harmattan, coll. Psychanalyse et civilisations, 302p.

LEQUESNE, Joël, 2003, Voix et Psyché, éd. L'Harmattan, coll. Psychologiques, 184p.

MACFERRIN, Katrina, 2010, Adolescents, Music and Music Therapy : Methods and Techniques for Clinicians, Educators and Students, by Jessica Kingsley Publishers, 304p.

MARCELLI, Daniel, 2006, La surprise chatouille de l'âme, éd. Albin Michel, 309p.

MERAT, Marie-Catherine, Septembre 2009, Musique : elle provoque des émotions universelles, Science et Vie, n.1104

MIALARET, Gaston, 1987, La psychopédagogie, Paris, éd. PUF, série « Que sais-je ? » n° 2357, 128p.

MIALARET, Gaston, 1999, Psychologie de l'éducation, éd. PUF, série « Que sais-je ? » n° 3475, 128p.

MONDHER, Ayari, 2003, L'écoute des musiques arabes improvisées, essai de psychologie cognitive de l'audition, éd. L'Harmattan, coll. Univers musical, 300p.

ORFF, Gertrud, 1990, Concepts-clé dans la musicothérapie Orff, Paris, éd. Alphonse Leduc, 95p.

ROGERS, Carl, 2005, Le développement de la personne, éd. Dunod, coll. Techniques Dejeu, 270p.

ROGERS, Carl, 2014, La relation d'aide et la psychothérapie, éd. ESF, coll. L'Art de la psychothérapie, 235p.

SACKS, Oliver, 2008, Musicophilia, Tales of music and the brain, Revised and Expanded Edition, 425p.

SCHAEFFER, Pierre, 2002, Traité des objets musicaux, essai interdisciplinaire, éd. Seuil, coll. Pierre vives, 700p.

THAUT, Michael, 2007, Rhythm, Music, and the Brain: Scientific Foundations and Clinical Applications, by Routledge, 247p.

TOMATIS, Alfred, 2001, L'oreille et la voix, éd. Robert Laffont, coll. Réponses, 326p.

TOMATIS, Alfred, 1991, L'oreille et le langage, éd. Seuil Nouvelles Editions, coll. Points Sciences, 184p.

VERDEAU-PAILLES, Jacqueline, 2004, Le bilan psycho-musical et la personnalité, Broche, éd. Fuzeau.

VERDEAU-PAILLES, Jacqueline, LUBAN-PLOZZA Boris, DELLI PONTIO Mario, 2005, La troisième oreille et la pensée musicale, éd. Fuzeau, coll. Consonance, 245p.

WILFART, Serge, 1997, Le chant de l'être, analyser, construire, harmoniser par la voix, éd. Albin Michel, coll. Espaces libres, 193p.

WILLEMS, Edgar, 1971, Les bases psychologiques de l'éducation musicale, Bienne, éd. Pro Musica, 147 p.

WINNICOTT, D.W, 2003, Jeu et réalité, éd. Gallimard, coll.Folio/Essais, 276p.

WIGRAM, Tony, 2004, Improvisation, éd. Jessica Kingsley Publishers, 237p

WATZLAWICK, Paul, 2014, Le langage du changement : Eléments de communication thérapeutique, éd. Points, coll. Points Essais, 184p.

ZENATTI, Arlette et collectif, 1994, Psychologie de la musique, éd. PUF, coll. Psychologie d'aujourd'hui, 392p.

ZENATTI, Arlette, 1981, L'enfant et son environnement musical, éd. Scientifiques et Psychologiques, Coll. Psychologie et Pédagogie de la musique, 275p.

EUTERPE METHOD Degree

First level - BASE

- I. 30 hours of frontal lessons with Dr. Mo Tommaso Liuzzi with a report of minimum 5 pages on the session
 - 40 hours of observation with Euterpe Lebanon teachers
 - II. 30 hours of frontal lessons with Dr. Mo Tommaso Liuzzi with a report of minimum 5 pages on the session
 - 30 hours as assistant (15 minutes each lesson as therapist)
 - III. 30 hours of frontal lessons with Dr. Mo Tommaso Liuzzi
 - 30 hours as therapist
- A report (minimum 30 Pages) on a new laboratory proposed and applied by the student (object, materials, tools) after the third course will be necessary to pass at the second level.

Second level - INTERMEDIATE

- I. 30 hours of frontal lessons with Dr. Mo Tommaso Liuzzi with a report of minimum 5 pages on the session
 - 40 hours of observation with Euterpe Lebanon teachers
 - II. 30 hours of frontal lessons with Dr. Mo Tommaso Liuzzi with a report of minimum 5 pages on the session
 - 30 hours as assistant (15 minutes each lesson as therapist)
 - III. 30 hours of frontal lessons with Dr. Mo Tommaso Liuzzi
 - 30 hours as therapist
- A report (minimum 30 Pages) on a new laboratory proposed and applied by the student (object, materials, tools) after the third course will be necessary to pass at the second level.

Third level - ADVANCED

- I. 30 hours of frontal lessons with Dr. Mo Tommaso Liuzzi with a report of minimum 5 pages on the session
 - 40 hours of observation with Euterpe Lebanon teachers
 - II. 30 hours of frontal lessons with Dr. Mo Tommaso Liuzzi with a report of minimum 5 pages on the session
 - 30 hours as assistant (15 minutes each lesson as therapist)
 - III. 30 hours of frontal lessons with Dr. Mo Tommaso Liuzzi
 - 30 hours as therapist
- A thesis after the third course will be necessary to become an Euterpe teacher.

Sahel Alma - Jounieh - Quartier des Oliviers - Rue104 - Immeuble Twin # 70 - RC
Cell: +961 (78) 869 788 - Fax: +961 (9) 261 100 | B.P. 700 Jounieh - Liban | www.insieme-lb.com | e-mail: info@insieme-lb.com

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : GÜNGÖR KARAMAN, Bahar
Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derecesi	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek lisans	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	2024
Lisans	Gazi Üniversitesi Müzik Öğretmenliği	2017
Lise	ATSO Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	2010

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2020-2021	Özel Uğur Okulları Yaşamkent Koleji	Müzik Öğretmeni
2017-2021	Akcan Müzik Bale ve Dans Eğitim Merkezi	Müzik Öğretmeni

Yabancı Dil

İngilizce

